инв. 4004

118

Оживљавање ветрењаче као фотографски ~~[illegible]~~ корак

Цео свој оживљавање,

кад је остао у ветрењачи не осећање 1833, врло је несрећно отписао, мађарске ограде [illegible] у Коњугу у [illegible] [illegible] [illegible]сова, и у [illegible] се касарнама Ивановићеве из [illegible] — у песми, [illegible] [illegible] у ветрењачи. Сада Сунце не пали [illegible]. Осећа се да је [illegible] и млада. Кеса живот обузимао, замишљао га као [illegible] [illegible], [illegible] му се. Колико му се [illegible] ~~[illegible]~~ нико неће никада сазнати. Ако шта

2

вера се не наговара, већ ако те

„Славља океану" и „Проституткама", језиком

који се с њима говори. А у песми, чак

речи о шпанским сланским бедему, о отвесу,

о части распећа и сумрака, о вину, о

жудњама и слободе. Што већ сличне, да

ли смешна, да ли пророци, да ли

недоречене
примитивног човека, да ли сирак и зверка

од оног што се тиче, зашто ако у Апокалипси,

и зашто је сав живот, право опљачкање

уз заклињање и церемоније у сплаву. Што

вас сличне вечери да уђе десну врсту

у којој се игра, тужање и склапање,

урекнованих сиран свега, и сувише непознат

младић, или девојка, чешће одмах је,
изиђе, [illegible] почиње да одржава један
ентузијазам до суровости сталан и неу-
мољив. Верни ваш, и све на [illegible] Ва-
шем вољу, у [illegible], овде / [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], са Ви, Београду, и са [illegible]
најмањег стварања. „Ево, Димитрију, [illegible]
што је [illegible] [illegible] у Косова било!
Какво је [illegible] сад реку, а онда је
у Бечу и Ерцеговину писана, да све Србин
[illegible] Ви овде, сад у ове [illegible], све бисте
урадили што би Ви дуже желело. А
ми сад не знамо, што бело рекли,
једно, може бити и да не бисмо урадили,

4

а друго, и што бисмо умели, не стигосмо од Вас"...

Пре изласка у свет младога Раде, са првом стилизацијом у Књигу и веселим усклоком, што је био знак да се улази у једно трајно стање сукоба између аналитичког разума и чула која земљу љубе. Са малобројним другима — ни ту је посно, ако ни, свеједно, ~~[illegible]~~ из шелу је споразумни двема лекцијама, са малобројнима се заклетили смо у цркве, и тако закачени и делима остале део свог аналитичког свету, само младост и љубав не, само посвесне радости не. А сад и некад сам учинио — бар једне се тесне свакад

само сачувала — општа се широко са
и збиља осамљен међ тужним, да часак,
био весео у животу срећан, и био у весел
израза угодном утробому.

Свесно и веровали

Се се да неколико дана бављење у Италију
масеру женевиште куј: толико ако рачнело
лепог, чаројствено допотопасног Франшеска-
господара, који суштује да се сурене свела бо
сујности и ~~[illegible]~~ мучне уметности, које између
себе и своје своје свесне развитке спреау
размака, Иако те узрок, где се из непоразде-
вали на земљи, уметани Провинције, и у
угарну- весели уразу ва свога смишо за
сиваргосси и физицу у вусину интелектуалног
уживање, које те опсадалан сеђ

испитано дантеизму равнотежу између супротних елемената, ~~што~~ научивши душа се свако дише и одмара се. Од тада се со Данте, овај испитан оздравио и духовне надмоћи само с Богом и вечношћу одваја се о својој стварности, о својој каквоћи, о својој природи. ~~Стално~~ Једне његове му-давне несме одане је све: да би што дио човек жудео у мудрости, али би је што пуј- сопџиман, нешто је он на што знало, и одакле вечно се буде сафирне у атмосфери свесности, и што и учесник божијих мисли и жудео у чудне ство-створи.

Свети сиромашак

Ту можда више но игде важи она мала старинска: да сиро-машка зависи од структуре човека, а ова да се не мења, и зато о истинском прогресу толико мање били говоре. У сиромашној сиромашици. Свети је био ~~[illegible]~~ дисциплинант преко своје структури; и чуд-новој је био аутократ према своје.

У уредбама својим ли испитао структури уравнавање разума, а имао је једну тешку аргументације која је одговарао управу силе.

8

Нешто карактеристично је:

Јако у великом конфликту. Све у свему, велика и била политичка сила, ~~[illegible]~~ и хоће решења, најјаче је сила ако има силу. Може ли се сматрати победа људска, нешто силом, нешто

фактор

„блиски јачи". А јачи ~~[illegible]~~ ако делови буду јачи, одмах ~~[illegible]~~ буди све ~~победе~~. Угодове победа. Давне народа осигуру. Велики конфликт као да хоће да убеди своје пријатеље; али акуратно и увек стоји убедљиво насилно да ће нас у стварности овим један времена сила. И ово се још увек нешто остаје, сила осигурају ~~оружана~~ сила, и овде сопствене удружења. У Сенату, вероватно и у свему народу, све у стручаном струке Лане.

ватре или мотках. Али утолико лакше
их је, без овлашћених наредаба и тачније
рад извршивати. Овај владике је у-
ствари свеједно војничкога управљач, оства-
ривао светитељску моћ која бацаше не
Божјој сили. Доста много је рад владике
угушио иностране или [illegible] тих је
у Богу Срба свако учење [illegible] [illegible] се
диктовањем владичиног [illegible], и [illegible]
су [illegible] историјско легендарно [illegible] и фразама ~~[illegible]~~
~~и [illegible]~~ ~~[illegible]~~ [illegible], и узурпације
[illegible]. Владику су и мрзели, и о
њему су радили, и увек је у [illegible]
била [illegible] која му није добро [illegible].

4

10

Свестан оригиналан он [illegible] [illegible] ја, [illegible] [illegible] с човек мисли, [illegible] [illegible] вид дипломатски [illegible] струка или чак [illegible] писмене. Он је био [illegible] [illegible] и човек овог века; практични реформатор и онај који ~~[illegible]~~ иде у [illegible] све времена и ~~[illegible]~~ [illegible] егзистенције; човек који [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] и [illegible] [illegible] на синтезу које води у вечност. Он је фасцинирао [illegible] [illegible] све стране, и своје [illegible]. [[illegible] [illegible].]

1.

Карактеристика поезије

Нема у Његоша вере [illegible] за уметност, иако је он лепоту волео у смислу сензитивном и естетском. Он не би могао изговорити речи Св. Августина, великог естете и [illegible] лепоте: Num amamus aliquid nisi pulchrum? Иако је он волео само лепо, иако је био обузет представама светлости, али ипак нешто мало је [illegible] а обухвата оно [illegible]. У својој уметничкој ~~[illegible]~~ изразу [illegible] се увек, очевидно, старао да материјално не затушти духовно. Али много ~~[illegible]~~

одређености из царства лепог ни многе техничке средства, исто увек загледана ~~тежња~~ ка универзуму, али остајући локалан и не достижући никада универзалан. Асимилујући преко других тековина и других народа и најрафинованији културализам, што је мало било у овом примитивном човеку од генија. Он се исписао само са вечношћу и бескрајношћу. Ако што би овим Кореновићу (не Коненовићу) изтерало искорењење.

Из ових разлога стоји што представља једну ~~[illegible]~~ ван реда динамичност. Ту динамичност је стварно тешко интерпретовати. Можда се овим путем може ићи. Као борбу и стваралачку [illegible] и Србин, за кога су важиле вредности претходне, оно што се види и додирне (Лесандро!) и свего материјално стање: посед, ија-пиза, уживање сви претеривање обу-рака, довољан број, с одмах од њега материјална, (практичне установе, посумњасти обз-ника, најзад, тако више показа. Уместо му је: суштински спиритуалан, и осетио ве-том је ~~[illegible]~~ animus. Он, сталан и мишљу скулптурално и афористички збир, ослоњено све овде. Контемплативне, да му посве не само нису погодни, [раздужен дипломатије у ствари] него нису ни свели, ~~[illegible]~~ тиска су произвољности акције и ствари, пролазне са масом и рекламе саопштење у стилу савремене и рекламно израде, што су, тесно у

синхронично, у њима сам све раније садашњи/ ~~(сва~~ сви сукцесивни моменти њиног састављања или образовања мисли сада-ван ~~[illegible]~~ извор! Кривина и увијање акције и одласка мисли у једну компизу.

Велики је као сваки живео бих дословно (мало је једнако осетио бескрај веков и уздизао се њим) живео само у времену.

Један контраст у суштини: човек који је као апарат и ~~[illegible]~~ и ~~[illegible]~~ тако ограничен, (али и мој ограниченим ужасно јак и згуснено особен), као сваки је безграничан, скоро нечовечно. Али ~~[illegible]~~ душу ових ве-товних неверовитних отаџбина у вис и у непрегледно, једнако негује ону своју која ограничену хармоничну драму, и даје јој увек јачи и отменији израз.

Рекли смо да вечити [illegible]. Без говора простора, без времена, ко као детињаст и спадају буду свом. Али сад: ~~[illegible] уметничког [illegible]~~ он је ~~[illegible]~~ имао на уму само моменте сарадње, неку расну или дуј с народима, или ~~ф~~ собом форму према Русији. / Те су ве ро-сталом једнако отпадом, и од кога је [illegible] совом и био несретан [illegible] у смислу [illegible] у [illegible] / У [illegible] свом је видео трагичности, историјске трагичности. Свему је давао димензију трагичности, јер су му се оне, у смислу Косовског Култа, чиниле огромне и узвишене и сведоци величине. Та трагичност је у ~~његовом~~ генију остајала не мање жива и он, што смисао историјска, свега један аутономан.

Он лично, опет је био дух у времену, само у смислу вечности. Имао је праву ~~[illegible]~~ између генија да одвоји богатим и великим, за живописом Византије. А чим је ~~[illegible]~~ загазио у бескрајност, он се бавио у показивању Бога, Распеће,

Исто космизам ~~[illegible]~~ загубе

подједнако: и од примитивног човека, и од генијалног човека. Многа [illegible] из доба хероја и [illegible] су. Једнако тако не доживљаје цара и свеце, и многога [illegible] би могао занимати свакоји живот.

1.

иг

Смрт Чеховљева

Да је овај тихи и неизмерно уморан човек умирао у Штокуји, а ~~умро~~ издахнуо на Ђурђу. Томе, што је једном ~~[illegible]~~ знамен особитог значаја. Што је симбол Чеховљеве [illegible]: ~~лепота~~ слобода и уметност, и ~~[illegible]~~ дужност и борба и жртва.

Као сви који ће пре времена и млади умрети, они живе се импресијом и са фасцинацијом оних који ходају ивицом над амбисом. Ти се људи држе ставом и енергијама затечени, устављени, као у хазарду једне брзе игре о све или ништа, [illegible] да се сабре преко ноћи и нађе нешто преко ноћи, и онда ~~[illegible]~~ брзо умре и/ умре као у једној ~~[illegible]~~ кризи живота.

Његове неодољиве потребе, много болесна уметничка је [illegible] из [illegible], да [illegible], што је бежање од опсесије на свој случај, бекство/ судбине, (од ~~[illegible]~~ [illegible] пар алибија, од кога који чека у времену (та сувише малим размаку од самоће.

И он је умро давши велико дело од значаја, израстао као личност огромно, али све то не довољно решен да тако буде, као случајно у нашој области [illegible]. Шта? није одвео [illegible]. Није се у [illegible] ослобођена Шумадија; нити су односи с Русијом били сигурно ишли; писали се Милошеве борбе ослободиле; ~~[illegible]~~ [illegible] с Хајдуковине чете, са њених бојишта, гласе и звуче; писали у 48-а и Јелачића ~~за~~ поступили Славоније што је требало. [illegible] је [illegible] [illegible] као у [illegible], [illegible] је [illegible] у [illegible] и остављености, [illegible] је [illegible]. [illegible] [illegible] не издашно. [illegible] од Косова, с [illegible] и од данс; [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ сарадње и у његовој служби, [illegible] се [illegible] [illegible] лица [illegible] у Српству.

Српски [illegible] је ~~остао овде~~ постално у [illegible] и [illegible] Петра II као и Петра I. и остао дане.

Тачно као што су [illegible] ово доба [illegible] [illegible] све до слава, до успеха, до [illegible] [illegible] и поштовања, [illegible] [illegible] [illegible] и [illegible]. [illegible] Г. је свог века [illegible], дочекао се успеха и своје остваривао илузија у [illegible], али никако се [illegible], и оставио за собом само [illegible] [illegible] и велико име. [illegible] II је, управљао, само док [illegible] утицај за ј. [illegible] у пространству, у свету политике и словесности.

Из Италије, где на небу ретко има и облака, а никад сенке, се [illegible], дошао је да умре у свој [illegible]. Где се [illegible], [illegible] или [illegible], [illegible] од [illegible]. У Италији бедник може уживати, не може умрети. Од [illegible] дане, бедник може да од [illegible] у [illegible], [illegible] као што [illegible] [illegible] има, [illegible] са [illegible] кроз свој земни стан. [illegible] [illegible] и ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] не истом месту на коме је ~~ва~~ Раде, Томов чувао стаде, видео у [illegible] [illegible] кућици владике Раде, и осетио, могао осетити ово свако од нас: где и сиње, осетио једну [illegible] која не мора ни наше гледање, ни сами и не осетимо.

У овом селу се родио 1. нов. 1813 године сину Тому и Ивани Проровић, Раде Томов Петровић, потоњи [illegible]. Записа о његовом роду, или о његовом мало- "луд-" детињству, немамо. [illegible] [illegible] се ~~ота~~ [illegible] као су [illegible] [illegible] и [illegible] [illegible] това [illegible] право као сирота [illegible], [illegible] у обичају једне од најређих [illegible] ~~[illegible]~~ свог времена и ~~[illegible]~~ [illegible] генерације. Имао је и израстао овај који ће бацити мост од села Његуша до Ловћена, од Ловћена до неба, мост неразрушив, дело ~~које~~ ће се моћи читати и разумети не само као дело једин-ственог генија ~~који~~, ~~као~~ прави-чевне расе, који је, као сваки који од силу, штавше калиберу, умео да своју ~~свест~~ /другачност/ ~~у~~ праксомудрост, смешљивост и будност стекао у рату и лову и међу ~~сапутницима~~, којима јеве равног примера има. Ретко се сличан родан човек који, даље из себе, без научене философије и догматике, неће успети да < основе сличног ~~...~~ човека, то јесте свест да буде краљ и ђак, и неће успети да изађе са вером и садашње вечности преко дела свога.

О висока неба светла
Која бескрајност вечни чувате,
Која увијек свету храните
Међу тамним гојска умом
И високим неба огњем (Његош.)

Овај син сељачке куће,
рођен и осуђен да [illegible] и [illegible] у сумам
остави у бурници и одрицању и самоћу, јасан
је и непостојан као звезда, само је велики
и далек као звезда. Самоћа на Југу се ве-
личао [illegible] је тог, који лежи не-
ма, који види кроз смрт, у вечност. Он
је сит. Кр. б. Као [illegible], могао сам
казати [illegible] само [illegible], [illegible]
писати стихове (спиритуалн [illegible] , суб[illegible]
мање, једног одавно [illegible], једног
мистицизма ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]
ретко [illegible], врелог и јасног. ~~[illegible] [illegible]~~ безмерно
[illegible] парнике [illegible]
музичар, ~~[illegible]~~
умр да саде

Послушајте ми (Муро) [illegible] улица

(Слове.)

А од разума се никад не растаје

Живи пламен вам златне /муже/
И мој разум и перо ми
(Слав.)

Као [illegible] на владичанство – [illegible] земљом, бар је дошао на ред [illegible], не стази [illegible] – ће су све [illegible] омануле. Петар I на се узимао, [illegible], [illegible] механички, [illegible] [illegible] и [illegible] прва [illegible] Стефан, син [illegible]-[illegible] [illegible], старца [illegible], итд. [illegible] [illegible], [illegible] је [illegible] и [illegible] / [illegible] не одговаре, духовно неравни, и досегао до чине [illegible]. Ал [illegible] [illegible] у [illegible] с [illegible] [illegible] све [illegible] [illegible], а [illegible], и духовни [illegible] [illegible] се

26

интересован за ј. Дуб. историју. Познао је све стари [illegible] [illegible] [illegible], познао се с пе- давно умрлим великим Дуб., и упознао се по манастир- [illegible] у својој [illegible] [illegible]-ција. Писали су не [illegible] и [illegible] [illegible] и [illegible] I, и [illegible] [illegible], задржавши своју од руског [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] стојао у [illegible]. Био је сад [illegible] [illegible] сликовац, [illegible] [illegible] Баде, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], али [illegible] је [illegible] био [illegible] и Тако је ~~[illegible] [illegible]~~ [illegible] по ред ~~[illegible]~~ [illegible] сликовац, Баде, и остао из све ~~[illegible]~~ и из родитељске куће не [illegible] манастир кад му је било око двадесет 1825. Никаквих [illegible], никаквих прича, никаквих родитељских захтевања не- мало ни сто [illegible] ни [illegible] [illegible], у животу детка и манастирца ~~[illegible]~~. У једну

27

судбину и рђаво формирање личности француске и разлике међу речима. То је трагична штета. Јер њему није само важно ~~[illegible]~~ и славе судан по резултатима свога дела човечанског рада — све што ~~[illegible]~~ дје створено, што се ради им [illegible] руке, доказе и зна — њего и со расту. Пустоша штофа од које ће- ниј самдан; ~~[illegible]~~ распарављавед и организовање самоће себе; ниј [illegible] [illegible] код њему; има свагда великих и малих [illegible], кад ~~I~~ сасвим колико и другом смате, венча се, хода се, разазнаје се; кад је [illegible] [illegible], [illegible] и [illegible] без [illegible] и [illegible], без [illegible] [illegible] — што се све [illegible] [illegible] у [illegible], [illegible], [illegible], ~~[illegible]~~ [illegible],

17 28

оних ~~[illegible]~~ поетичесних пробалча ~~[illegible]~~ не-
ствароге, рике мисли, Пушкиње, блистичн
симболичне теме или карактера.

Не знамо пити.

Доцније Тумин. Писала трофејних тема. Што
је паркарактеристичнију, са ове једн од чудесно
сабјевених Кључева, веома сам никада писао
о оном које творио, нуј записао, није за
одмох, пропуштену ~~објављивау~~ или печатању, себи, или
некој другом ~~[illegible]~~, спомињао. Оне судне, Кад в. Не-
напровике, да и Петар I, оставши старог, на-
једно ве му се из спалине добеде чувар облаке
Раге — Бранковог довинуј друге једна сторне: Меле
стр. Рад. Шилов, оба се речуду — младих баце
стазу једне речене, сложаве свега и ~~[illegible]~~ друге

29

у манастиру — ка ће је примити као документ! Пропуштени јој већ то са со- баде као девојка од дванаест година већ био уведен међ послушнике вредних кнеза, као оне [illegible] саме, по Вуковићу, како су сока- лице рода самим како тада овде места се Кончуларе, кад су ранили по њега да та службу с манастирске и свој живље одећу расол и повео собом — ко ће је веровати до- слова, и као карактеристику личну, а не као један ~~[illegible]~~ од њихових Симића потупан деваљ.

Нису у ово време у друге тога више писали хронике о деци. Ова је завође деце, па и пренидесетина ~~[illegible]~~ кнеза

[illegible] људеба. Занимљ, слабо је ко тачно неки
бору у министарству иде по свом сродству. То
[illegible] и опроба се у буџ. Ми смо служи
су [illegible] ~~[illegible]~~ овоме ваздуху замерат ~~[illegible]~~
што [illegible] [illegible] [illegible] Кнеза, [illegible],
мисли!

Краљ I, [illegible]
[illegible] у своју неуредну. војску, ~~[illegible]~~ [illegible]
је бесциљну и несвакидашње способности,
али вероватно није ~~[illegible]~~ извео прави
[illegible], ниј. имао особиту служб., иначе
[illegible], [illegible] онолико веће у Русији,
~~[illegible]~~ Урош, али бар чинио [illegible] се
– Рат је не школован у Русији, ипак је
[illegible] и ако веб. учинио што с [illegible]. [illegible]
и [illegible], се [illegible] од [illegible] не [illegible]

јавне искаке из своје околине. Он ће нпр.
рећи, ако угрожен, [illegible] и велики јунак
и умна глава; и он [illegible] мало [illegible] [illegible]
месног [illegible] [illegible], који не [illegible].
Зашто је [illegible] израз: „ако угрожен", у коме се
налази [illegible] који [illegible] и умно [illegible]
народа. Он и сад није био у некој
списку обележен као један од оних [illegible]-
вине који су фантастично [illegible] [illegible]
[illegible], не само своје осећање. ~~[illegible]~~
[illegible] исправице стр. I)
Свеван, и лаж чудо; [illegible] [illegible]
— [illegible] и овде [illegible]
[illegible] II Главе) је [illegible] као рекао, у бићу, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
[illegible] и био један од ретких наших [illegible].
[illegible] и [illegible] баш као у [illegible] да се
израза, се [illegible] својих [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]

свој. Може је и што јачи ветар. И оче-
вао је нешто драстично учини да [illegible]
[illegible]. Ми смо сталожено [illegible] [illegible]
за [illegible] енергичне [illegible] [illegible], ~~[illegible]~~
[illegible] би [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible]. Човек [illegible] висок завијен као [illegible],
[illegible] од [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]-
[illegible] [illegible] се [illegible] и [illegible] – и
[illegible]. Као [illegible], он се [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] и [illegible] [illegible].
~~[illegible] [illegible] и [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]-~~
~~[illegible] [illegible]~~
Наравно, да [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Знало се [illegible] [illegible]

могао се бити, разбачени се у [illegible]. Кој не учини му, као ни [illegible] он [illegible]! Али ипак, махом он лично [illegible] у смрти својој, могао је засадити, како ни [illegible] дива, да се [illegible] и доследно остављају неке [illegible], које, иначе [illegible] случају, нису ни [illegible] ни [illegible] [illegible], али [illegible] које их ни [illegible], осим [illegible] свака које се [illegible] знак неки ~~од друге неке свете~~ особите врсте.

Год 1813, [illegible] [illegible] који рођен у [illegible] земље између 1811 и 1813, ~~[illegible]~~ које је дала особита [illegible]ство. Ове велике [illegible]: [illegible] [illegible],

(против Француза)
и заузеше, с помоћу енглеске флоте, Боке
и, на Конгресу у Бечу, пропашће уједињење
Боке и Црне Горе. Православни живаљ у Боци
дубоко је то жалио. То и јесте један комад
земље и народа и судбине. Петар I силази
у Боку.
Са њим у Котору, сам се један [illegible].
Православнима је тада [illegible] једне [illegible], пријатељски [illegible] у ~~[illegible]~~ [illegible] и [illegible]. Долазећи до мора 'Продам, [illegible]' [illegible].
Владичини су весели и одушевљени, [illegible] на море
се отвориша. У ове године сам [illegible]
је своја [illegible] жестокар Црне Горе, [illegible]
[illegible]. Тек оне [illegible] опседнуте [illegible]
[illegible] и [illegible] свих вера, али [illegible]
имати владику који ће ~~[illegible]~~ носити дух
безграничан, ~~[illegible] [illegible]~~ јуначке и људе
слободне земље. Због су настале борбе
[illegible] [illegible] Наполеона
[illegible] и [illegible], и, 1814, ~~[illegible]~~ Петар I

је добио својеручно писмо од цар. Алек. I.
да буду [illegible] и вода је, после Венеције
и Француске, прешао [illegible], Аустрији.

Тај ученик, уједно
и рођак [illegible] по [illegible] од свога самоука, био
с великим све Лагранжа, ~~[illegible]~~ потпуно сасвим
обична, и све учила, оба врло необична, али
се даровита и карактерна [illegible]. Тада
Лагранж је био Мисаон, по [illegible] и уметник
и био учитељ, све [illegible], и [illegible] за [illegible]
обоје [illegible], [illegible]. Лагранж и [illegible]
научно је био. Као све даровите [illegible] на
математичких [illegible], ~~[illegible]~~ (наглашени у овој речи), као
што се нађу [illegible] и рачунајући [illegible]
у свом све [illegible] (и друге,) све [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] ово значи [illegible] [illegible]. [illegible]
ученик од Мисаона био је [illegible] секретар Алек. I,

Патријарх Јаков [illegible]. ([illegible], [illegible] 15 века, био [illegible] [illegible] [illegible]) [illegible] је Стефан I венчао [illegible] у манастиру Сопоћани, ~~[illegible]~~. у [illegible], и кад му је био учитељ монах Јосиф Пр[illegible]овић. [illegible] је [illegible] видео се [illegible] [illegible] су две [illegible] [illegible]. Изгледа да је, сем [illegible] [illegible] и оно мало [illegible] [illegible] и служебних [illegible] [illegible]. [illegible] – [illegible] није баш много служио, имао су [illegible] [illegible]. Лепо је [illegible] Наш [illegible] I, у свом [illegible] [illegible] стању у Цариграду. [illegible] је био [illegible]: (стр. 229, Милаковић). Али је за[illegible] [illegible] се је [illegible] монах [illegible] се [illegible] [illegible] се [illegible], јер се [illegible] се, без [illegible], не [illegible]. Сигурно је [illegible], у [illegible] [illegible], [illegible] био и [illegible] и незгодније одређује ~~[illegible]~~ иначе [illegible]

~~и [illegible] је~~ и своје [illegible]. Не зна

се ни тачно колико је имао [illegible], можда

због нечега, сасвим кратко време, можда две

године. Иако 1827, кад је дошао на [illegible]

С. К. Раде је био на [illegible]. Али, из Вука

види, иако је у [illegible] [illegible] у Сабору,

и основао је 29-е. А 30-ј већ [illegible] ~~[illegible]~~

[illegible]. Иако се је и са [illegible], али [illegible]

у исто [illegible] [illegible] од времена на време,

али му био учитељ своје [illegible] или више.

Још и кад је [illegible]

власт, ~~[illegible]~~ му је било сасвим јасних

знака: то је у Раду; али се још увек [illegible]

~~[illegible]~~ и основање Вук је саставио, [illegible]

народне песме, кој [illegible] I. у [illegible],

све [illegible] узалуд и [illegible] се: „из Вука, падао се, [illegible] ти главу радом и разумом.

С. М. је био кон-гломерат од свега и свачега: песник, љубитељ лепог, [illegible], [illegible], [illegible] спекулант, [illegible], [illegible], интелектуалац, [illegible] [illegible], романтичан националист, [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. Казао [illegible], [illegible] је песник) примио много туђих [illegible], колико га је снагом и разумом, [illegible] му је [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] и [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] му је [illegible] Сима [illegible], [illegible] [illegible], [illegible], [illegible], који [illegible] [illegible] и [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~, [illegible] и [illegible] [illegible] [illegible] и Сима [illegible], [illegible] [illegible], [illegible], у [illegible] ([illegible], [illegible] и [illegible]. Више [illegible] и [illegible] му је [illegible] [illegible] Сима)

разговорима, за буде несвесна. Из су
се узајамни утицај Раду оказан јасно [illegible]
апстрактни, и много више, нејасно, отка–
зивао му се онај невидљиви велики
учитељ Ради је ~~[illegible]~~ становао у њему са
мом и рекао Симу, вероватно, опскур.
Симе је ~~[illegible]~~ сигурно водио Раде да онако [illegible]
ва сав у себи дар и [illegible], способност
да створи лепу [illegible] реч, да избаци мисао,
~~много више је~~ и, напротив, да је уне–
мира [illegible] истине, у размишљању. У оп–
стандару и [illegible]. у раду.
архимандрит Раде,
тако, човек је без школе и образовања,
али са пробуђеним и [illegible] духовним
очима. Ни сам никада неће знати
шта је учио све до 1830 научио Раде, у
Котору (да ли [illegible]?) и шта од Симе.

Све ово доказу да се дар Баде није довољно искасао. Иначе од Милоша I, који је једино образовање, био и сам [illegible] и учио [illegible], био је седи [illegible], имао С. П., имао секретаре [illegible] и западног образовања људе — Милош I би мени с тим [illegible] [illegible] и [illegible] [illegible] су Бадранци, губернадори, били [illegible] [illegible], и која је знале за европско образовање и [illegible] [illegible] и не лоше образовање, / дуга Бадрошић у [illegible] и у Енглеску имао и [illegible] аптекарки / и [illegible] код Стефановића захтеве, који су, и [illegible] [illegible], све до 1825- били без средства и прихода. За- [illegible], Тамо, у своме [illegible] писму ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] J. Бр.: ~~[illegible]~~ „Је се не бојим да [illegible] би ми што ласно [illegible], него како [illegible]; са овим ласно, што све би [illegible] великога [illegible]“.. ([illegible])

41

1.

Сукоби у спољним односима

Први је био по-
следица укидање губернадурства и протеривање
Радоњића. Одмах је по жалби некоје Венецији
(Какве се у договору с вл. Данилом, око 1718)
установљена, и ово звање [illegible], овде,
некако је губернатор осећао дужност [illegible].
Одговор на укидање била је ~~[illegible]~~ акт адресе
Бечу (21 нов. 1833) Иначе се [illegible] [illegible] бе
из Млетака. Становници изнесе лично [illegible]
вл. владике, онда ће Србије [illegible] се [illegible]-
ни [illegible] ово, а како се је само из [illegible]
не [illegible]. Сада, са [illegible] на [illegible], није

42

се смео. Отуда је [illegible] [illegible]. [illegible], и Баро-
нити су били из [illegible], и имали официр-
за у мору [illegible]. [illegible], [illegible] је ~~[illegible]~~ [illegible]
Се [illegible] остану бели савладаће се оне-
[illegible]: Васиљ [illegible] је оставио своју
жену не рускиње [illegible] Радичева (Стеванове)
[рођену у [illegible], [illegible] [illegible], [illegible], из
[illegible] [illegible]] кад је отишао у Русију.
~~[illegible] [illegible] [illegible]~~ [illegible] се је и собом одвео, и Стевану
и у [illegible] и роду. [illegible] [illegible] [illegible], кад се
[illegible] [illegible], и хтео је да [illegible]
наступи. Исто и [illegible]. Радичевићи се одбранили
много. Куће на [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible], кад је [illegible], од [illegible] [illegible]
[illegible] и [illegible] [illegible], од [illegible] [illegible], [illegible]

3

43

ноће Вука Радоњића још биле отприлике велика.

Кад су Радоњићи, у доба протераше Раде и Спадаре, [illegible] се, са им [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] и др. ~~[illegible] [illegible] Радоњић~~, споменути Стефан Перков Вукотић [од њега је отац војводе код Скерлића Милена] он је [illegible], и од [illegible] [illegible] [illegible]. Радоњићи се [illegible] у [illegible] [illegible]. Тада Стефан Перков састави дружину [illegible] са [illegible] [illegible] на [illegible]. [Ђура Радоњић (а био је [illegible], [illegible]) [illegible] се, од задње из куће [illegible] [illegible], Радоњић] Заклаше [illegible], ухвате Вука, на [illegible] [illegible] још 5–6 [illegible], ~~[illegible]~~ осталим ~~[illegible]~~ [illegible] и [illegible] у [illegible]. [illegible] [1832] [illegible] [illegible] у [illegible] [illegible] [illegible] и Вук.

То је била игра, и, тако се види, [illegible] [illegible] [illegible] у управи [illegible] Кноза. Сва ми се [illegible] [illegible]: [illegible] се свако може [illegible], [illegible] је то [illegible] [illegible] [illegible] и [illegible] [illegible]. И може се [illegible] с [illegible]-[illegible] и [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Св- [illegible] сем [illegible] [illegible] себи, значи [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] од Ј. Б. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] завировање и метање у све, ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible], скоро [illegible].

[illegible] [illegible], [illegible] је [illegible] овог [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], за [illegible] [illegible]. [illegible] то [illegible], не би већ било рације. Сељак Вук, не зна се, када их

узме [illegible] баде или монаха [illegible].

Закључење изведено на основу [illegible], у

манастиру [illegible] Богородици, [illegible] Стеван

[illegible], те је с сахрањен он са женом

Маром.

[illegible], лако се

[illegible], како је исте године ~~1830~~ 1831,

у [illegible]. али се и одговорно Тацит, [illegible]

[illegible]

[illegible] у [illegible] и у Ј.-[illegible]. Није одговорно

на [illegible] [illegible], многе године, [illegible]

[illegible], „само [illegible] [illegible] своје [illegible]-

[illegible] и [illegible]" [illegible] се одвојио. Овај

нам одао, [illegible] [illegible] [illegible], напао

је у Тациту [illegible] [illegible], или те то, кад

46

јасно кад истрајно, мучитељски до старости.

Са Сенатом, ~~[illegible]~~ међу

се се [illegible] сви скупа. Ђаци, одређене

[illegible] сенаторима, [illegible], [illegible]-

ручје. А владике, све што је манастирско,

и што манастир добије. [illegible], ~~[illegible]~~

~~[illegible] сенаторима историја [illegible]~~ сложно народом ретке - Њихова снага

~~[illegible]~~

~~[illegible] [illegible] [illegible], [illegible]~~

~~на [illegible] !) [illegible]~~ (Сталне Сенатове, свака

зашто оригиналност и [illegible] [illegible], [illegible], в

[illegible] I [illegible] [illegible] [illegible], [illegible],

[illegible], али овај [illegible], [illegible] [illegible] [illegible],

и [illegible] : „... да сви [illegible] [illegible], и све [illegible], и

али да све буде [illegible], [illegible] се [illegible]."

Много је све то

мудре [illegible] [illegible] и [illegible] [illegible].

[illegible] је ~~в~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Но пакирање своји судови у [illegible] као и
а не чему служи или куриоза
да с добра [illegible] [illegible], (Само [illegible] ствари [illegible]
не [illegible].

Као у свакој симфонији, [illegible] [illegible] и спајају се разна [illegible] инструмената. Овде [illegible] с [illegible], овде установљене [illegible], [illegible] 1831, и Турци. Запамте, Велики није морао, као [illegible] [illegible], изражени од Живота. Живот му је давно, бујно ружама, и греха, и искуства, и ~~[illegible]~~ [illegible] и јада. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] из века, знано, спремало се за [illegible] [illegible] и описано. Књиге регенерације беле су мој санак [illegible] многе. Као свет

стубови белине и с дрвеће и из њиве слух
~~[illegible]~~ се руши, окружене саме, окружене
батови, замишљени и сродивши се Које у свеза су влегали
— да не повуци ре (мој шина дно пасоћ
угошћенио анатурију — опменам у се од цен-
тре, од судњано и великог везује немарил,
от оселивали разностенциран, не ~~сето~~ ~~завршила~~
ластиве и сиинцији издатима, от пуњаф
установима. Бане смарароки сачандате су
дувани-овоја ~~[illegible]~~ грнавел; баше лосвар
ти херувовину; разни левови у Двени слично.
шила је сурован дно пасмунгач, а Наспеви
не Далкан, средишњи и Пратијски, треба
молехово, час свор роуге кљ, трба стаму и

час неутралистички, среди [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
Југослави, час савезници, час [illegible] [illegible]
које ће ~~[illegible]~~ савршити (у [illegible] [illegible]) у [illegible] свету, час
прави пријатељи. Хришћани у Босни и Хер-
цеговини, час су били уз оне искрене Хр-
вате [illegible] [illegible] [illegible], час уз [illegible].
То је, једном речју, био један [illegible] [illegible]
~~[illegible]~~ без логичне (и ~~[illegible]~~) основице, без икакве
гаранције или суда куда ће се [illegible]
и [illegible] [illegible].

Зато када, ~~[illegible]~~ и [illegible]
[illegible], били су увек ~~[illegible]~~ на [illegible] [illegible]-
[illegible], због њихове слободе, [illegible],
[illegible] [illegible] да се бију, да неку
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] с [illegible], [illegible] и [illegible]-

добровољно [illegible] да нешто каже.

1832 одазвао се везиру

и Мустафапаша Скадарски — да не [illegible] (

д. бр., ако би се велики везир [illegible] — и Хусеин

бег Градашчевић, босански капетан. Због тог,

везир је и [illegible], и [illegible], и [illegible]

капиџијом. Он о свему извештаваше и [illegible]

Тасића; ~~[illegible]~~ не [illegible] [illegible] све [illegible] Тасић

[illegible]; стога Тасићу свакакву неодређену [illegible]

не наустановљујући места; [illegible] [illegible]

за Хусеинбега, и сав је се ~~Хр~~ Градашчевићем,

сад је с Мустафапашом закључио само неки

уговор мира и одржање [illegible]. Тасић,

као Тасић, стога везиру о ~~хришћанима~~ добио око

Градашчевића: „Не би ли било боље да се они

~~ни Турке~~ сазнане не буде, (не ~~[illegible]~~ султанове ни устаничке) а независно сами себе заштићивали од њихових угњетења." [illegible] наравно, [illegible] је мишљења, и онде Ђо-[illegible]: " ни не дадосмо реч да нећемо ~~не даде [illegible] слово, што~~ ~~[illegible]~~ убудуће заједно проливати крв за веру и слободу нашу!" Кад је све добро осетио, и Гаша, као војвода, отишао је одмах [illegible] | Хуршидпаши, он је предусретнуо, [illegible] ~~[illegible]~~ не сложи с Милошем. Милош, зна се, шта је хтео: да измири устанике са султаном. Зато је [illegible] одбио Милоша. Ни [illegible] [illegible], наравно,) своју [illegible], него [illegible] да сузбије Милоша,

52

ке ни Танке, који је цвет био без досто-
~~[illegible]~~ одушевљење, и цвет зло сушто: „У [illegible]-
[illegible] сладко, но у [illegible] [illegible]-
ческая великаго зданија; ко жели [illegible]
[illegible], треба се бде у неком [illegible]-
[illegible]"... Наравно, ~~не~~ [illegible], као [illegible] ~~[illegible]~~
није ~~био~~ толико велик [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] је [illegible] Танк, [illegible] и [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible] је [illegible]. А
није био ни [illegible]. 1832, у [illegible], [illegible]
из [illegible] [illegible], [illegible] су [illegible]
не [illegible] у [illegible] [[illegible] су [illegible] [illegible]
у [illegible] 1831. [illegible], [illegible], и [illegible] се
се Танк [illegible] са [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
без [illegible] [illegible] ([illegible] ни [illegible] [illegible]), али

и више веровати обратно, већ и зато што је Ускоковић радо место Вукашинове [illegible] је изведен. Ускоковић и [illegible] и Вукашин, с ким је био пријатељ, сарадник и [illegible] Г. Бор. Зецу. Тако се свршио његов. Ускоковић се убио, и Ускоковић се помислио оставити [illegible] Зато је и ове [illegible] [illegible].

Гле у Ускоковићу, [illegible] [illegible] овде [illegible], које у [illegible] [illegible]. Као [illegible] за [illegible] односе и [illegible] за [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. Он је [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], и он, [illegible], [illegible] с [illegible]

село
не (Маријанике; Маријаните севче, оштру
ич и Висогри с Благовавили, и разбуј
налог обало Св де једве Наши. наше ста-
сао. Светом (с отвако бу Маријанишеки,
и Тапић се сили написао извештаје и 1 бећ
и у Београду, обилко, Св ч му из Београда
нарезани Св ог 80 заштите и Оф известа
упросте сна народ Бу из сопствених снаге
жени 88 исправи своју опоравеју!

Светом с Тапић,

шо је Вас хрипси и карадинг. Светом је,
ошалео, собом ~~[illegible]~~ ударао итесель и
бурзао сецукугују во којој ће да летну
гигавки спасилови амнитују живовања, из
и Тапић Светом избагује ~~[illegible]~~ отечество

несвесан,
дакле друге, а Тагић, свесни ако не
једној или на другој. Иначе да Кочић не
би могао, близу себе самог издржати
са стране, [illegible] рећи ~~[illegible]~~ доследнији.
Тему и [illegible]. Кочић мисли своју
егзистенцију, а Тагић, у суштини, ради
и фразама [illegible] [illegible] јавља ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ своје руске [illegible] и [illegible]
рима што ради ~~[illegible]~~ не егзистенцију, што
[illegible], само изоштрава. Кочић, од ране мла-
као такав,
дости има списак за [illegible] ствари, а
Тагић за ефекте ствари у мутној Балкан-
ској [illegible] Аустрије и [illegible]. Кочић
има [illegible] генија, који и у себи изазива,

осећао судбину мочарника [illegible];
или, мада и оригиналне бугарске расе земље,
~~[illegible]~~ вршилаца и пастира, без страха је и
без милости, сви [illegible] [illegible]
који је неумолив у освети и незаборавив да
дугује бол и туђи бол. Тамо сам, при-
ли сирота неумерно и чешће правоучитељске
обазривости, менторише Русији и Г. Бр., расне
у дипломацијама ~~[illegible]~~ просечног ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ парафразирање
и [illegible] базног конзула који, у оквиру [illegible]
Бугарске, Србије и Грчке и Зоне Бре, у оквиру ~~[illegible]~~
увек незгодан, [illegible] стално [illegible], опорочан, [illegible].
~~[illegible]~~ Тамна бујица је бесни на ленце стално,
[illegible] се с тим више но с неким [illegible]-
[illegible] [illegible], [illegible] ће бо [illegible] [illegible] [illegible]

сам слободније даље знао, поступао сто
његовим романтичким рукописима тако
да ја сам имао [illegible]. Свакако, није
могао бити: за лекцију је служила збир
које се свеле од 120 000 становника,
за непосвећенима одјелине и силне Русије:
„[illegible]“ иза се свака станица [illegible]:
„(У његову се добио сам ја: месим једне
фаталне судбине историјског јунака и
владике учествовао је једну велику вока-
цију. ~~[illegible]~~ Такав, наравно, за то није-
начао ови ни чуло, шта овакав у [illegible]
и [illegible] Гаје само још неке људе
[illegible], и ~~[illegible]~~ . заклињао их позвати, задуже,
Нек

1.

58

Сенат

Без ове установе тешко је замислити. Све нов човек, који ~~[illegible]~~ [illegible], [illegible], уздавао, и многи са славеним [illegible] [illegible] С. М. Сардић, Вукичевић, Симић Синков, [illegible] вести. Ипак је [illegible] и [illegible] Стеван [illegible], човек ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible], [illegible] лично, [illegible], [illegible], јак на речи, [illegible] [illegible] [illegible] и [illegible]. [illegible], по [illegible] са [illegible] и [illegible] од себе [illegible] у [illegible] у своје очи [illegible] и [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] у [illegible] и [illegible]. [illegible] [illegible] који очигледно неће [illegible] [illegible] за [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] „[illegible]“ [illegible] [illegible]?

59

Дубровачка, [illegible] почињао првом начину удав-вање, после војног, [illegible]. Сина, јер је и оставио Сенат, и пошто је сазрео, јер је већ изгубио Танић у последњим описима. Затим, [illegible] је ~~[illegible]~~ [illegible] био [illegible] [illegible] ([illegible]) рођак Рус, који је ~~[illegible]~~ Исидор I. био војник и сељак, и [illegible] у [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] се [illegible]. [illegible] Могуће! Као све [illegible] деца, писао има [illegible], писао историју о [illegible]. Сиро-[illegible], [illegible] [illegible], рођен негде око [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] | [illegible] [illegible], [illegible], и опет, као и све [illegible] [illegible], [illegible] се човек: [illegible], [illegible], храбар, [illegible], ~~[illegible]~~ [illegible] на речи. Као [illegible], он је из свог [illegible]. С [illegible] [illegible]. [illegible]

убије сам из заседе и сече им главе.
[illegible] и [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible], сам не [illegible] [illegible], у [illegible]
ока, и [illegible] [illegible] сам [illegible] [illegible] [illegible]
Он стане [illegible], [illegible] с [illegible] [illegible],
Са [illegible] [illegible] [illegible]. Кад се [illegible] се [illegible]-
[illegible] – [illegible] се [illegible], и [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] I, 7 / Кад [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] из манастира [illegible] у
[illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] манастир, /
[illegible] и [illegible] II. Он [illegible] [illegible] [illegible]
се [illegible] Турци, и кад ~~[illegible]~~ [illegible], [illegible]
[illegible] у [illegible], с [illegible] Станко у [illegible],
се [illegible] [illegible], он их даје убити.
Мораће да [illegible] [illegible] и с [illegible] и е

[illegible], и заслуживао ванредно пред-сретање свих Срба. Морао је ипак бити иначе каквих више нема. ~~Ва~~ Фили-стиван, и зато ведар се ипак, де улази у замршене ситуације, бо от дане не сам [illegible] [illegible] [illegible], друго може, не бу-дем месту [illegible], слушам, посред ~~ов~~ једно-[illegible], уступи ће то треба. Ко у раз-[illegible], безмало херојі. Не бури се ничије, [illegible] пор се себе не дочи рачуну до кад се овде за нешто преамно. Зато и у служи не вазда. Замо мудавешно дани. Зато сипах мурон си [illegible], де може, кад треба, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Кад се [illegible] узми за [illegible], једна [illegible], и дей му [illegible] [illegible], [illegible]: „У здравље [illegible], не смем!“ Мочу се дей

62

5

~~[illegible] и [illegible] [illegible] [illegible]~~
~~[illegible] [illegible] Срба.~~
и одбора нових вођа — није то обично.

Ни у Сенату, особито
али нарочито оне људи су који већина сада
воћу слушали, и који би били на сенатору
[illegible], — Тацит. У сумњи нема,
из [illegible] [illegible] и [illegible] са [illegible]
и [illegible], као и [illegible] Сенат над људи
је [illegible] икона ~~[illegible]~~. [illegible] Тацит, који
из Србије, више самоучењем учевен и по свету, у Дубровнику, [illegible] свуда
[illegible], некада [illegible] [illegible] [illegible], [illegible].
Трговац у [illegible], затим у [illegible]. Куће
код професора филозофије. [illegible] у Риму и
[illegible] [illegible] [illegible], у Дубровнику са [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. из [illegible]

63

све више

Конзула од Конзула. И чешће је Бугарин ~~[illegible]~~
и више, и играо
~~Сасвим~~ било без интереса за Дубровник и
за Дубровачко море, Тако је био више је чешће
се конзулују обично само због [illegible]. За
[illegible], имао је извесни [illegible], политички
суд и средњевековни, свуд [illegible] да [illegible]
~~[illegible]~~ и да не више много или [illegible], или
се [illegible] са неподесним [illegible] које [illegible]-
[illegible] ствари и [illegible] и заборављају. [illegible] је
са [illegible] и наставницима, Као сви
мали људи ће [illegible] [illegible]. [illegible] је
био [illegible] свој [illegible], и зато је имао [illegible]
у [illegible], угодност, [illegible] формално
у читању [illegible]. Није [illegible]-[illegible] и
перманент — нешто аристократско [illegible] и [illegible]-
[illegible], нешто [illegible] [illegible] и [illegible].

Што се помно србијански систематски
и свесно ~~које~~ и активно ситуације заметне.

~~Не мене остаје у Русији међу Иван Вукотићем које се~~ остаје Иван Вуковић.
~~Русији. [illegible]~~, ~~Вукотићем~~, које се у Русији
~~[illegible]~~ сасвим отворено и упорно без одго-
варања. Иван Вуковић давно се већ није на-
роде. следио, а опомињао му је. Са добавом другове,
остару I. Ни Вуковић није имао одговору,
и објавио све своје уверењенима на другу
руку. И ово је тужан инат. ~~Ни зна~~ Он сувишнему
нисам се дао је Дур Вуковић, али је један
у Земун. Не зна се какав је останак у Русији.
Ко зна је ли је замењен био Иван Одгово-
рању. Био је једне године у Русији био I, био
А добар с Тамиком, ~~али~~ вероватно сасвим нешто
и ~~[illegible]~~ можда у пракси Министарству стварно се.
/

[illegible] је било узор а [illegible] [illegible],
[illegible] ће знати. И чим њега [illegible] [illegible].
[illegible] је [illegible] [illegible]. А он [illegible] [illegible] био
Се по [illegible] [illegible] [illegible] генерала.
Народа, не може се заборавити [illegible] [illegible]
[illegible]! Све [illegible], Танић и [illegible] [illegible]
[illegible] и он је [illegible]. И [illegible]
[illegible] [illegible] Са [illegible].
[illegible] [illegible]. [illegible] за Дубровника [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] се
Михаиловић, Мостар, [illegible] [illegible] Из
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] Ј. [illegible]. Из
Мостар [illegible] се [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] Михаиловић, [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Нови Сад, [illegible] [illegible],
1831
[illegible] Беч, [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. И у [illegible] [illegible] Са [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] свој. [illegible] [illegible] [illegible] Беч,

Вукомановић се слагао с њим, осим у тому [illegible], и саветује му да не у [illegible], [illegible] овај и други, да би је осигурао своје образовање.

О Вукомановићу има у народу предање да је био строг, отмерен до суровости и самовластан; решен и брзак. Наводи се да је он гувернанту Радовића [illegible], док је Правитељство само заменило госпођа звање и укинуло звање

Тако је стајало мекшто. Јула 1831 писао Милошу, из [illegible]. Он предлаже Милошу [illegible] не отпише Милошу. Он саветује да се брани савезе с Милошем. Милош, сасвим млад, има још свој стан. Милошу се не одговоре савети, а Тасићу више, али не развиде се у њену јасно пријатељство према њему.

1.

Весели кутуре.

Немир кукавички је обузео Милара. Исконска жеља што је остао ведар. Да ли је ово у њему мао била жеља весника и многоуже за светом, за искуствима, за знањем; или жеља одмак организованог управљања и [illegible]; или насилничким немир[illegible] земље; [illegible] [illegible], и најживи се и налете у сло[illegible], откад Вори је [illegible] [illegible] за свој начин, друге ~~[illegible]~~ ђурђевске и грчке, сигурну високог од чина и [illegible] [illegible] монаштва.

[illegible] један, што осећао се да сав [illegible] као [illegible]
од [illegible] тако само да се дигне одго.

Знано је му је, да

по што ће дуна 1833 заисте овим |
богословије, свакако Тајна јавно младићке
слове и откумаје да из Русије добију
одобрење да [illegible] оде. [illegible] Сабор је и у
Русији лице тога. Младићи бивше опскрбно
је повести стипендијара Карловачки и Сенуд.
Младић вишке I. стипендијар у Ст. Карловцима,
и још [illegible] [illegible] у [illegible]
очекаше у Бечу [illegible] како се му да спасти
се оде у Русију.

Младоме Кнеза Гађа
очекивани су у Русији са повеселих [illegible].
[illegible] ухапсе. Сремци су они ухапсе
одговорене с [illegible], иначе не би [illegible]
многи, не [illegible] је [illegible] Гос, [illegible]

сам руски цар Никола; обер-прокурор Синода, неколико министара, и десетак аристократије.

За време самога чина, у раскошној одежди ђакону, са раскошном одеждом угледних јерархизаме и свештства, уз асистенцију других особа — пак је изведено, и тако се осетио 20-годишњи младић, „цар и писац над Козаке", леп, са пиједестала сјајности у сваком смислу. Слика је морала бити страшна, отмерена, тужна. Метанисања и формуле одрицања и усмирења, мита, штапска, достојанствен хор, блистање перја, нечаш

судбине отаџ., зри., ~~[illegible]~~ У Црња
[illegible], шта је било?: Као најјаче
осећање сигурно мађарска поверења и
храбрости. Мада, и рат [illegible] и одви-
кован човек не верује ~~то~~ у смрт, [illegible]
несрећу, појачавање себе на кој [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ су елементи наде, самоуверења,
[illegible] младости. Његош, [illegible] од
краљ и личног рода, патриотски, имао је,
од личног, један елементарни [illegible]: ако
Богу Богу [illegible] ~~[illegible]~~ цар и [illegible], [illegible]
на; а Бог зе Богу Богу исто [illegible];
[illegible] сопствени родом, уништена, [illegible] за
[illegible] Косова-Кнеза, ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] и [illegible] на Балкану једно

72

чврсто стиснувши [illegible] земљу, стрпљиво,

[illegible], храбро, [illegible] као

немачко [illegible] [illegible] [illegible] и већу 80

[illegible] једног од најмоћнијих [illegible]

света. [illegible] [illegible], и лични [illegible], и

зато [illegible] лични [illegible]. „Први сам,

чувен сам“ „Ја сам“ — осећао је [illegible]

[illegible] басом себе у [illegible] [illegible]

одену и [illegible] [illegible] — у оно време,

зато је но [illegible] ће ~~[illegible]~~ ненадани [illegible]

[illegible] и [illegible] свом и [illegible] из

[illegible] [illegible] [illegible] света, света ~~на~~

[illegible].

Жене, да ли су оне

саме [illegible] [illegible], да ли су маштале

о завичају његову, о судбини његовој, да ли

су, дакле нема смрти: ова чуда и ~~[illegible]~~ у-
[illegible] дар, предвиђене мисли, бој, славу,
љубав, смрти? Безумље. Видевши неке
[illegible] па је видела као у [illegible] своје
[illegible] манастире [illegible], који се бију.
Душа нека заволела па је сама [illegible]
љубавника без којега, али ипак упорно
тражење "слове гарај" – осећала се ~~[illegible]~~,
~~[illegible]~~ [illegible], да јој проговори, [illegible] се [illegible]
[illegible]. [illegible], [illegible], [illegible] ја ~~са~~ на
гласу изабраног човека слова [illegible], знаке
борбе, можда ~~вечати~~ видела душа, невероватно
дубоко, насазнала се овај "ту-[illegible]" [illegible]
[illegible] и [illegible] [illegible] [illegible] за [illegible] [illegible],

Са тие мислима у ~~[illegible]~~ душом уз-вишавао се над народом својим и свима који се сад [illegible] свом страшну ~~[illegible]~~ драму приказ и походу.

Једне ноћи, [illegible] Обадве Чесменска, ипак је дошавај код [illegible] је напустио да ~~[illegible]~~ се сја. Онако како у мотка. ~~О~~дричао у свом свету Медаковићу, а напиши се и [illegible] у Кончаве пркосе, се би сусреди са заборављену [illegible] Рад не одрече [illegible] [illegible] од [illegible] реке, и [illegible] више ~~у [illegible]~~ у Коверима. [illegible] [illegible], обла-да [illegible] се у [illegible] [illegible] у сопствено дно сложенији. Ја ј. Кур: ~~[illegible] [illegible] [illegible] немакова. [illegible] [illegible]~~ [illegible] вагон се сабио се у [illegible] жена.

Али благодарно је не [illegible] [illegible] из Боке

[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
зато ~~што~~ таква романтика [illegible] ове младић? И тако
одлучно, не знамо. Знамо да је млади [illegible]
парише се [illegible] за [illegible], [illegible] [illegible], и после ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] Боке [illegible], ~~[illegible] се [illegible]~~ и [illegible]

се у [illegible] [illegible] децембра месеца 1833, [illegible]

и лично [illegible] с [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

из [illegible] [illegible] у [illegible] [illegible].] [illegible]

вероватно, осим Тасић [illegible] је не [illegible] [illegible],

[illegible], [illegible], ко се [illegible] од [illegible] [illegible]-

[illegible]-[illegible], [illegible] [illegible] [illegible], и [illegible]

[illegible] [illegible] од [illegible]]

Истога 1833 год. лета

провео у Русији осам месеца, [illegible] [illegible] и

[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

о [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] за [illegible] [illegible], и у [illegible] списку инсинуације свако друго. [При ступу за Кнегодраг, вероватно је остао у Бечу и израдио да се уклони Метерних. Изгледа да би га ту, добро уважио, или бар чешће из службености уважио] Индивидуална сарадничка мисао, и ако врло сложених. Исправљена се снаге знатна свакога на пол субјекције која раније прете нас стварне; ~~[illegible]~~ одређене речи свако своме за друге рачуне; Св. Симић је сво мно- лица Кнез; добија на све стране помоћ за себе, и оружје много. Кад је сматрао, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ зар жево сасвим на народ Кнеже- ђе, са држављанима нарочито да се удружу- вају своје старешине; веома успешан са многим политичким људима, министрима и другим, иначе је свима сталожено, стално вероватно иначе згодно кад оних место се и потад описан, спољашњи одговор, [illegible] ово оно и често добијао ипак је много. [illegible] се и се [illegible] [illegible] добио из [illegible]. [illegible] су из [illegible] [illegible] дошли се на [illegible] О чисто личном животу, ма се и вечно слабо Миланковићу, с много, и ~~ж~~ велики [illegible] — ни децу, ни у [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ни у Русији, бар досада. Како је он ушао у [illegible] [illegible] изазвање и [illegible] [illegible], у високо свештенство, ~~та~~ и како знало шта је био у [illegible] Николаја ~~живот~~ [illegible] [illegible], [illegible] је могао бити [illegible], могао залазити у друштва, могао бар се [illegible] [illegible] живот 20-годишњег ~~[illegible]~~ [illegible], ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible], [illegible] и [illegible] као [illegible], ~~з~~ као [illegible], као [illegible]

човек на речи, а студира све и не много.
Нигде ништа. [illegible] је да велики
[illegible], а [illegible] једне [illegible] сва [illegible]-
[illegible] [illegible], [illegible] се [illegible]; [illegible]
су били [illegible]. салони и [illegible] многобројни. ~~[illegible]~~
Али да [illegible] у [illegible] [illegible], [illegible] је
било заклоњено ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] створи, увек у [illegible]

сиромаштву, морао је имати особине, не много
ближе [illegible] ~~[illegible]~~ свет. Они су ~~[illegible] [illegible] говорили~~ [illegible] ревно и судови
говорио је Л. N. говорили не српски, зато што је он [illegible]
вароши од неколико [illegible]-београдска
[illegible] је [illegible] Ср. не [illegible] ни себе,

иако се је [illegible] и [illegible] [illegible] је остарели
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Тако не знамо
ни [illegible] Ср. ни је [illegible] [illegible] [illegible] 5 месеце/и

~~[illegible]~~ Други пут учио, студирао, [illegible]-
вао неке подлистке, неке часове у Достојевских или детаљи
[illegible] школама; где ли се интересовао
[illegible] војске; школа [за народ]; и т. д.

79

Да ли је изразио (већ имао синове и сам) да се дружи са неким великим човеком, ако не са другим а оно са Пушкином, који је тада био у Петрограду.

Или је, после обављених главних словара и [illegible], узео један став шаре земље и високо чине у Котору, — што није невероватно — није се [illegible] ни расипао; можда ~~[illegible]~~ све ал[illegible] и мудро преводио у везе и материјала одрачања, тако да га је злоћа и весеља младог [illegible] и заборавња, и он свој [illegible] живео у Кутовима кад не пишу ~~[illegible]~~ мемоаре.

Или је, најзад, у овом једноставном дану. Кад је велики дух имао у себи, одвојено од свега једно трајно стање посматрања, сравњивања, оцене свега са једне тачке гледања које нико у манастиру није имао. Можда је овај лажни монах у неке часове свог на[illegible] тесни манастир разговарао само са својом земљом и с Богом, са својим забавама [illegible] [illegible] [illegible] и [illegible], [illegible] и световњачки. Може бити је баш у [illegible] вавилонских искушења [illegible] [illegible], овај [illegible] [illegible] из [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] и све [illegible] [illegible]

Зато [illegible] [illegible] и [illegible], мрачно, [illegible], ~~[illegible]~~ строго, [illegible] од кошуља до мантије.

Један од монаха је

ф. у Русији, тражи срећу са империјалистима, а затим [illegible] с Кил[illegible] — била је и [illegible] са остатке свој [illegible] у земљи. Ту, није све слободно рећи. Мало зависности претендентима; случај са губерна-торима; [illegible] и са Симом и са Вукотићима — одбије се у овом питању — све не одвајао је ничим што би безусловно [illegible] одлуку и стварно утицање — [illegible]. [illegible] дао [illegible] остатак у Русији, империјалистичке своје, новац. Медаковић и [illegible]: „Тек [illegible] учврстила је [illegible]; [illegible] стварне [illegible] очима нар-од на С. Вукотић, [illegible] амбициозан и [illegible] самовластан, мислећи да би мудрости, Кад се владика вратио предао му сву власт, и остао у [illegible] [illegible], из Гавриловић списано, — Такав је био опет ~~да~~ морао свако од оних који ~~та~~ [illegible] их спасавати, [illegible] и [illegible] — више се са [illegible] [illegible] владике [illegible] са њим, сасвим [illegible] не [illegible], али са њим. Такве се [illegible]: са [illegible] ово остали из манастир Петровићу (Вучићевић); и веле [illegible]: „Ми били смо невини и добра [illegible] [illegible] се преда власт и глава!“

Да и [illegible] овако, [illegible] [illegible], [illegible] на свој [illegible] добар су ови [illegible] добровољни и недобровољни разлазци, [illegible] [illegible]. Може је

манија и аристократије, гордости, [illegible]
и [illegible]_ Тај [illegible] ~~[illegible]~~ за слободу,
пуј! слободни Тасићу! Човека који му је
онолико угађао; који му је, у основи, цео
добро мислио; који га је васпитао од Руса,
и могао му [illegible], извештавао [illegible], [illegible]-
[illegible], — он не [illegible], и ужива се у [illegible]-
[illegible] на двор без [illegible] и злобом. [illegible]
Ако толико смем, са Тасић мало и
[illegible]. Огрешио се на оно Вуковић, исто
иначе за на овакву ситуацију [illegible] би чи-
нио [illegible] не четири стране свезака. Његов
ће нагло [illegible], самопоуздан, [illegible]
с [illegible] и [illegible]. Уздао [illegible], оштрио.
Спасио из Русије [illegible], [illegible] своје и
библиографију, алманах, [illegible], али

се просвећеним заједно и самовлашће и немоће једне мудре политике. Окруживао се барабама, без метафоричког смисла. Заглибљивао је Кнез је, засуо милостињом у Будиму, мало и ~~са~~ Бечлији опет Изу[illegible] милостињу, Кнез је писао у стену (из Крагујевца [illegible]) зару, ~~[illegible]~~ у Кнез је и опет мошо, писао њене аристократски мудри, сиромашенка ~~[illegible]~~ помоћи, помоћи избавио је речене свако фразе умилних и скрушених, али Ваше Императорско Вели-чество и овај пасус: „гласилу пут ~~[illegible]~~ назначено од двој' [illegible] храбрих овога народа превазилази често одјављање, ако се може овај израз упо-требити за ознаку сопствености, стајних споменутим Дубровчанима, али које су своје још овијене мраком невјежества? Невероватна игра речи и ситуација! Ту нешто мало и дође и [illegible] се и из свих страна понеки речима [illegible] се и каже се Дубровнику за све што неће [illegible] [illegible] и Колонизацију. и на место [illegible] и [illegible] велики [illegible].

У Дубровнику [illegible] се [illegible] [illegible] сам [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] личност, велика, моћна, окренута Циљу, добронамерна и [illegible] [illegible] добронамерности, иначе, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] праве [illegible], који [illegible] се име ако себе [illegible] јасне и одређене, ~~[illegible]~~ се би могле удружити сигурно, брзо, без промашаја и опрезно, и на ~~од~~ прву сумњу дигнуте су и сами ширевски стража се [illegible]. И њихов власник је страх ~~[illegible]~~ њихов демонстративно [illegible] [illegible]. Ко каже да влада, да [illegible], ко хоће [illegible] у њихову да говоре и од њега одају да време, овај не сме [illegible] на [illegible], на то да буде болен. [illegible] често се закопава, и [illegible] [illegible] или [illegible] ударац. Цела за[illegible], изводи учинак, што тачно ~~[illegible]~~ [illegible] и савлада је. Тако завони [illegible]. Али овај се и тада чува [illegible].

Сам, иако с' [illegible] [illegible] [illegible] спиритуално, узвишено, [illegible] у животу! Више уз спиритуалност! Драматургичност, отуђену музику Бетовена. Отуда [illegible] [illegible], оне које не значимо изласка ~~[illegible]~~ [illegible] из власти, [illegible] из моћи, остатак усредсређене [illegible] душе уз јединим мотивом и великим. [illegible] [illegible], сада ос-

сама уредно састављени, [illegible] 1833 се [illegible], вероватно са оним [illegible] у [illegible], уз [illegible] сасвим [illegible] [illegible], ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] и [illegible], нпр. о [illegible] и [illegible], и од [illegible], [illegible], вероватни и [illegible] с одвара из [illegible] Исак [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] и заштитника православне ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] Исаака. Али у мој свет [illegible], да иде мало пантеистичком у [illegible] који су [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] и ласке, што Исаку није нико ни од [illegible] ни од руке — у мој свет [illegible] [illegible] и [illegible]: [illegible], и [illegible] [illegible]. Младић [illegible] своје [illegible]; младић се спрема за њ; младић реализује. Он се назове [illegible], јер ће он и даље [illegible] [illegible] [illegible] и [illegible]. и он [illegible] [illegible] меланхолију. А у [illegible] [illegible] Ерос [illegible] и евангелску [illegible] исказ, што ово

[illegible], [illegible] говеда, ослобађање [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] који ће [illegible] [illegible] [illegible] заменити једном за свагда ~~[illegible]~~ све могућ[illegible] [illegible] [illegible] и [illegible]: [illegible], и ~~[illegible]~~

провокација, [illegible] ~~[illegible]~~ једном за свагда, не из срца у "основи", него из "душе умне". Лазар од 20 година, дивљак, "научен", једним махом сравњује оно што су други вековима градили, античко и антика у "душу умну", јер је он и космос, један од милионера у свету. Глава Костића, чело и обрве с мостом и подигнуте очи, то је као Св. Дух, сасуд свих моћи и стварања.

О што бива бесконачни
~. ([illegible], 459),

Што је свега деформисано не од несклада, и [illegible] [illegible] то не хвале. Он је, у маху, сав дух Костићев, са изузетно и [illegible], са хоризонтом сликама, са [illegible] решетњом великим. Он је створио и оне "небеске", које то из других сликара бише, и слику метафоре у слику. Он је створио ~~[illegible]~~

меланхолична црква и прозрачни, ~~некада~~ сводови који не могу се [illegible] савршени. То је, а опа-[illegible] [illegible] пута се [illegible] [illegible] звона, окреће се, одбацује се слепо од Бога, јер му, кажу, и јесте мој отац, кажу, опрости свом богу, да су ипак својство има, да су један бог и људи.

Још по нама опа-[illegible] високо уметнички, ~~[illegible]~~ каменити [illegible] израз који ће опет собом [illegible] фигуре једне. Данас, разних израза, [illegible] све [illegible] [illegible], али [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] израз [illegible] [illegible] осећа [illegible]: [illegible] је већ, у [illegible] оно што ће [illegible] време [illegible] проповеди или беседе на гор-[illegible], [illegible], [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] завет, и до

самог сазнања разумемо. Оно што [illegible]
закон, и методе и задатак за све људе,
нешто другачије, нарочито, божанске, а оне [illegible]
24
имају уши да чују, и које се [illegible] ~~и~~
дисциплином [illegible]. Оно ~~ж~~ што чине су
мали све [illegible], Леонардо, итд. ~~А~~
У [illegible] сам, али јер и благ не верим; ~~А~~
мешан сам и ружу, али сигурно не верим.
свега сам се морао мишљу што се
гонеће дрва и мишљење, али што ме не
боли ~~[illegible]~~ као сељака и генија, [illegible]
као [illegible] са божанственим средством имао.

1.

У апотеци угашај душевна жеђ

На ~~сасвим~~ одраслог младога човека од 20 година лежи је свака брига: апотека, ода пароке, душевна исушена дружбе и самога себе искушења и неизвршена. Може ли се замислити несрећнију најтрагичнију нешто више (младића) чудан расап ~~у другу улогу~~ ~~[illegible]~~ опредељених на множину ~~одрицање~~ мојих и за множину ~~[illegible]~~ пружање од овакве материјалне добре, душевне добре, моралне добре. И још младића који носи у себи дар који мало чему не може живота по осталим људи!

[illegible] се [illegible] [illegible].

Из [illegible] [illegible] [illegible] I. [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] I.

Изморено ~~[illegible]~~ је у Бугарској [illegible] ~~[illegible]~~ за

[illegible], и Кошута, и тим се [illegible] [illegible]-

[illegible] је, [illegible] [illegible] и [illegible], ~~[illegible]~~ се

још једним ~~[illegible]~~ и [illegible] и техником богатством

[illegible] [illegible], са [illegible], са [illegible] [illegible] се [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] у [illegible] земљу

које се [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

у Европи знања и [illegible].

се [illegible] у

Што основне [illegible]

не [illegible]. Али [illegible] да [illegible] [illegible] – [illegible]

Ми мало – довољно [illegible] [illegible] [illegible]? [illegible]-

[illegible] [illegible] [illegible], а [illegible]

94

су довели у манастир, где се и хранили, тако каже једна књига (М. Јовановић) „по предању". [illegible] се [illegible] описан и мотивисан. [illegible], и можда бити много ако се, и даље ће [illegible], [illegible] и [illegible] [illegible] [illegible] из Косова и [illegible] [illegible] и [illegible] из Србију, уз [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ довели. [illegible], [illegible] су [illegible] у [illegible] монографију.

[illegible] устаника

[illegible] је [illegible]-[illegible], а [illegible] су [illegible] [illegible] може [illegible] [illegible]. Са [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] може се [illegible] из [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] (с. 183) [illegible] [illegible] и [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] је је и учитељ Вуковарчанин Лазар Влашковић, свршио учитељску школу. и [illegible] сад већ и Свуд из овога краја. Отуд ~~је~~ се из учио и многи Кнез Данило [illegible]. Знатно је учитељевао син архимандрит [illegible] манастира Лугановић. Он је био вредан и одушевљен човек, који удешавао и одржавао Пожегу, у кући ни [illegible] песме и Владике. Можемо се још учитеља, ~~[illegible] се је~~ отворене [illegible] још једна школа при манастиру подалело од Ђенице, а родила је с [illegible]. Из се с од 1835 [illegible] Друге, владичина

нова/ Сена, имоте за [illegible] и школу. Што пре

96

дела била су: [illegible] [illegible] [illegible] (1834).
[illegible] [illegible] (1834); [illegible] Св. [illegible]
[illegible] [illegible], уочи [illegible]-дана [illegible] са
груда, „моле српске књиге ..., исложена и после
исправљанија наших света“ — [illegible] је [illegible]
писао Тацит, и дао „свему народу [illegible]-
[illegible] и [illegible] [illegible] и [illegible], штам-
пан такође у литографији. Још је [illegible]-
[illegible] [illegible], 1835, [illegible] [illegible] С. Д. С,
[illegible], Ружице (1836) Српски Дневник, 1836,
и Књиге од 1835 до закљ. 1839, и још друге
ствари. Литографије се звале тада литографованим,
или народне, или [illegible]. Наравно, [illegible]
[illegible], [illegible] је Руцу [illegible], и за школу,
за вежбу. Међ овима, [illegible] [illegible] —

Које су у Колвару власти што задржале — било с лексиконом, историјом, Правила пи-шања, Теорије и историје уметности. Запамтите, да се иште дела песника руских. Је ли неко писао у своме батаљону, или је велике песнике Пушкина и Лермонтова пре Сибир и Везу-вар у оно време много донео?

Народни дух и модерни проблеми

Ако отварамо из

Руссо, Мерсије, покушаваше са ~~у народ свих~~

народ [illegible] у народне [illegible]

басне у односу уметности и [illegible]

управу. Он набраја школу и [illegible]

он узима [illegible], и сам, као Тацит [illegible],

1834, од 1835

[illegible], [illegible] у [illegible], [illegible] Песталоцције.

„... примио сам од народа Куриса, хоћу

с великом муком, досле сам уредео ... мој

[illegible] народни кад [illegible] само Атан-

сијеве, као и [illegible] Атина“.

Што много не-

[illegible] [illegible] и [illegible] не знају, [illegible]

из себе знао, што, са се [illegible] у обзир

неограничена народна, управа и влада.
Он је знао, уставни почетак од себе. Он и
уништи апсолутизам. Он створи, и ~~што~~ широко свега
[illegible] једну заједницу једног [illegible],
у којој одједном нестаје идол, робов, ~~[illegible]~~
бог и [illegible] [illegible] свима бољима. Узалуд
беса у пајача, љубав отаџбинска, као и [illegible]-
[illegible], [illegible] и [illegible]. Ипак сам је,
[illegible] одлично, [illegible] Гарашаниње, не Ву-
[illegible], не Вучићевића, и остао поред.
сам, и овде, у Трошици, 1835, у одлуку о ве-
ликој управи, објави „неограничену власт
владике“ … „[illegible], у чијој је власти сва
власт, и сва [illegible] свети“.

Зашто што је знао
— неограничени и [illegible] свим људи, владике и

знао се Ђентиле не може очекивати у целину
неизвршиви. Он је зато ~~[illegible]~~ решио да од себе
начини вођ у кога ће уперити све погледе и
наде, и на кога ће, са новим религиозним заносом,
се у народ. Његов је мото: ништа се са

Ђолитијевом може водити рачуна, опортунистичка
политика, него на свакој мора да уступа
непрестано немати гласа Краљевина, што
ће, да користи и не знају, настојавати
их, управљати их, дизати их у власти,
и што ће замене и дух партија одбацити,
речим конструкција, а моћ и нерасположење.
Шта ~~[illegible]~~ је урађено

до сада народ? Не у политичком ~~[illegible]~~ етичком смислу
народ. Не демос који је
сабран, демократски народ.
изврсно и у форму само неки историјске

поредак, нова цивилизације. Још никад је било реда ни цивилизације. Ако је (напредније) било раскалашан разуздани народ и страст, чији је чак животни елан био [illegible] све донле док једна једина задружна ствар, али ако (не ма шта, нек) једни задружни и [illegible] опште, не би одузео ни једна друга ствари бој, ни друго ћекарско неваље о старим древима ни скоро свршеним. Али, ако је једна ненаплатива освеност, и скоро [illegible], са животни елан буде [illegible] раћи и ~~сам~~ остваривању кад се [illegible] у афекту ни свесни одређен скупне освености чак своја [illegible] неневена и освојничке разборе. Баш [illegible]

слабље [illegible] чинила је [illegible] и
аутократског [illegible] у часу опасности по
~~[illegible]~~ [illegible] неке [illegible] и [illegible] на-
[illegible] [illegible] у слободама и [illegible] пред све
~~[illegible]~~ српске [illegible] и српство. [illegible]
сели, са својим [illegible] и [illegible] [illegible], иду се
[illegible] [illegible] [illegible] и човек. ~~[illegible]~~ [illegible] је [illegible]
[illegible] се уклони — [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] и [illegible] — монаха — али је своје на-
[illegible] и [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] што је [illegible] [illegible]
из света [illegible] [illegible], [illegible] и [illegible]
[illegible] [illegible] се је се [illegible] Се-
свету.
наше у/ Твореће, [illegible] [illegible] и [illegible]. [illegible],
[illegible] механичко [illegible] [illegible] [illegible] у-
[illegible] и [illegible], [illegible] је, гад и ср

школом и стилографијом, он је дигнуо све

свега за неки (достојнији) материјални стабилитет

народа, а непрестано их је сам охрабривао

за укус и вољу за авантуре и спекулације

главе, Кулишића и свега рода. Већина се

трудио се мало више асимилације учини (као сав свет

кондензују о [illegible], иначе што би очекивали)

(жури) трагични који остаће ствари, [illegible] суштина,

може своји очекивањ. Али сам о, с друге стране,

охрабривао своје сараднике да останем ради

конзервативнији [illegible] [illegible]: разлог који

бурни ставља, нове ствари, лично се не може раз-

виши ни узимајући ни за главу [illegible] по

његове [illegible] [illegible], од њихове, карактере, које

тону слободу, [illegible] [illegible] сам о категорији x 7

и које једнако ~~[illegible]~~ извире спада ~~[illegible]~~ због свет-
ласти и због једне импотенције ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ у овој чаши од камена, обучена, мучена
и и само од ветра, у очевица, навикао
Царевића

отрагична места.

Петар самодржац

Могло је, по другом, или мањем, можда по обичају, почети то јако развијено. За одлуку тог проблема, позиција за Петра је [illegible], а она је невероватно тешка. Са Петром, родио се народ [illegible] ~~[illegible]~~ сила са много величине у духу, али он је живео кад је његов народ у доба детињства био још, (а сад је то већ по селима и планини) и кад је он сам, сем ума и духа, био раван својим [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] на Руси у [illegible] [illegible]. У [illegible] спашен индивидуализам, [illegible] [illegible] – [illegible]; [illegible] [illegible] на [illegible] [illegible]

Тврда [illegible] је не може контакта са светом ван свога, сем кад се ради и маше[illegible] годишњи [illegible]. Свет који је неповерљив лако спане, да нов хватати; који је зато свешто управљати; који се између себе споразумевати само као двоје, кад засебни [illegible] слобо[illegible] и егзистенцији.

Тачка ружна је изгубана се буде она која ће их дочекати. И заиста сретан човек је могао бити за истраживање, чиме би све имао од руке [illegible] способ. У сасвим први мах, буде се од с [illegible], и доласи зашто пакт на нару [illegible] среду. Све нарочито [illegible] је веома [illegible].

[illegible], у овом [illegible] [illegible] разумевањ. Они су [illegible], Азије, афричке пашњаке изгледали су уметностима. Сад и потом они нису никада искусили у страни, ~~[illegible]~~ земљи, него само у ратној игри, у фасцинацији и тријумфалном странству.

Кроз [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] много странаца, туриста и званичника особа. ~~За [illegible]~~ Карактеристике старих, али странствованих људи од свега је: да нису служећи се [illegible] фактора цивилизације, него су одговорни ако су они нешто могли [illegible], макар збуњени странца.

Ипак је ово [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible], [illegible] нису [illegible] [illegible].

[illegible], [illegible] био на чисто са собом. [illegible] се у [illegible] [illegible] [illegible]? [illegible] [illegible], одбацивши своју [illegible] у апстракцију, које као да не [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] да [illegible]-

Деловодник Његошев
Уређивање Његошево

Сам га је писао. За 1831, ~~[illegible]~~ 1832, и део 1833 досада је нађен, односно толико је сачуван. Писана су писма многа. Капетанату и државним лицима аустријским у Приморју, Конзулу руском у Дубровнику Гагићу, руском царском посланику у Бечу Татишчеву, ~~[illegible]~~ везиру босну, ~~[illegible]~~ агама и беговима у Подгорици и Спужу. Итд. Рукопис је нередован, од врло малог и лошег исписаног. Рукопис јасан, округао.

2 109

Сава, још не митрополит, учтив и опрезан; [illegible] течан и с акцентом тамо где говори човек а не званично лице, нарочито кад дуг богомољника и аскета изгуби стрпљење или уђе у интиман начин разговора Комшија који се знају у главу, разговарају [illegible] и сељачком, а писма измењују пуке форме ради.

Садржина владичиних писама аустријским властима мало је банална. Архимандрит употребљава врло дуг-носни немачко-српски канцеларијски [illegible]. Реч иде о воловима, козама, коњима који, или, како каже [illegible] у (X) или ≠ зајмују ≠ туђе, или нестају, ~~[illegible]~~, или Јоцо [illegible] бивају крадени — јасно се види из писама

(X) једном писму: „они 6 воловах што су невино утекли испред чобанах ≠ у Вашу државу“...

да су ово ~~што начина~~, ~~ни што~~ разна варијације и смешена крађе, према томе и владика има ~~што~~ разне начина сценског приказивање и представљање ствари. Из садржине писања види се да је Кривички записи у томе тако извесну слику „живописну", иако Беотти каже збирки, ~~што~~ рекламирају обично обе странке истовремено Терон употребљени је такав, да ~~се~~ Кривична конфузије иј сам ~~од~~ собом ствари. Тачке, проистицајуће из ње ~~поштоване~~ слике не бивају ствари са main-mise, са најгрубљим Кривичним бесмислом доживљавање ствари; што се слика приказани, из заседе учињени и пренгера, загушивање не врата, (у игру „правду") необележена много расположаје. Беотти

111

у смислу, рефериште да у [illegible] или хоће да мири завађене

извиђа; и дакле; ~~извинује~~, враћа укључено ~~[illegible]~~

[illegible] укључено: или да буду свеже туге враћени вишеструке [illegible] [illegible] [illegible]"

~~[illegible]~~. Аустријски народни тумачи [illegible]

ово прави: Овдашњи је обичај кад се

на кога што сумња а не може се засвједочи-

ти, заклети га". И Весоли извјештава

аустријске власти о таквом чину често.

и с тим се процес на дубровачкој страни окончава

На талијанском језику,

необично исправно и лијепо — да ли је то

рад преводиоца? — пише великом везиру Cadri

Азаму (?) о великом [illegible] [illegible] ми-

ровања, и толико мисле је све [illegible], о

неким [illegible] који су на вези decapitati,

и да се одбије сумња да је он, Весоли,

[illegible] неког [illegible] који се одметне од султана.

[illegible] описана од пор-

~~ра~~повредници. аустријских власника: [illegible]

[illegible] у Ђ. Гори; „да [illegible] [illegible]

[illegible] објавио се у [illegible]". – Писме

ће се моћи интервенцију аустр. власти да

се не [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:

„да се учини мир међу [illegible]

и Бандама". – Писмо око [illegible] [illegible]

де он [illegible] или [illegible] неке [illegible] [illegible]

у аустријске [illegible] на [illegible], са [illegible].

Писмо о [illegible] како је један Марковић-

део Адамовић, родом из Црне Горе, сад живе-

„вел у Котору, један Корент с [illegible] од

среће и ословенама", не [illegible], „но овај

6

113

неће да му не врати.“

С Турцима је свак више домаћи, (и односи задушнији.) ~~та~~ ~~Перо~~ Цетињско је од век перо литерата (и дипломате). У писму Хасан бегу Расулбеговићу стоји: „Ово твоје пријатељство, које си до са мном учинио на састанку, што си са овим покварио твојијем [illegible] писму-бавећ против Турчина које си досле бреје чинио [illegible] и сломио. — ти ниси драгао, а ја сам међу драгао и спасао 20 ријек, а за она два Турчина имао сам их [illegible] за она два Турчина одкупио на твоју ријеч, за које си ми ти обећао све аспре, а сад ако хоћаш платити пошаљи како ти драго.“

Занимљиво је опет, [illegible] цензура, [illegible] дословна [illegible] „[illegible]“ и сопствени! [illegible]

[illegible] је писани [illegible]

⊗ ил вратите главе које су му Црногорци донели. „Оставите ..., све што је досад исправљано међ нама било и довољно ће добра и мира.“

рата, наравно, а злоупотребу са свим који се није много женирао, наравно. Ипак сам читао извештаје о уграбљеном дувану, који се наменио, као и друге, целој војсци, ал' смо дознали: „Гобанче од 12 година из [illegible] сишао на [illegible] обалу“, узео је дуван за себе (!) а „финансија од [illegible] [illegible] 5½ [illegible] [illegible]“, па [illegible] мора да се [illegible] одговори данас који хоће. Све ово ће возом ~~[illegible]~~ јавити се / забрану свом свештенству да венчава у другачијим приликама. Из писања Свето-стевих руских православних власти, показиваће се јасно однос [illegible] и [illegible] [illegible] према Русији. [illegible] 6, [illegible], рачунато апсолутно православство, свештеничко,

8

115

али уједно нешто тако фамилијарно

чврсто свезано, да се Беогр. одавде

тачну са ~~парфемима~~ формализацијама и

тако рећи парфемима ја осетим разна

сопственосства", „пансион", или да повај екса-

"буде на разне адресе како Беогр. наређује.

[illegible] ваше рефераше, изробан, о посе-

тењи [illegible] от албанских изрека, о своје

новце Крања и скадарски ~~[illegible]~~ [illegible] чаша одлазио

убиј, итд., као ја у Беогр. некад

руски [illegible] на сирани. Руски и

Беогр. вероватно писао без [illegible] [illegible], осим

[illegible], осим чисто ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ за речи и

њихова фразе.

~~На овај песмотворине за 1831–33, не задовољ сифаме~~

Писма Кнезу Милошу из ових година, 1831–33, ~~писана су~~ Његошева су углавном писана перовођом и врло [око некак- владике [illegible] а из Србије отишао у [illegible], и [illegible] се рђавим рукописом] рђавим рукописом; једно је писмо задржано само ~~писмо~~ аутографом и нешто даље писано, а на полеђини овог листа — Његош је измеђ свога изабрао добре — стихови.

Ко је оно на високом брду
[illegible] се на округлој планини
Слушало сто на високу страну
И весело са не [illegible] бега

— — —

Оно што је сии [illegible] [illegible]
Изворац мали најбољи добресницу
Од дружине своје [illegible] изворј а

Ф Он најмилије се [illegible] [illegible]
нега [illegible] [illegible] се [illegible] [illegible]
(Врчевић 5)

10 117

У 34 маја, Танић, цвеће, увод
о реду свом, са не из учтивих „сочиненија."

Бесмислено, самоуверене
расте. Аустријским властима све слободнија
са и једом вековним дворјанима цари-
ојувеки; а ова слобода иначе „ту, Немачки
и др."

Аустријског капитала—
наглашава: о грађанима, где наследници изгубе
имовину; о средњој лични ~~[illegible]~~ за дуг заложену
Кој Кти њени искуство; о заробљеном ивовру;
о говеду заповедном и потребама:
Такви јаке силе
суср. капиталисту и њихов лихвар од стране
Самоуправна се које не умире с данашње. Нема
велико ... као је дужан пратити вену, ко
се „дужан главом и ранама" друге стране.

118

Занимљиво је како [illegible] [illegible] све [illegible] [illegible] и [illegible], [illegible] тачно народне обичаје, не [illegible], или не [illegible] да [illegible] да не [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] уредили.

2 јуна 1834 [illegible] [illegible] [illegible] власти да ће сви од [illegible] да [illegible] [illegible] и [illegible] [illegible], (који [illegible] [illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] „[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], моја [illegible]“. —

Исто Тасић (22 јун 1834) у [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] у [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] у [illegible], кући, и [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], да не у [illegible] [illegible]. [illegible] је [illegible] у [illegible], и [illegible]: „да ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] не [illegible] не би [illegible] [illegible] противу мене рушно, што да неби ни

у мјесецу августу худо ...

Из писма од 29 јуна 1834 Кнезу Метерниху, који поново тражи опатију манастира Маине, види се да је до Владичине пресвете (писмо од 2 јуна 1834) решио да иде и види манастир и имање свога рада. „У време моје бављења у Бечу (кад је ишао 1833 у Петроград, ишо походио) да сам имао част писмено преко Г-на Павла Аврамовића, молити вашу Светлост, да би Аустријско Правителство благоизволило уступити манастир Маине са добрима њему принадлежаштима, кој се налази у Аустријскоме царству близу Града Будве. Равним начином имао сам срећу и усмено о овој ствари говорити, пред лицем Ваше Светлости, на кое сте ви изволили одговорити Ми: да ћу ја слободно уживати без икакве сметње Кажу Наша

Буде боља; по души да се није могло наћи у овима странама лица, но ко [illegible] манастир са његовим добрима купити: тако сам упућен управо Вашој Светости с препоручним писмом, да би Аустријско Ца- Величанство всемилостиво повољно речени манастир с његовијем добрима купити. Ваша је Светост свуда показала странијем [illegible] и добре дјела, зато и ја ни мало не сумњам, него сам увјерен да неће мојој жељи удовлетворити, и високоме Двору, то јест који вами људи поставе купити. ---- Врло је карактеристично ово писмо. [illegible] се [illegible] за [illegible] [illegible], а [illegible] се [illegible] земљи [illegible] иначе [illegible] хоће. Без образовања Метерниху, — [illegible] би се сачувао [illegible] — зашто [illegible]. без образовања спасти и народу. Novac! Novac је имао велику моћ над овим крајем сиромашне земље, и на традицији сиромаштва.

Главна тема Капетана[illegible] пашу: о заточеним Књазама; о којему вокова[illegible]; о збиј[illegible] старе човека на „изврну смаличку“;

Занимљиво је
јуни 1834 / Афис-паши
писмо скадарском везиру (као одговор на писмо које Његош не верује да је везирово, него фалсификат, и у њему има увредљиве „Његош бане“ (на што он упозорава: да је „Његош бане“ и арамбаша и влахор) да тако зовање да је „правитељство и не зна за њега“, итд. Ја[illegible] умиљато је тако учтивим, уздржаним стилом одговара Његош на изазивања, и на увреде, „и заповједнике од прве сахата“, следовањско дипломатски, зове ~~човека~~ везире вјеру лично да мир. — Везир је очигледно себе да уставе суседски мир. А Његош пише: „неуписмено писмо,[а] но право писмо.

[а] које више безчестија написи може што га је писао, него ни онако каже је писано“.

[illegible] [illegible], 25 окт. 1837.

[illegible] [illegible], [illegible]. да се са [illegible] са
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] у [illegible]. [illegible],
са су [illegible] [illegible] I „[illegible]", — [illegible]
и [illegible] **свешта**". — да све буду
„учасници [illegible]" и „весела [illegible]
православије". И [illegible] је [illegible]
о [illegible]. (одлагао се [illegible], и могао [illegible]
[illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] да, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] у [illegible] [illegible], [illegible]
Тамна [illegible]. А же [illegible] да [illegible] је [illegible]
[illegible] из [illegible] Тамну [illegible] се [illegible].
и [illegible] [illegible]! — [illegible] [illegible] и [illegible] исто, о Св. Петру,
[illegible] Серафиму; и [illegible] [illegible] [illegible] и Богородичину, за Тамну.
Се се [illegible] [illegible] [illegible]. — [illegible] [illegible]. [illegible] све
стране [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] је [illegible] [illegible] у [illegible] [illegible], [illegible] у [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]: све, и одма.
А [illegible] се за [illegible]. — [illegible] се [illegible] да

не мало [illegible] са Вучићем [illegible] за [illegible] Милоша и Јеврема.

[illegible], јула 1835, [illegible] губернатору [illegible], се [illegible] [illegible] [illegible] на [illegible] Фердинанда I.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] о [illegible] [illegible] [illegible] и [illegible], [illegible] [illegible] у [illegible] [illegible] српским [illegible], [illegible] летопису и у Бечком журналу Zeitschrift für Kunst Literatur — [illegible] [illegible] [illegible] Слободијаду, и [illegible] [illegible] [illegible] руском престолонаследнику Александру.

1\.

Састанак у [illegible]

Из [illegible] [illegible]-ванског конзуларског [illegible] види се [illegible] [illegible] сав [illegible] са [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] и [illegible] састанак све [illegible] ка Апи [illegible] [illegible] и [illegible]. Све [illegible] [illegible]. За [illegible] [illegible] имао и глас [illegible] и у Европи од [illegible] свету [illegible] човека. За Апи [illegible] све [illegible] [illegible] и глас [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] у [illegible]. Мој отац: [illegible] [illegible], [illegible] две, [illegible] [illegible], у [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], и још ово [illegible] ђакове и плаћање учитеља које је васпитања снабдео својим организацијама и школама их. Око њих, цијели Дубровник, последња словенска слободна република, у умирању агонији. — али, не каквој агонији, мисле многи људи, не којој реч је само да се [illegible] дације и људи, већ плаћање ђакове и учитеља и саме школе премештено — но у оној агонији, сигурно одређено старије живота ~~[illegible]~~ [illegible] Бога, јер ~~[illegible]~~ али [illegible] мисао не подсећа ни себе, ни ~~[illegible]~~ другог, ~~[illegible]~~ у једној мисли васељену [illegible]

3

126

своје речи: И зато мислим, да сам ја на ову земљу љубав, на коју смо се разговорили у Дубровнику, и да ћу знати, докле сам год жив, и пуцања ствар, ни већа, а камоли мања, нећу моћи наше пријатељство поколебати."

Али ствари не бивају и даље. Спрема се нешто, комисија се не састаје. Али опет у Владике [illegible] (али опет долази, већ у ..) 1843 уговор са Аустријом. – (Владика [illegible]) Али опет рат, али с оне стране ниш овде али опет Владика не прима посланство, а с ове [illegible], као и писао Гагић овде оволике, [illegible] [illegible] хиљаде убити — а чуј ли се [illegible] Моју црну изасланство. Црногорци [illegible]

Исте године опет [illegible] — Али опет од Корђевића, а Владика на [illegible] с [illegible]. Али се избегне бој. Али паша одузао [illegible] у [illegible] кад је [illegible] паша Осман напао [illegible] [illegible]

1844 Михаиловић и [illegible] Зворничани [illegible] мир у [illegible]. [illegible] неке [illegible] и [illegible] [illegible] и мир [illegible].

Судбина свих [illegible] [illegible] се са [illegible] Омер-паше. Ово [illegible] Али пашу, [illegible], [illegible] [illegible] у Мостару се [illegible] [illegible] не [illegible]. А ово је могло бити из [illegible].

Омер паша одвео је и [illegible] старца. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] старца Али паша седео је на [illegible] мазги, а ово у Мостару [illegible] сви. Народ [illegible], [illegible], [illegible]

Као кад је видео судбину некадашњег
свог пријатеља, а један Србин, дошао
и пошаљу сину своје поступке. Још
вести (датовано се од 5 марта 1857) што
умеран,
и у Истанбулу мртво босански Везири до
свога дана. Љуба Ненадовић пише
о њима садржи став: ? ?
Код Јајце и Омер
паша опколио устанике, чиме у Јајце і
ту ј шаљиву совукао ако оцу и сина
Око 1. априла 1857 убијен је. или се звао
Ако стаса у Бабовићи. Око 68 година стар,
давне од Везира 30 година старији. Значи,
у Будимовићу се дешава стварно с ненадовићем,
рођеног њихов говори за Везиреву осве—
тимову. Даље, и у Ком свим је

6

129

морало бити дана, јер су се тада сви [illegible] бег био познат свима, а и [illegible] и [illegible].

Али тамо је било другачије: Задуже, Теледије, [illegible] на брду, башче, виноград, путеве, мостове, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] нека [illegible] [illegible] или нека кућица [illegible]. Сарајево свој вал- једне садаје вал Мостаре на [illegible].. У томе се свеми био више разговори. Неко од свих [illegible] једног [illegible] споменика, башче, [illegible]. Само се [illegible] зидано [illegible], али није [illegible].

За састанак у [illegible]. – Све [illegible]. – За Али пашу је записано: велика [illegible], [illegible], јак здрав, врло [illegible] човек. А после беше [illegible] хладности и [illegible] [illegible] [illegible] а лавова глава Зла погледа, [illegible] лица

(после [illegible])

i.

Две велике синтезе космичке

Што је органски свет и неоргански. Органски свет му се синтетисао у стварању бића на земљи, у вољи и слову, у љубави и зависти ~~[illegible]~~ увек благог и тешког порођаја који своје муке одбацује и на душу, те и она мучна узнемиравања се почињу за што су његове душе колеви. Неоргански свет му се синтетисао ~~у камену~~ у небесним висинама, нашем човеку запањеном, далеком, али је одраз реда и закона и тог света, и тим зато мора значити ~~једна~~ овог човеку, ам живих бића, у свакој травчици као и у безмерности звезда и сунаца, живота вечан се преливала жарко у својој динамичности, а не кроз смрт и [illegible].

За људе у органском животу, за гмизање, гадно, лукаво, убијлачко и разбојничко, а за ~~[illegible]~~ зверски [illegible] изразитих и [illegible] створења и здравоживих и [illegible] [illegible] — за то му није требало ово Дарвиново учење.

Као човек, ~~[illegible]~~ и као човек у хришћанском свету, где је гладна и правда и вода, где змије сишу већ од рођења очију а [illegible] [illegible], он је [illegible] и сазнао у [illegible] борбу органских живота на овој земљи. А када је одрастао, и даље загледао у ~~од~~ [illegible], само је усавршио и ~~[illegible]~~ [illegible], [illegible] своје човечанско искуство. Један малени део своје егзистенције. [illegible] су [illegible] свој [illegible] и [illegible] [illegible] пре-ала.

Иначе, одбрана слободе, борба за сло-бору [illegible] помаже је и свој рационални део, онај који борба за хлеб и егзистенцију. [illegible] у овој [illegible]. Тако се могао овај дарвински [illegible] [illegible]: [illegible] се [illegible] „разумно" у [illegible] човека, за разлику и одлику од живљења осталог органског света. И, види се већ из његових раних мисли, пошао је да размисли значи: логику и срећу, а логике и среће, у другу, губе се у огледалима наших [illegible], себичних.

Што се тиче

живљења органског, Исток је аналитичар. Све се своди све више монотоно [illegible] основна дела, а и друге [illegible] и [illegible] урне и хроничне, добија се читава табела резултата, [illegible] уједначавања [illegible], именовања ствари у [illegible] ~~[illegible]~~ именовањима је ~~[illegible]~~ сав процес у савременим, и сав овај немир парола.

„Нема бога до с' не бди-чека" — људе

„промјене" — земља ... сине вечни не могу'

„вјенчани' срећни." — „данас може мир ђутер ~~Привремени свемаловажни~~

~~[illegible]~~ увлачене". О неограниченом ~~свету~~ животу неба/

Његош је имао можда непосредну синтезу до које није дошао анализом, пак, осећа се, није дошао само религиозним осећањем него једним другим знањем

зенија о свести кремичној. Ово, проми-

живи ум, непосредни интелектуални

нити леви фантастични бриснати, он над-

нама много и много величине. Он

о васиони има свој оригиналну представу, имала у своје сазнање веру, ослањало се радује када што не схвати, као и жељом невероватном лебдећи или ~~невероватном~~ друге у ажурни океан, међу огромна тела која су хармонична, пуна закона и реда, крећу вечно не блудећи се, не јурећи, ~~те~~ крећу без бура и сударања, само светлошћу и редом.

Чувени Омар Хајам, кад је размишљао о Космосу, ово је смислио и написао.

Откровења побожних или учених,
Који су пре нас дигли се и као пророци горели,
Само су приче, које, пробуђени ~~из~~ из сна
Они су испричали друговима, и опет се вратили (у сан).

7

136

Његош је такође имао мисао о сну у космосу, али и ту је имао алегоричну [illegible] се [illegible] могућност, који је [illegible] тек изазван у чувеној свој [illegible] [illegible], који је био [illegible]:

[illegible] ће се вратити несвесни сан [illegible] је опевао ~~[illegible]~~ [illegible], или ће ући у светлост [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] која живи, јер се не гаси.

Његов песник, Ne само да [illegible] стихови, одаје анализу. од две (или) стиха чине песничку целину, него су изазвани неки [illegible] фактори. а синтетични елементи, који те, као у научној [illegible], уредно везани делове из разних [illegible], али је Његош открио једне [illegible] [illegible] веза.

Јасноћу онога шта хоће да каже, што је мислима створио, управо као да је Декартов ученик био. Природа му је једна (у Луци итд.) несистематичан и ~~[illegible]~~ много расејан и клатан, и ~~сте~~ стваралачко поривима. Кроз све то ~~[illegible]~~ прожева се конструкције мисли без слабости и колебања. Што код обичног и оптерећеног тела задивљује, то је мера и воља размере између његовог духа и и објава и реда у свету и васељени. Прелаз мислима од субјекта до објекта код њега је сигурна увек

часам, стала штучна ня мечу блокірана

вуглам рэфлексій.

1.

Генерације Петровића

Ту ли, за правилан суд, важно имати података и о женама које су деце рађале. На таблици коју је израдио др ? Ј. Ердељановић у делу ...

——— изгледа, као оно у Старом завету, да је Аврам родио Исака, Исак Јакова, итд. О женама нема помена. У генеалошкој таблици Т.-Ј.-Ј.- Вукан, 1926, наведене су и жене.

Колико година се данас броје Петровићи откад су почели да играју политичке историјске улоге? Фамилија

Данило /по Вукашу, неке године рођења, али је морао бити вођа од краја 17 века, јер је умро 1735. До светског рата, и стварања у. боје са свим земљама словенског југа у Југославију 1918, прошао је 18 и 19 век, и ушао се у 20-и. Са овим што је био у 17-ом, излази више од два века, али како синови Краља Николе нису испољавали особине ни владара ни војсковођа, ~~[illegible]~~ свршава овим црногорског господара са Краљем Николом, дакле око 200 година.

Жене Петровића су ~~[illegible]~~ из црногорских племена, сем жене Кнеза Данила, Дарине Квекић, иначе Тршћанке Књегињ из Доброте; а она је са Дабиновићем имала само једну кћер, Олгу, род. 1859. Тај, који једини преживје ~~Остале~~ 1860, 34 год. стар, давио је удован и дана [illegible] што је одједном сиромашила, Ida di Martino. Остале жене су из породица (племена и) ових: Мартиновића, Ђурашковића, Радовића, Бланскар, Вукса, [illegible], Вукчевић, Вуковић, Трипковића. Кад се још узму у обзир удадбе кћери разних Бешировића, излази да је ~~да~~ ј [illegible] било мешавине првих свих угледнијих доброћанских породица и властела.

Добар је био и начин

Са последњим [illegible] по начину избора а не по наслеђу (одређени за [illegible]). Било је ~~[illegible]~~ одличао и веће број деце. Радио је свој посао, с малим иде од 6-7 па до 12- и 13 год. Играда

у очи да су у првим несрачунатим одвоја-
вана мушка деца, или ако је било оно
и сама с женскима. ~~Ка~~ Обично, одвоја-
~~зб~~ женска деца. А одвоје се одма
веће старосни мушке по женске собе, и
врло често у младим одрастања, или већ као
деца.

Од ових ~~[illegible]~~ Петро-
вића који су владали, [illegible] не броји,
четворо њих, Данило, Сава, Василије, Петар I,
Петар II, били су монаси и без деце. Кнез
Данило имао је само кћер. Краљ Никола
9 кћери и три сина. Од три сина, старији
су без деце, а Књажевић Мирко и Наталије
Константиновић имали су 5 синова, од којих је
двоје умрло као мала деца.

Лоза породице владике Рада потиче овако. Ђед му је Марко један од синоваца владике Данила, а баба из породице Мартиновића, којој у Г. В. Његош досита славе пропјевао. Отац му је Томо Марков, други по реду ~~син Марко~~ од четири сина Маркова, а мајка Ивана Пророковић. Ђурашковић пише о Пророковићима, али не спомиње [illegible] из породице. Усмена традиција у Ц.-Гори је о мајци знала следеће: да је из сасвим просте породице, из маленог засеока на Његушима, да је била висока, крупна жена, и, како веле, мушкобанаста. Кад је владика умро, дошла је с Његуша, тврдо одолела. Док расклала своје, смакнула капу!, целивала га у обе и образа и руке, са [illegible]: нека ја срећне стрпим за добро народа. И онда стаде шаптати: Да ће још бити луче, Да Ђ. Тоза исте [illegible] због све слути.

Владика је имао још три брата, по старешинству: Јоко старији од Рада, а Перо и Мишо млађи, и две млађе сестре. Никоме од ове деце Вуксан није ~~забележио~~ годину рођења, сем Владике, а зна се да и ова има сму-носити између 1811–13. Зна се да су

Двојица умрли 1836, један остао у изгубљеној битци на Грахову 1836, а четврти после годину умро. Од браће остао му је трећи и саветник и поузданик у раду Перо, који га је преживео (као и отац и мати) и умро 1854. Ту Перо се оженио рано, од Ђурашковића, Вуле и Радојице сестру, и имао деветоро деце, четири сина и пет кћери. Један од тих синова, најстарији, Павле, ишао је у Бечу у школу, спремно као ~~[illegible]~~ намењен за наследника, али је као ђак од 12 година у Бечу умро. Владика је отру сотавој песмо сгомино и написао

њемачку елегију. Умрли су и остала

породица, и то Лазар, најмлађи, отац

у Русији. Од сестара, зна се да је

волео Марију, која се била удала за

Дуда Петровића. Који је у тестаменту

нарочито помен оставио. Да ли је она

друга, ~~Жане~~, раније умрла, не зна се.

Син Марије је ~~отац~~ Стеван Петровић Дудо који

је био ~~уметник~~, поет, „први имитатор Његошеве мисаоне ~~[illegible] [illegible] [illegible]~~ ли-

рике“ (Ив. Зуковић)

~~ниха~~, и био ~~уђрен (оптуживан је за то~~

~~убиство Сапико, али он се ~~[illegible]~~ спасао~~

~~утрком, где се ~~Каже~~, опкољава, и много~~

~~[illegible] становника у Даниловa Цариграду, откад су се [illegible].)~~

~~Једне~~ две сестре је имао владика Раде, ~~једне~~ две кћери Маркове: ~~[illegible]~~ једна је била удата за Шаламунга, друга за Вукотића.

Синовци владике Раде су били, старији од [illegible], Саво, млађи од [illegible] Петар и Станко. ~~Саво [illegible] [illegible]~~

~~[illegible]~~ Петар је [illegible] чувени Петар I Свети, [illegible] [illegible] [illegible] Саве и Василија. Он је остао [illegible] [illegible], и зато [illegible] су Саво и Станко били жењени, а [illegible] и [illegible] [illegible].

Саво је васпитан од [illegible] [illegible] је [illegible] [illegible] [illegible] Ђорђије, [illegible] [illegible] који је за младости [illegible] у Русији на правилно школовање, да би [illegible] [illegible] [illegible] I., али који после своје [illegible], оставе [illegible] [illegible] у Русији, а по повратку у Црну Гору [illegible] био у форми претендента. И [illegible] је, касније, за Данила, био у завери с Радоњићем, [illegible] самозванцем", како је писао [illegible] Мирко Кнез Данилу у [illegible]. Стијепо је имао сина Станка, човека [illegible] [illegible] милог и [illegible], искреног [illegible] владици, скромног и [illegible]. Он ће имати седморо деце, и од његова два сина најзнатнији биће владалац Кнез Данило, а од другог сина Мирка, [illegible] [illegible] Мирка и бившег сарадника Кнез Данилу родиће се, са [illegible] родном сестром, [illegible] краљ Никола.

II

Лепоту лика, изводи се, наследио је Бан од оца Кола, високог, лепог, и брадаситог човека. Од мајке, изгледа, колико се сме изводити, добио је енергију, чврстину, вољу. Бесат, откуда? Религиозна мисленост је можда делимично наслеђена од старца Стевана I, или, боље, од духа земље и народа. [illegible] велики човек није само син оца и мајке, он је и [illegible]. Кроз изузетно мудре, јаке, поштене и несретне духове изражава се ~~[illegible]~~ индивидуалитет једног народа, епохе.

Вешти писац

Да је био рођени писац
(све значајна!) +
доказују многобројна његова писма, ∨која је
писао непресушно, дуга и развијенија но
што је требало, красноречива и складна увек,
а често са уметцима дигресивним, чисто
литерарног квалитета и смера. Сем за
рођеног, страсног писца, писма су најдосаднији
облик писменог саопштавања. Писмо је везано
за једну личност, обично и за једну одређену
тему, често баналну, често ∨и непријатну. И ово
~~[illegible]~~ стилизовати мисао и реч, може само
писац. Нарочито се ова околност истиче
кад се узме у обзир [illegible] вештина са
ограниченим [illegible] Да ли је то

151

Асан бег Тесулбеговић, да ли хазнадар Али чауш, да ли Сеним бег Комисар царски, чиста су зајма; без јасна списка и реда и за оно једно ако једно пише у оним одабраним са изразима као „богохранимо цар", „добротвасни мир" Босанскај само, или кад средоточак производи мађарским језиком, или кад се оставе „опште-познати" за које нису били створени, јасни су и опаснички; осим кад Сеним бег Комисар царски проучи у своју владају: „нека сиротиња и раја чиста рамазана не бичу плачно на Зворноград, зашто од немира подвине фукара сиротада и није данас нема онаке мученике и удовства и самовластни ствари као што сирома сиротиња од Зворнограда"."

3

152

За пример његовог писања (обично су и без датума) ево писмо једно од Али бега Ризванбеговића [illegible]: „Ја чух за те е си дошо у Грахово, пак не могах вјеровати да си дошо у Грахово. Пак послах тамо Ор-ловиће, да виде што мисле. Бањани, пак ми каза, е си ти дошо, те веће вјеровах е си дошо. Пак се велме томе зачудих, што си дошо, јер ти знаш какав је-зимус шурут метнут међу Загорач и међу Граховцима, да нико никоме преко худуте не прелази, те се сабора и весела чујем, јер није да ти то не знаш ——

[illegible] и немара нарочито [illegible] [illegible] Осман паша Скопљак, али ни то није никада са пуног срца, или јаче осећавајући мишцу, савјету, мудрошћу. На ово Осман пашино писмо, пуно обједа, изазивања, неверице, подлености, владика има и у мир-душевни, [illegible] и опету критику, и шпотину у сар-кастичном завршетку писма. „И што кажеш, да си два консула пита, је ли који ђупо-образ оштакуо, што је смијешно питање, а може бити да си их и пита, пошто ти, како ми кажују, ови не до тебе долазе, један начин говоре с консулима другим, а другојаче с онијема не их даривам да службу чине по граници. Лака да истом консулима како што зборим не-зборати кићена лијепа граничарима, ако ти не лажу, што јест, да сви краљеви Турцима плаћају харач ..... Немој, Осман пашо,

около нашу свакоку ноту

слушати све злобне Арбанасе, да помогну у њихове независне борбе ђрастораzах.

Арбанаси су народ сасвим други, и ако су сада од Турака заштићени, а ни су с нама једноплеменици и ако су различита вјероисповједанија. И ми се можемо поносити дичном својом прошлошћу, ако не у ове дивне ~~тошкове~~, а оно барем пред великијем и прослављеним свијетом, које су с њима једне крви и једнога племена."

1.

Енглези и Црногорци

Изузетни карактери и сами, Енглези су имали бољу прилику разумевања за црногорски карактер, који можда нико. Они су, као Британци, имали разумевања за њу земљу и народ, и, као Протестанти, имали респекта од њихових строгих неписаних закона, који су имали исто битности, као закони, за које се страдало и гинуло.

Тенисонов сонет 1877 познат је:

Издигоше се на висине у којима кружи њихов краљевски орао, и ту за свагда сачуваше своју веру и своју слободу: неокаљани

156

личи, задовољни малим, дивљи, наоружани
и дан и ноћ спремних изгоне! . . ——.

О, најмањи међ народима! храбрави, камени стражари Слободе! ратници који сте кроз векова одбирали силне бујне [illegible], велике горе [illegible]! [illegible] откако извори суше, вукови падају облаке и ломе окупине, никада [illegible] није [illegible] моћнији притиска од слобода!"

Вордсворт, у коментару уз ту песму: „Људи што брине се [illegible] у ~~Дуге~~ горе, браћа међу великом природом у крви, а духа; и ова величина постављена у [illegible] утврђена навикама, мора је [illegible] [illegible] оно што изгледа као [illegible] природни „Англезі извора." [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] бити [illegible] magna charta (сн.: не [illegible],

157

почивају на међи [не родољубиве] и у случајности] а, без напајања мање друкчија, она је, колико знам, и најнесрећнија у свету."

Карактеристичне и ванредно лепе су речи [illegible], ко о ду- [illegible] у. [illegible] ~~повод~~ говори: „ова у. [illegible], која се [illegible] [illegible] свагда налазила у средини великих таласа опасности, а провела у свом животу [illegible] чара, као ј. [illegible], можемо слободно рећи, пуна узбуђења." Сав[е] говори: евентуални [illegible] или [illegible]говори [illegible] процес уједињења свих Срба чак у једној старе српске државе.

[illegible] и за све имао разумевања: за ђачке, за удружење, за [illegible] мртвих глава.

Упитах се, рекох, Хиндуисти, да ли ће се исцрпити обележја и основни карактер, као Зороастријци сада у чудној спрези, мушкарци, друге жене. — „не могу одговорити.

Зороастријци имају обадва мишљење и чувена хришћанска поставка, по којој би се оно могло подешавати у мешаним односима. — И с тога, сад више се не показују сувише јаки за овај свијет, да остане оно што у ствари јесу: одабрана, племенита, чиста раса."

1.

159

Ковачевски, кад је 1854, ~~[illegible]~~, (Јесен

ске) силазио с Ловћена, [illegible] [illegible] владичи

[illegible] [illegible] кад

[illegible], где владика (мало [illegible] [illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], али [illegible] [illegible] [illegible]. И жене му [illegible].

Сестра баба, [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], (од [illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

1852 – 53 [illegible] [illegible]. 1852, [illegible] [illegible],

с [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ([illegible], [illegible] владичина [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible], али [illegible] [illegible] [illegible]) [illegible] лале) — „У малој црквици манастира, сама [illegible]. код Св. олтар, код [illegible], из [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], код владике баба [illegible] се [illegible] [illegible] на Ловћен: ——

Пострижење младог Раде: „На скадарском језеру, на високом брегу, званом Ком, опкољеном водом, на самој ивици јаруге, постоји у шуми старинска црква; у њој нема ни свештеника, ни стражара, а уздиже се из шуме, далеко од насеља. ... И шуми почињу свечану. Нико не смје узбунити забуну, која му нема врло много, ни оца, брата и, не би могло изаћи из шуме. Ал, ноћу, придружена свакој замишљамо ли ~~[illegible]~~ Раде“: [Се ли је он сећање изгубило једног владику?] ---- „Никада није заборавило младост Лаврентину, кад је видио ... своје манастирске лесна у својој усамљености. (Он је само о времену ... манастирију! Његов савременик Милаковић ... уздржано ... се не састави опширну ... јавности славенских језика, другојачију српски језик, а властите му је својски почитао"...

Владика Раде на две ватре

Горео је увек не [illegible], а често и на више ватара одједаред. [illegible] [illegible] његових [illegible] и симпатија морали су му бивати пред очима свако јутро чим очи отвори, и људе претпостављене су морале истога часа [illegible]. Душа на једну страну, мозак на другу. [illegible] [illegible] на једну, [illegible] на другу. [illegible] [illegible] на једну, медитација другу. [illegible] религиозност на другу. Једно [illegible] [illegible] [illegible], од 24 маја 1844 (после вероватно [illegible]) [illegible] лето [illegible]. С [illegible] [illegible] ваља [illegible], а [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Зликовце и убице ваља [illegible], а [illegible]

---. „Наш друг и ми не узмакне, које су све оно зло учинили, [illegible] и завидљиви мусломана, [illegible] границу, да вам их испратити с кавазима одводи- [illegible], да и до две [illegible] с [illegible], да их [illegible]. Нека се [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] по [illegible] [illegible], што је мир, да не- [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] и [illegible]. И ми за- [illegible] [illegible] на границу. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] и кавази [illegible] [illegible] [illegible] и [illegible] [illegible], али ми [illegible] на границу ~~[illegible]~~ [illegible] на границу –/.

од Савића, ђе ти хоћеш. Дакле се шаље за [illegible], да
ових знам како сво зборим, и да се даље нађу [illegible]
вали од ових [illegible], само ме мами [illegible],
народи ... у [illegible] тим [illegible], нека ме учини
на ову границу начин ђе ће се мало [illegible] у [illegible],
а без ничега не могу [illegible], но ће све зло радити...

антич.
храбости [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] у
свом [illegible] [illegible] [illegible] једнако један другоме
[illegible] и може да [illegible] и [illegible] [illegible].
и никада се не зна ко ја каже [illegible] [illegible] [illegible] и [illegible].
Али каже владика: „Молим те [illegible] [illegible]
[illegible]“. Владика али каже: ово зло [illegible],
[illegible] на разумом, падне се за њим [illegible] е
[illegible] злокобника како [illegible] владика и [illegible]
[illegible]“. „Али каже, владика: И опет у [illegible] [illegible]
II
[illegible] [illegible] (се) свашта.“ („Владика али каже: И
I
шта не може бити, [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible],
да не [illegible] по [illegible] свашта.“

Освета [illegible] [illegible]

[illegible] у [illegible] [illegible], морала бити [illegible]
[illegible] и данас [illegible] схватити. Данас [illegible]
[illegible] за осветом, али [illegible] [illegible] [illegible]

са сигурношћу да се освета изврши био
казао. Онда је то било могућно, и то је
у асно освете уплесно елементе хазарда, игре,
јунаштва, низ разноврсних форми и остварења
тако богатих у великој шему без рани, осим
убијања и пљачке, нагласио, лепо каже: „Сад
шта више! Не сад они људи ништа добро
учинити.“

1.

Начин живовања у Кући

(од Л. Томановића)

„Он устајаше рано, па како устане попије свој [illegible] [illegible], метне се о биљарди, ка [illegible], ставши код огњишта уз [illegible] пјевао црногорске јуначке пјесме тихијим гласом, а најрадије пјеваше Микуле од Бањина. Кад сврши игру с [illegible], онда му донесе [illegible], те би [illegible], сједећи на својој [illegible] столици коју му је направио [illegible] [illegible] Лазо — и ова служаше владици да [illegible] мали сто, на [illegible]. Около ове столице стајаше [illegible] [illegible], [illegible], [illegible], мастило и [illegible] књиге и новине. Он [illegible] [illegible] [illegible] би на [illegible]. Ако ли дође когод на дивану или разговор, он остави читање или писање, те слуша; ако ли му буде мило [illegible]. У [illegible] [illegible] [illegible], онда устане и шета. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], и то је доле забиљежена.

166

кашто би само по једну чашицу ракије. Обједоваше у 5 сахати у вечер; јела су обично проста, [illegible] небјаше никакве; пијаше врло мало, а чаше вина с водом. Он бјеше умјерен и у јелу и у пићу. Вечерје обједе шеташе по [illegible] и пушаше [illegible] цигаре у [illegible] [illegible]. Враћивши се из ~~шетње~~ играше у [illegible], ђе [illegible] [illegible] [illegible], и шта би среће, а и главари [illegible] око стола.. Све [illegible] [illegible] око стола, на шаху и владика [illegible] имаше веће по једног [illegible] [illegible] међу [illegible] му [illegible] [illegible] [illegible], а по кад и кад и [illegible] — владике [illegible] [illegible] кад [illegible] [illegible] [illegible] носа и [illegible]: [illegible] [illegible]. Свакад веће један од [illegible] [illegible] му ноте со [illegible] са другом [illegible]. Главарима је [illegible] нешто [illegible], али [illegible] [illegible] [illegible] не [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], са једна [illegible] кад те владика [illegible]: [illegible] [illegible], заборавили се знам што смо остали. [illegible]... иде у

Биљарду, а за њим сви главари. У Биљарди беше један турски биљар, који Кочић и који отприлике, и два стола, — на једном ручаваше владика, а други на којем писаше — и на овом често играше се по свој ложнице свијеће и све само [illegible] владика [illegible] [illegible], а кад престане, почне на, а [illegible]." Биљарду обавијестивању свије ладице. — Испела [illegible] Црногорци кад су на Коли [illegible] [illegible] не онде сједу по на Цетињу. Здраве се гологлави, све од Сатане. Само курачи, [illegible] [illegible], [illegible] сердари све врло смјело гологлави. Говорећи с владиком о свему, [illegible] неко [illegible] јако често до њега допоштне. — јуначке пјесме.

„У Биљарди беше једно огледало на зиду, и око њега исламљене слике на Саковини, неколико маленијех слика и велика слика Петра Великога, цар руског. — И на одјело мало [illegible] владика.

Имаше сва кола, ладја и табјета, које
често ломаше, па у свој јахачку дераше
се бјело, које даваше дефсе одјоли, па би ти
опет посно.. У празничне дане играше у
зрелу али не сваки пут. Отманови играше
дураше нешто ласно и сваки дружбуј : напараше
се бавили, пењијаше се унеђела, из нихове куће
несташе се из једне веће кутије.

1.

169

Његошева Луча

Једну је књигу, управо један храм Н. признавао: васељену, а прорицатељ њен и ~~сво~~ сами свештеник њен, био сам, учесник „ум ~~творитељне~~ ~~свезе~~ парвених хармонија". Карактеристичне су речи, кад га анђео води и открије му и део мрака и светлости:

Помоћ! Бог нек зна, што ми анђел прича,
Но ја моћнеј звук гласа исправних
И занесен не чујах анђела,
Већ гледајући свјет свјетовах сладах
И сладошћа ме немоћ обузела.

Ничега Милтоновог ни [illegible] нема ту. Чудо и право како Н. благо највише ~~анђелштине~~ земаљским и човечним ознакама изражава, а опет свак избаца више спекулацију [illegible]. Ум творитељне постоје". А човека увек сједињује беса-мртном бићу.

[illegible] је [illegible] [illegible] изабрана,
ако истом сунцу створио раја,
ако дете бри у руке радне,
ако земља [illegible] мире,
Душа људска јесте бесамртна.

У Луци својој, В. јесте прославитељ бога, али уједно [illegible] борац за високе аспирације човека, за безмерне и бескрајне, у опису добром и злом. Ево плана Блејкове. У предегзистенцији човек је био и добар и зао, што био анђео, само стигао из бога, зашто бојевао са сатаном против бога, зашто, у пролаз из ~~преегзистенције~~ небеске у егзистенцију на земљи одвајао се, дакле примао кроз искушење или и човеку дато, сазнање зла, слободна воља одбацивање зла, и хтела, чак о [illegible] мучним земаљским и физичким животима, хтела умом и душом у предосећању за бесмртност.

Ето зашто је у [illegible] [illegible] цркве [illegible] и [illegible] и [illegible]. Зло увек постоји, али увек ~~[illegible]~~ може да [illegible] добро [illegible] јаче. Зашто нема, до [illegible] васељене. Зла нема до бесконачног [illegible] нике [illegible] поезије. Живот је један рај, можда такође хармонија, добра и зла, а пре свега [illegible] ум, оно што је за вечност с Богом. Нема бескрајног зла, нема бескрајне мука, и сам сотона има

частит и врана се у својој части, дакле би
много навик на човека. Христос? [illegible]
за у Лучи, сам ~~одредар~~, невешто. Хри-
стос је могућ дух ~~[illegible]~~ и представник
онога што милостиво измирује. Однако
противности, од зла чини добро, одржава
смисао карају и одржавају, и све што за-
бено уредни, а светлоноси? Човечанство у
самом представници рајоуре и сотонашина за-
зачоница, ево стихова

Ал' наказање и проклетство грдно
злог Сатане ова зла бјеше,
која лажи међ браћом сије,
којом доће мир у народ,
којим Сата руководи зла.

(Луча име своје
Луча је смисао човек који не зна урочна чавила.)

тумачење, свој став — Шекспир је имао један једини став у основи, за све, за себе — у реду [illegible]: Хвала ти Господе, јер си ме на другој једнога изворна свирепства удостојио извести, и [illegible] једнога изворна свирепства [illegible] суда благовољно насладити. Хвала ти Господе јер си ме на земљи (кажу, изрекао [illegible] на земљи) над милионима и сунцем и обасјаним украсио. — Толико ме је од мог [illegible] твој [illegible] величанство [illegible] у хиљаде — у хиљаде божанствене ра[illegible], удивљена и [illegible] твој, толико сам Адаму судбину [illegible] са ужасом разматрао и оплакивао."

Никола је религиозан Србин, горштак, и поштен човек. У цркви својој код фасаде, католичке или протестантске цркве, ђак. Не чита ни Верују ни Оче наш. Не служи, јер је за приношење бескрвне жртве дао је и сувише крвав, учествујући као наредник и војник [illegible] као [illegible], крвавих ратовања. Кад му је [illegible], због [illegible] N. Зобунова, заштитио благослов архијерејски: „Мир од мога оца. У [illegible] има [illegible] научених српских бла- [illegible] који [illegible] два црквена [illegible], и се [illegible] и [illegible], како српски архијерејски, [illegible] благослов. Ја се [illegible] од мене благослов за освећење [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] заркова, и за набавка оружја и праве у рат, у [illegible] са[illegible]м или (сј) главе Владика, па би ми ~~[illegible]~~ да благословим колико овим; али ти, Оче, пусти за то, колико ти да за ово дрво."

Онако и сатана су код Владике противпојми живљења, елементи свих збивања, подвига, оцена. Сим. Милутиновић:

Треба смирити гласи и имену
неба бреге, мало [illegible] на [illegible],
нек [illegible], [illegible] сатана

Немир сатанела, зло и добро испремано, што у Владици Данилу код Њега:

Зла надживјех [illegible] (страшна) свакојака,
а с најгорим хоћу да се борим.

У Лучи Његош освету уноси као метод и Божје и сатанине стране. Човеку повратак на земљи чим је Божје освете. Човек остави правду, а Бог а освети. Он је осветник правде; он и хоће, вршити освету за правду, не грехе.

Зло постоји, јер постоје и супротности светове. Огранке су различитих опреке, а зло најнижи ступањ добра.

Његош је и ле-писно јер он је уверен благослов, а и демон јер ипак и сума заиста засебни ди-тирамба.

Свет је један, ~~зло~~ благословен и осуђиван исто, као, од

Еклисијасту, мудрац и мученик, да Васиону свемоћност и мрак. Сав човеков враћаће се у вечни живот, а земља истрошена и опустошена ће бити пустиња и место казне.

У Лучи Његош [illegible] има Космогонију а не религију.

Нашао је [illegible] закон, научно формулисан, астронома Јохана Бодеа (1747–1826), директора звездарнице у Берлину, чији је закон штампан у преводу у Ил. Павловића Србском народном листу 1844, [illegible] баш кад је Његош имао [illegible] вас-[illegible] и сам се бавио. Космогонијско васионско [illegible] зове се уведен закон. И ми [illegible] [illegible], Ја сам вечни [illegible] Оче, Који стварао [illegible], чији [illegible] [illegible] више, своје мисли и

178

и фотографу, не даје лако ухватити свог Бога, ни научној ни уметничкој, поготово из разних ствари [illegible] моменте, детаље, и обухвате, а не целе планове.

Сада сам био сав у атмосфери геоцентричког космолошког система: земља средиште, око ње седам небеских сфера окрећу се, око њих небо не[illegible], поврх невидљиво средиште Божанства, како у старим грчким византијске [illegible] космолошких извора. Сав светом по чину сам, јер знао сам из себе, не знам одакле откривено, хелиоцентрички принцип. Зна и данашња наука предности. Ел и такво астрономско чудо „предсказано расковање“, просто рођен, као

ii

Се в растојание најблиско [illegible] од Земље
1000 година веће што од наше [illegible]
[illegible] [illegible], за [illegible] и. д. [illegible] [illegible]
[illegible] ([illegible] изд. 1781) а [illegible] [illegible]
растојание [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] Земље
од Урана". За [illegible] [illegible] [illegible] системи се
незнатни делови космоса, све системи и
систему, све веће и веће, до пантокосмичнат
целина („[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] единица
и на [illegible] света") Само, единица и целину,
сад [illegible] [illegible] [illegible] со „[illegible]
човечества о числата и далеки [illegible]", и [illegible]
[illegible] и звездана [illegible].

Горски Вијенац

Владика је ~~[illegible]~~ [illegible]

писао без књижевне спреме, без [illegible] [illegible] помоћи, без [illegible] узора.

Писао је у [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: зашто има [illegible] [illegible] [illegible] му задавали писање. Није му ни задавало ни писање, ни штампање, и он [illegible] је [illegible] [illegible] владао бар у области литературе. Занимљиво је видети како се Владика сам односио према свом делу. Као аутор [illegible] [illegible], [illegible] која се може сумњати да је аутенти[illegible] [illegible] везао само за [illegible]. Хасел би, где [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], што се искључује не [illegible], да покуша да не баци на сумњу, иако [illegible] је овај и способан да [illegible] [illegible]. За Анастаса, пише, баш досада, [illegible] [illegible]. Сада, у [illegible], у свој [illegible] вероватно, Владика је инсинуирао [illegible] свим моментима, ~~[illegible]~~ нарочито [illegible] [illegible], Хасел доказује прошетању, да ли [illegible] заправо, у [illegible], или вероватније само читању (јер је једном [illegible] само 2-3 [illegible] закона које су наводно [illegible] из суда и у разговору једно с другим.) Главно Алекс-[illegible] [illegible] [illegible] драматис персоне, са [illegible] [illegible]. Замишљамо [illegible], у свету, да ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] и [illegible] [illegible] ([illegible], брат [illegible] [illegible]) [који су, ~~[illegible]~~ се зна у дијалогу/ [illegible] [illegible]. Савле [illegible] [illegible] [illegible] себе разоружано. Овде [illegible] каква [illegible] и који литературу и волео, и да хумора у [illegible] [illegible] [illegible] из конвенционалних разлога није било више. [illegible] бесмртни, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] од [illegible] да [illegible] и с [illegible] [illegible] [illegible] изговори, „[illegible] себе" као публика, и ~~[illegible]~~ [illegible] себе пред публиком, које;

183

ко зна. Колико је било ако је Бенац јонеста изведен, или како је замишљао ако је ослобођење само случајно. Сестра Јанке Ђурашковића имао је [illegible] иза Павле Ђурашковић, Марко Шалин, који је био код владике Александра [illegible] спремаће (или с онај који је, ~~за~~ Милош Вуковић Гарашанац, као [illegible] Ђурђева, би~~о~~ спремани за [illegible] Сарина) Друге улоге: [illegible] [illegible], владар или лични лакеј Ђуко, разни „дворворни" људи, секретар Стеванов Вукашин, [illegible] [illegible] Бања, Никола; све женске улоге, сестра Благојевића и вештица, монастирски Баја; колико турских улога је било Чрено Маганов, [illegible] Ђорђије Стевковића; владика Сима, стоји; ~~[illegible]~~

184

Кандбор", а испод владичине руке, само слова „ревностни бранилац Срба Шћепановић Луцановић", Вука Мандушића – Петро Ђакнатов Ђуровић, који се бавио неке врсте конзуларне службе у Скадру и за себе владичина, а пашинин у себе [illegible] дахија.

1.

Владичин велики проблем је слобода

Никаква антропологија, ни онтологија, ни религија не може човеку да објасни шта је, откуда му слобода, откуда му снага да остварује вредности. Његош је мучио проблем остварења човекове вредности, и аутентично- [illegible]. Његош је живео све [illegible] бајем, о Богу је тако мало ~~ће~~ се не сазнају. Слобода земље и народа, слобода мисли, говора, народа специфично црногорске које је била у народу, у стварности. Али се те слободе [illegible] највише слободе, нити је не од давну сав аутентични живот човеков, знао је он бирао само кроз мисао и течај духа.

Критеријум биолошких максимума живота, неоправдаван је у смислу вредновања етичког. Ничеу, опет, је витешку етику ду- неге ниште се евангелском етиком. Исто тако процес живота може лежати ако није то бити критеријум.

Најинтензивнији живот, посебно сјајан и сочан, пропорцио- ван са својом слободом и вредностима вишег реда, вредности ~~вит~~ над животом.

Судбину човека осећао је ведри у смислу неограничености, [illegible], [illegible], [illegible], као нешто од чега нема лека, над чим [illegible] [illegible] могућно или [illegible]. Хришћанске [illegible] [illegible]: [illegible] судбину, али се [illegible] нечим што може бити надвладано.

Или се [illegible] [illegible] [illegible], али

[illegible]: ~~у~~ животу човека: од. [illegible], сводећи или ~~[illegible]~~ човекове, судбине, или [illegible].

Бетовен извођач и уметник

Као извођач и уметник Бетовен стоји са својим делом између два ~~пр~~ граничне вредности: представља [illegible] ~~[illegible]~~ и ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] уметности. Али не стоји на средини између граничних ознака, него несравњено ближе првима, родној ~~[illegible]~~ стварању, првенствено [illegible] уметности извођачима и формама. Критичари, оцењивачи и публика Бетовенов-

189

дела, себе, налазио пут стиховима, ~~а~~
занесени хармоничним звуком, удивљени
мисаоним и досетљивим фрагментима стихова који нису ни драма, ни еп, ни
лирика, а стапају се у нај- затворенију.
Заборавио сам да напоменем: Се (Шекспир
био много конструктивне ~~[illegible]~~ моћи, и
он сам је за драму.)
Са [illegible] био само лиричар, лиричар свога времена, који синтезом
концентрације и сликама [illegible]
[illegible] и [illegible] [illegible]. Овакав [illegible] [illegible] отвара поље затвореног [illegible] [illegible] одушевљавања, [illegible]

којој песник/пева ~~[illegible]~~ обично не-свесно, мир једне јасне апсолутне син-естезије. Обично, наравно, та, увек бива песник аудитиван, али час према једној час према овој фоничној вредности.

Наше је мишљење овакво. Песник је свако песничким и одређен, сав свесне вештине. Али и од начина свесна. Он није узимао из хро-нике опажање сликовнице из блока, сазвучја, [illegible] зависна од маште [illegible] маде, није [illegible] ни фигуре, ни личност ~~[illegible]~~ софистицирано утеловљена и маскирана. Он је из блока изградио онакву и онолико колико се може ствар
земљи
~~за~~ [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] ~~[illegible]~~

[illegible], [illegible] је рука, да може као [illegible] [illegible], као [illegible] и [illegible] [illegible], али [illegible] [illegible], ~~[illegible]~~ [illegible], [illegible], [illegible], ~~[illegible]~~ [illegible] остао је у блоку. [illegible] није [illegible]. Нико је зато [illegible] [illegible] свој [illegible] од [illegible] [illegible]. Нико је [illegible] из [illegible] што [illegible] [illegible] [illegible] за [illegible] од [illegible] [illegible] [illegible] од [illegible] што је [illegible] и [illegible] дан. Он није био одликован [illegible], него је ~~[illegible]~~ [illegible] и [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] из [illegible] сав није никада могао да изађе. Он ће, кидајући се вечито

са се искине, ослободи, оде ~~од свега~~ од

~~[illegible]~~ мучно се као (хоро) зачињених игра из

каменитог

камена окова, хоће и пробије, али се

с своје [illegible] аще. Овде и сву [illegible]

остајало све на визијама које као

себе куд, могућ да стопи са земљом.

Он је видео осовину

На којој се сила [illegible]
Обрћући као вихорови /стр. 4/

~~али из [illegible] не визије није могао да~~

и осетио би моћна загонетна

фантастична

зграде вавилонске дно у сличну

лавиринтних звуке, дно у сличну звезданих

193

идеја, али у ужасан у [illegible] и [illegible] [illegible], он није могао реализују ума и ова свог да ~~проведе кроз~~ учини [illegible] [illegible], се с ~~тим~~ показа искуство лична, и ~~[illegible]~~ у развоја односима према других личностима и [illegible], [illegible] дубље свој слободних, савремених ситуације.

Овако, акције у вештину, мадар и у машти изведена драмске акције биле су само оно што се свих акција дешавало и у [illegible], у [illegible] у [illegible]. Муже и [illegible], ~~[illegible]~~ и [illegible] према о [illegible]. Или

2

194

Људи у Риму, одигра се лако, сливено, ~~[illegible]~~ изненада, без скока не и без скретања смене, само ~~се~~ одаве ако се одвоје, а смене фантазије брзе, асоцује, музике без материјалне подлоге, смислу ~~без~~ драмског остварења и развоја, него апстракцији стављања, ~~[illegible]~~ извесну као лично своју оцену, ~~[illegible] своје~~ имам остаје у мисао над стварју.

Вечери нико ни-мам из дворане, зато што ду свечла доба з. р. утолико ~~ниш~~ме ниј сама ~~[illegible]~~ се искине из оног кружка примитивних енергија ~~[illegible]~~ у сцену Терачо, ~~и~~

у хемијском кувању, и формулисању смеше које је дао [illegible] и алхемистички отров у души, ~~[illegible]~~ поетске фразе за и афоризам ~~[illegible]~~ [illegible] добе. Помогао са овим материјалним функцијама дотакао се, научно, непредвидно, али као ~~[illegible]~~ акцидент, не као смисао и циљ. Сада се радња ће се ~~са [illegible]~~ без личних ~~[illegible]~~ тако да згусне и [illegible] [illegible]. Иако је дао са Анакреонтом, [illegible], и [illegible], тако са [illegible]. Зато, тако на дубе и уме, сасвим се пасу изведате из [illegible].

Ниако у З. Г. ниј- са необојеним личним пережитцима, одавде [illegible] [illegible], има се у [illegible]

9

196

[illegible] бити сефардског и босанског ре-[illegible], ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ романтични. Отуда види се ~~[illegible]~~ лако из примера [illegible], и увиђа се понављање једне исте драме или арабеске, његово [illegible] [illegible] ~~појачавање~~ понављање | јачање [illegible] осећања, кроз исто ~~[illegible]~~, машту, ~~[illegible]~~ судбину ојединаца. Отуда су сродни хероји ове [illegible] лика [illegible] и карактера личности: просто су [illegible], али просте примере. ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] за [illegible] [illegible] ствари, личну судбину, расе и слав. [illegible] се рађају осећања, звучне, све су шире [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] апстракција, али

све је сад слично, поновљено, једно
другом не уступа, као једни сунцокрети,
одсјаји, песници, пуни двора, али све ~~от~~ле-
~~[illegible]~~ славом и ликом ~~[illegible]~~ тог јединим
патосом, обасјани, иста једном.

~~[illegible]~~ Витни Сё

Ово и Фрадике, и ревију Ѕ.С, и песник,
али неукрашени самостално, свирали
као да није он онај исти један и ово
ниже ово своје једне, није могао. Свако
мисао одговорне станодино ~~је~~ у науци ~~[illegible]~~ на-
сипао одбранове и боље, и показао је
и оставио и сад ветри. Ниједи самосталност,

слободе, личног живота, стварања
у сфери која је изван реалности и
савремености. Отимао се и нароче бацио
на [illegible] рад, не се му ~~т~~ ос [illegible]
тело задовољити. [illegible] сопствени [illegible]
му сходно вести о себи и својим ~~[illegible]~~
подражавање не Ј. Т. До самих [illegible]
страна. ~~С За поезији~~ [illegible] и [illegible] ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ не се ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible]
2 [illegible] фикција, сатирични [illegible] и
[illegible] које нису [illegible] ни у [illegible]
из ~~[illegible]~~ органске ни савремености, нису час
ни своји сан. На дан, слободу у
[illegible] [illegible]) све, ~~7~~ чиста само. мисао

У пресноати мора се мислити.

Ст. М.

Мишљење и мисао, што је али вечитав, залог, извор света. Ако би се из цен- вил једне извесница ~~сва~~ ~~[illegible]~~ мисли, која су мисао, и мисли [illegible] о мисли, изашло би ће од њих искључиво ни довољно обје- ђено ни људске свести. Он ће, смет- пут, и неизговори у свој живот, без ~~[illegible]~~ физиолошког и психолошког слободног заклона, ~~[illegible]~~ уништио једино слободу мање, ума и мисли.

Мисли, казане, и тешко мислити.

Ст. М.

13

200

Али и ову је одвео [illegible] сентиментала-
лан. Он је без искрена осећаја, без
наслага конкретних знања о животу
и психологији индивидуа и света ма-
лог и великог. Његов је круг мисли
простран ужасно, али без садржине,
[illegible] [illegible]. Он, додуше, и
владика Раде, што је био [illegible] круга,
~~[illegible]~~ и метафизичких огромних
пространстава и [illegible] и [illegible]
[illegible] ума. Отуда и стихови
ужасно велики и ужасно широки
неодређено. Ужасно сентиментални и ужасно

17

201

написани у велика [illegible] пла-
[illegible]. Он, [illegible] [illegible] [illegible]:

Он није знао, а ни себе знамо,
Бити [illegible] не треба [illegible]

Ст. М.

[illegible] је сву и земљу народну во-
лео као што се воли оно што [illegible]
(о) дао све, али [illegible] [illegible] слободу. Као
[illegible] и друга С. Х. Г. [illegible]
на коју је био у земљи, као [illegible]
и [illegible] будила се
~~[illegible]~~ за њим смрт. У Неапољу, о[illegible]
[illegible] му је у [illegible] и на уснама; [illegible]
вање ~~[illegible]~~ ће [illegible]; (але се ми Срби
народ[illegible]!) За [illegible] се [illegible]

од свега што је снимао од земљу. У задржали дуж Балкана, у време пре Христа што [illegible] [illegible] и [illegible], [illegible] и [illegible] пред [illegible], и што се [illegible]. [illegible] песмо [illegible] је [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] асто [illegible]. Он се за час [illegible] у [illegible], нпр., [illegible], [illegible], [illegible] [illegible], с [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] од [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] изоб, [illegible] је [illegible] земље, [illegible], [illegible] и сама себе. [illegible] [illegible] — с [illegible] и — штогод у покојнику, гдје се у апсолутном, универзалном, чистом нагону, као ли свега у свим театрима, хорова и балета, интерпретира се огромношћу бе[illegible], стилизација, актуелна, што не сад изнова и сопственом, боне их, када, ~~[illegible]~~ ако се мишљу а сво обичаја примитивности, ливане, и мозга вечног игара и несвесности песничке ко[illegible] ће у забурама овакве буне, вирносте и агитатори сопствене добујања своје лажима есеје.

У томе је кључ за

17

суштину стваралаштва Кеторисова. Овај

ум је страдао од скучености и што путни-

штења, а ако га је стално био [redacted]

свесен. Он је то знао сам. Сиромаштво

његово није апсолутно било, није апсо-

лутно било условљено ни спољашњим

животом ни уздржавањем. Али је

осећање слободе било свагда присутан,

на начин неоријентисано и фанатичан,

и ту доминантност је знао самостално одржати

се свим страстима ~~[illegible]~~ бацали своје мисли,

једине апсолутне функције у човеку.

Мислим јасно, и брзо мислити

Ак. В.

Али и ово су фантазми који помућују
у бројевима праву линију и смер.
[illegible] у злоћ, светом је судбину своју
пренесио у мисли бога. Мисао човека није
пробудила предмете, духовна стварне иска-
ломке, обвијала се око пробећена рачуна
[illegible] и [illegible] суштва, она је
[illegible] у [illegible], васпитање и
~~[illegible]~~ религиозно, и онде се враћање
да се поштује: онаке [illegible] су и [illegible]
[illegible] вишу (мистичну) начином.

Тако да се
графички могла представити линија
која веома [illegible] [illegible] није [illegible]

увек исто било гле наступајуће наше

и уминима лепи цилима" (Усинвак):

„миланом светова" и „простор, простор"

нагло у више лук, до [illegible]; смањено

обвачење у свој ограничености; низ мо-

гући слике човекових [illegible] значаја, ~~[illegible]~~ и

[illegible] доживљаја [illegible], али све то само

као [illegible] и [illegible] [illegible] и [illegible]

[illegible], и онда опет ум, ум, ум, ум

који лети", и најзад се увек „затвара

круг, све, и човек и [illegible], [illegible]

се мало [illegible] С [illegible] и [illegible]

и у Божје руке смеш-

томаш и ове величине

(Усековак)

[illegible] [illegible] [illegible]

нема ванредне одеће, писмена је, без-
радосна је [illegible] [illegible] у [illegible]
слику. Неки је [illegible] посетилац имао да се
бори против једне сироте и обичног рада.

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]шака је сва у [illegible] велике [illegible] и велике умешности [illegible]. [illegible] што се оне у стварн[illegible] [illegible] вир и [illegible] [illegible] сталне [illegible]. [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] од [illegible] да [illegible] може се буде државник, отац народа, тако [illegible] и заштитник и обојег [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] био кадар да у свом [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] на [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. Неки [illegible] је било у истом складу човеку, васионом уму, и модерном Београду. Све је то, наше, сиромашно од примитивизма, од немоћи. Ов[illegible] је ~~[illegible]~~ [illegible] више у међу собом, велики јаз је смењала нехармонија; ~~[illegible]~~ модерном Београду демократски, у основи сиромашни [illegible]. Примитиван [illegible] у основи, природе, а неизмеран [illegible] стварни из дару, вешти се нешто у области једне беспредметне озбиљности. У примитиву и много фанатизма, сујеверје, [illegible] [illegible] се судбином. Што се зове [illegible], што навикавају, [illegible] форме мудре с [illegible], [illegible] зла. У немачкој окупацији је било много [illegible] [illegible], свакодневног организованог [illegible]. Народ, културу, [illegible] је немилице уништавао.

[illegible] с [illegible] [illegible] [illegible]
В.

Ко је [illegible] [illegible] народа.
Ст.

Монаштво је [illegible] као [illegible] [illegible], тако и као [illegible] везано са [illegible] [illegible] земље

[illegible] [illegible] није у народ
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Ст.

песник у [illegible], народни, православно [illegible] у своје [illegible], [illegible], [illegible], и [illegible] [illegible] у потпуну супротност, а мисли и слику светлу давао своју неискључиву озбиљност. [illegible] се [illegible] он у [illegible], и у [illegible] [illegible]. Свака слика је постала с [illegible], сталном, оштром, критичком, била реч узнемирујућа ~~[illegible]~~ и озбиљности које се не стоји слика рађи од срца, него муке рађи из мозга.

[illegible] [illegible] одвеле на је са општим [illegible] од синтезија вечних облика (и ритмова) мисли. Обично је код песника са ~~[illegible]~~ физичко нешто непотпуно добије образ у

[illegible] [illegible]. Кол [illegible], [illegible]:
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] з Ко-
[illegible] [illegible].

1.

Искре у кремену

Декарт је у једном свом чудном спису, где би бележио своје снове и записе, писао о томе зашто се поезија може сматрати јачом, сматрајући израза и казивања од философије. Он је то објаснио „божанству ентузијазма и снази маште" која ~~сила да подиђа~~ излачује ~~те~~ семе мудрости (које је у духу свакој човека, као ватрене искре у камену) са више лакоће и више сјаја но што их може разум философа."

1.

„Искра" [illegible]

Искра значи [illegible] [illegible] своје: ~~[illegible]~~ сигнал унутрашњи [illegible], и мисао. Кад се и сад у [illegible] [illegible] [illegible] јавио што сигнал, не знамо. Родитељи [illegible] и [illegible] живели су у околностима [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] науке или [illegible] за [illegible] [illegible] од [illegible] [illegible], који [illegible] [illegible], [illegible] и [illegible] на сву [illegible] [illegible] и [illegible], зашто [illegible] је? Ј. Г. [illegible] био [illegible] с [illegible], и [illegible]

(7) [illegible] [illegible] с ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]
се [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] се. Као
у Стамбулу што свако [illegible] не [illegible]
[illegible] мошне [illegible] [illegible] и [illegible]-
ва [illegible] лица, [illegible], [illegible]. ~~[illegible]~~

IV млађи Рафо, [illegible] и [illegible], [illegible] на-
мес, [illegible] из мало [illegible] и [illegible] [illegible],
спавао [illegible] о [illegible] не [illegible] и о
[illegible] и [illegible] о себи уз [illegible].

С друге стране, [illegible]
[illegible] с ~~[illegible]~~ рано из себе ~~[illegible]~~
[illegible] [illegible] и [illegible], и [illegible]
и [illegible], [illegible], и лопака. [illegible] (x) У [illegible]
[illegible] с ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]

Ⓧ 7. Петар I могао је, као ~~[illegible]~~ светац, као херој, [illegible] доказивати на уму Петру II. У његовој поезији има он на ~~[illegible]~~ доста места у разним видовима. ~~Као~~ спомиње се као јунак, ~~[illegible]~~ у Св. М., који даје [illegible] аспекти кога и у цркви [illegible] са земље, а они му [illegible]. Себе, [illegible] од 18–20 година, видео је у машти у свој фигури, не само као јунака, него и мудраца и [illegible] главара.

Није само он од свога оца (Бојање Луке) — — — — — .

Бачевитије мисли и раније
Нисам сам чуо, нисам ти икад чуо
Он је чудо свога народа,
Он је рођен да човјек живи.

амбиција, пренапрезивања, који ће саме собрати регуларне одлуке заобилазних, удесних, изазваних. Такве се ~~[illegible]~~ никад остварале и из пресајука записа дође, мучитеља Бездушници, остало се, нагађало, прорицало. И на маглинама су сигурно и сами тумара испред себе и пичаду, све дечије снове, и сам наследника испоредива. ~~[illegible]~~ Тај, где можда потпуно сам из себе никад и ангажује очију. А можда би, оставиши да се у свему дух народа и да б непробуђене снове и дочи сну, можда мислио да би и сам досећи. Али би оставио сувише себе, неке ди од времена на време морале бесани и неваспитавати велике песме срећније – у ун-[illegible] речи и мелодика. Да ли је и обичнога струјања у лепароси, [illegible] рођаке Сидру Ветар I [illegible] не слав у школу, и [illegible] му учитеља С.-Л. С., але никде ануј јасно да и овај избор учинила само уравнавати ду-ховне вредности, рада, искре у могућу.

Закључи, иако се значење и смисао, моћ [illegible] уобличен.

/Примедба:?/

Закључивање је заокруживање – облик [illegible] [illegible] песма који учи – како се у свему духовни процес, залагање, одбележавање, ~~[illegible]~~ издвајање у облике, у готове мисли. Имам [illegible] образце у народном говору и у песми. Све је обрађено толико брижно, да их је до данашњега најмање употребљавао. Сензације, расположења, сликања, остала му је страна увек, и заклоњена управо у колективном и несвесном утиску на његово дело. Оно је увек замишљено, и оно је више осећано у једном [illegible]. Али ако обичне мисли сматрао је да поезија буде и обрађено народна, осећајна; и обрађено мисаона, обучена с одговарајућима; да народ и [illegible], јер јака мисао, ревносна, ~~од~~ воли атмосферу чисту, без [illegible] и авантуре, сићушних, малосмислених појава живота.

~~у Истри, од 12 [illegible]~~

~~Отуда и одјеци да [illegible] [illegible]~~

Од самога наслова његове песме Ујевић је већ визуелни и идејни у области мисли. [illegible] (83) у [illegible] [illegible] он песму под насловом: Вјерни син поћи према [illegible] мисалица. Ов. 24 год. стар, песник у овој песми већ има величанствене визије о ~~[illegible]~~, простирању, функцији и суштини мисли. Гледаће васељену мисли од „простора океана", ~~[illegible]~~ „идеалитивне прозирности дубина", „сада сунце", у чију „благу" [illegible] мисао загледа". Исте године има песму Мадрепорт. Песма рефлексија. Мадрепорт је само песма уништена [illegible] провинција ~~[illegible]~~ говечна која је загађена у живинац, „на само [illegible]",

2

човеку

исказивање туђих
И звјерскога гроза

и са осећањем да је добро сасвим лако умрети.

Он је увек свестан, хијерархичан, дискурзиван; све је incantatio; говор о увек васељени и суштину, везе увек од земље до неба, и једина функција, ако, дакле мисао.

Право је чудо како је искључиво с мисли ~~ма~~ и друговао овај дух у телу и животу органи-зованој с створеним и материјалним органима мучен човек. Каже! Одмах се претвори у зраку, и одатле доказујем зраке с дружином зраке сазнаће све. Искон неминовно сила све: све боје, све јесење, све звезде, свесвашту.

И све је будућно. Песма о [illegible] [illegible] зове се Горски вијенац. [illegible] зове га Вијенац од времена) (Вукотић, 507) У сјећањима у Мисли [illegible] (Кост.)

будућност је наша велика тајна, која се садржи у опим недрима, из ~~[illegible]~~ којих је наша прошлост могла бити

Стар 30 и неку годину (1844) Његош пише песму Мисли, свој давне зре-лости, у којој и, као код Шекспира, сваки редак два [illegible] синтеза. Ове песме, од ~~то~~ [illegible] ствари, парадигме даје и суштину и развој вечне теме Његошеве. Суштина и [illegible] односа човекове према [illegible], према стварања васељене и стварања човека; и форма: увек исто: Његош, као небо, излети, облети све. Дао је прво односе песме и мисли; па ~~[illegible]~~ зговорени мисли, с којом човек лети од сунца, трони смело престо самог ~~Бо~~ Створитеља; све што бејах унесе у [illegible]: рај, пакао, бесмртности; или, супротности, пролазности свега

што нема материјални садржај, али на духовном

ново стварање; или стање између мисли и [illegible];

овде разговара свет са собом [illegible] се [illegible],

да би видео да и оне стварају нешто ~~[illegible]~~ круг

на знају круг (и круг у који вичем, и да

у свим лица човек и звезда (једна уз своју)

једно другом. Нико ништа не зна,

„Један знаде за све“ –

а све остало извори своје воље. ~~[illegible]~~ Изгледа

човечије мисли са ~~сто~~ часком ове бесмртна.

Мисао, као би она [illegible], стварајући она

идеалног стварања. Нешто, и такво мора. Из

[illegible] мисли баш „не може у једном створити“,

[illegible] и добија се ~~Т~~ човек као бесмртни сређена се

сређена. Отвори затворени круг. Тачно се

[illegible]

Или си ти одјеку вечно мучење,
Или одјеко неба вечне плавети?
(мисао)

Супротно са тим је и мисао звезда [illegible]
сити као и ви — само у „~~ма[illegible]~~ имо Курју“.

Велики удараше и мирна склапаше од
целе свесне је говориће мисао, јер исклапа од
о све, свет, васелене, ја, мисао, и све само
идеално састављање између, и после, остварења
одређеног облика. Звезда, зрели ће, а мисао
боже, ои и човека,
(о звезданог неба) даље иде. ~~Јер свет~~ Човек,
зрели ће, али звезда мисао о свему даље иде.
Јер свак овај зрели ће, али звезда мисао
иде даље. Све ћути, [illegible] ~~и [illegible] све [illegible] је мисао [illegible]~~
[illegible], мисли.

Й

Али све кушена мисао мене где,
створи свачију вољу, не даје одбијати.

Све и давне мисли у веком мисли, и сав
мој дуг води у „свечаном дну вечности."

У овој бесконачности:

песми, која се чула с округла као свет,
весели је дао све од Хесиода исте у молитви,
од несталенога бој и сила те се ослободити
од овог света лицем одједном натраг

Од цве, од Чудотворца

нико не више наслућивања вишега исте
како смете, да се осети бој траје, не
до несталенога, увек што
– —' – чудовит

— — — —

џемалојзи небри отва,
Која обже имамос летела
од отменог океана
док се осеш к нему брани.

226

226

§ 1 1

ЊЕГОШ

Земља и род који су дали Његоша

Данас се Црној Гори отварају капије. Све је више путева који споља ~~навале и~~ пробију ~~[illegible]~~ стење, прођу је, и на другом неком крају опет изађу из ње. Има по Црној Гори ~~шума~~ [illegible] од машина које јуре по њој тамо где је некада само коњ брђански и пешачка стопа опрезно се верала; и има машина које је надлећу и одгоре ~~витлају~~ гатају у њене ~~ћутљиве и тамне~~ скривености. Некада, и не сувише давно уназад гледајући, Црна Гора ~~је~~ [illegible] потсећала на једно велико средњевековно манастириште, подигнуто високо у планинама, са намером да се зидине и стене слију и изукрштају до неразазнања, да оно малобројно људи којима је суђено ту да век проживе, ~~збуне и дивотама и гневовима својим и земља и небо~~ не разазнајући [illegible] своје од [illegible] камена, [illegible], и ~~да се тако ти људи збуне и само о корену пореклу и природи својој~~, да зато заволе искључивом и слепом љубављу ~~камениту~~ тврдињу, гнездо и гроб свој, и да себе не могну више замислити до краја сличн им ма којем другом свету.

своја

Стојали смо под зидинама и стеном неког стотинама година старог манастира и размишљали о тајнама и чудима који си тамо горе збивали се и одигравали се. Свет разних колевака и старина пео се да се тамо од нечега скрије, да живо или да умре, да ћути или с облацима разговара, да сахрани у гудурама злочин или несрећу, јад и сиротињу и или пуст нек и понос који рачуна до задњег даха на неко обрачунавање, вреба освету, или чека правду, и најзад умире као разбојник аветац, или неизлечиви маштар. Не питају се никада ти људи одакле је ко древном старином, шта би открио кад би груди рскопчао до тајн их слова срчане крви, него сви метни на себе ризу своје камене куће ни на небу ни на ~~зе~~ земљи, ризу самовања сиротовања и од божје стране и ризу угушеног гнева и немитрне жељне маште од своје стране.

Ко су Црногорци давном старином, не само да јр зато тешко знати што је и то шарени Балкан, него нарочи то стога што је у оним висинама и голотињи нечовечној сакупљен свет морао бити збег. У нижим иу пограничним покрајинама помешани су црногорци крв са Арнаутима, дакле са огранцима древних Илира, даље са Муслимали ма, али како се све то посрбљавало. језгро оног збега морало је бији српско. Верује се верују нарочито Црногорци, да си они збег српског племства после пропасти царства. Увек се испред ратног надирања бежало у ненастањене гудуре и шиме, тамо где могу опстати поједине групе људи а не завојевачи, и ништа лакше него да је у крви Црногорана много соја и прошлости али и доста скрханости и резигнације , п отуд у познијим гек генерацијама много мутниф сећања која се мешају са познијим подвизима, много наслеђених ставова који нису увек били у складу са актуелним догађајима, али који су израдили један темперамент и један поглед на живот који су до краја остали унеколико архаични.

Враћам о се опет на своју сравњење са манастириштем.
цетињске митрополите за владаре
Дуго времена Ц. г. је имала владике који нису имали световну власт. Први ју је кнез Данило постао и световни владар. Затим, заправо Ц Г и није била држава. И вл. Птетар 1 и песник Вл Петар 2 бадава се трудили да Ц Г добије међународно државно признање. Затим, Ц Г и слободни црногорци или бар она који су се најуспешније отимали и од турског завојевања и превласти, о и од других немилих и туђинских сфера, то је био дамо један мали део позније кнежевине и краљевине. А остало су сачињавала разна засебна племена, у брдима. па доле према Боки Которској која је у припадала Млетцима и која су блила као рецимо Паштровићи, врста млетачких Црногораца, па други опет под аустријском сфером, па већина њих, а наро чито владике сваки час у променама час под утицајем више руским упркос Аустрији, час обратно, час под у врсти пријатељства с Турцима нарочито паша ма мостарским и скадарским против и русије и аустрије које би се повремено и спријатељиле кад би била на плану политичком подела турских поседа у на Балкану па и подела Ц Г

Пл мена су се постепено сједињавала са Ц Г и опет јој били непријатељсуа, и према општој опасн сти од Турака и прем а пореклу династија, и према политици појединих прослаевљених јунака и бораца, који су у Ц Г претстављали одмах врсту претендената на врховну власт, или мар политички веома упливн е факторе, са којима су тражили врсту савеза и владике и Турци Млечићи или аустрија и Руција. Такво стање, избаци вало је у психолошком смислу увек тип јунака, тип триумфатора главара и вође у чијој каријери леже све могучности, дизати се до осниваоца нове династије и бити убијен као сметња коме којој било другој сличној амбицији.

1.

Балкан

Балкан је доба старости и младости. Што је [illegible], рањаво, до [illegible] измрцварено и осушено. ~~а~~ Упорно је! Писац ових редака, ~~који~~ [illegible] име од [illegible] се [illegible] два ~~[illegible]~~ [illegible], [illegible] и сигурне чињенице.

Један је: сиротиња, са свима [illegible] и болестима, опасностима и страдањима. Зато је балканско упорно зле. Један и други исписан је опачан, сведочанство је историје и географије: Провера сиромаштва и сиротиње ~~[illegible]~~ које ниче ни правилно раздељен, а камо ли одређен и обрађен, Балкан има, од [illegible] ~~[illegible]~~ земље, (кроз векове, има ~~то~~ [illegible], воде и [illegible],

2

229

архитектуру друма и хана. Народи [illegible]

се не могу (гвожђа и, изгледа, одржати) задржати | навике оклевајуће

вршења, од старих доба ~~до~~ пре Србије. Сима-

нове и Чарнојевићевих, сви се бори ~~за~~- мачевањем

стално за слободу и лепоту, али сви су од ~~нико од балкана не~~

~~у~~ несрећно путовали и лутали,

нико од ње земље не учини отаџбину

и снову које се нигде не гради

балкан у тесно

велико друге разних географија и цивили-

зација.

1.

Бетовеново ~~смрт~~ умирање

да витези [illegible] [illegible] конац трагичан: п. б. 16.

Необично је ~~[illegible]~~ страшна ствар кад се јунак или песник умори. И јунак и песник створени су ~~[illegible]~~ за живовање моћи и елана, а кад заранзи добу, онда трагедије: Код јунака опадање, код песника неке несреће које пресеца ~~[illegible]~~ снагу стварања: младе смрти, лудило, самоубиство, слепоћа. Једном речју, херојским [illegible] треба да се, да нешто кобно ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ неумитно скрха најзад снажног брда, да буде сјајне и величанства 28 у вечитој опречности, да се ова фигура повије између неба и земље. Зато је бескрајно тужно кад се херој — или светац умори, резигнира, жели смрт да им дође.

Имамо, нажалост, такве случајева. ~~Ако~~ Весници су млади, ~~[illegible]~~ даровити, највиши обдарени духа, који су дали део од најбољега што су открили и обдарени са даром, али малаксава у њима ова снага који се треба борити против нискости и суровости живота, ~~суровости сујете~~ судбине, свирепости (ситничарства, ~~Косвентике~~, ~~от~~ завидљиваца и

232

мрзаха свега пролазнитог и изузетног. И ~~пп~~ за то жалост, пете георгијевске ширине и дубине, по целом свету и свих народа се по преплавила. ~~Тако~~ је велики руски песник Пушкин малаксао од ~~тих~~ брига и тегоба живота, писао последњу мучну песму, са стихом: „— — —, уморни роб, решио сам да бежим"; бранио се напослетку ненормалном осетљивошћу и раздраженошћу сваког исправљања живота, тако рећи радо ~~сам~~ изазвао двобој који га је убио у 38-ој години. Тако је енглески велики песник Кијтс, пошто је сав био све ово што се само рећи од једног од највећих енглеских песника, по многима одмах у низу Шекспира, он је био исмеван као недаровит песник и ~~као~~ унижаван (учио је фармацију) да иде да шере фразу. Васпитан од Ј.Ж., у Шпанији, дао је израза у једном својих [illegible] писама да је сличнији са смрћу, да му је сасвим обично мислити [illegible] улози. Свакако верзију, у свом писму Кингсовој сестри, дали је у [illegible] [illegible] израза оног што [illegible] [illegible] друму, такво је уствари Кад [illegible] говору, ~~веома~~ је толико [illegible] од живота да се [illegible] решава да уђе у 2е верзији. Она ставка: „Он је престао да буде живели ... Господ Боже!“ треба описати да он, ослобођен за све добро, и мислим да свом једна, за све велико, захтева једну се тужи ... Биве ~~[illegible]~~ убијен .... од ~~[illegible]~~ злобе свете, ~~од [illegible]~~ и уз то негостољубиве осећање, оних који су са дела свете [illegible] [illegible] за шега. ... али живље ме није могло задржати као чујем да је он решен да умре."

Носати и гла-сличи случај од ове оба јесте случај ма-шеке Креточна, који се од самоће и безизлазне борбе умори као ~~вла~~-дар, умирао једнако као монах за свој пут почао борбе, и од свега тога толико измучен да није више ни марио за свој живот. Ве се није сетио, кад је, већ дуго слаб, у 38-ој години, ~~већ болестан~~, уз-викнуо: Умирем! ... али ми није ~~жао~~ умрети, што [illegible] не мој [illegible] [illegible] све само [illegible], не [illegible] [illegible] на чему [illegible] [illegible] овде оставио!" [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], те су му [illegible]. [illegible] [illegible] не напуштава сасвим, него би још више одмора, у нади да би у опасном политичком подвигу који је изазвао реконструисање целе Европе 1875, и он ~~[illegible]~~ могао, и могао [illegible], с веровао се би могао неким [illegible]. Од свега је још било [illegible] у овом веселом и сложеном човеку [illegible], [illegible], ужасан који сме се [illegible] победу земљи и народу свом с [illegible] први од свих [illegible].

[illegible] је дакле [illegible] свој нестанак не пре свега као [illegible] песничког стваралаштва, него као [illegible] битку, као „умирање не спасени", као [illegible]

задатак Црногораца. [illegible] даде и [illegible] да
[illegible] рођени син Црних планина!
[illegible] се [illegible], [illegible] самосвојан и раз-
[illegible], чувао се да не [illegible] за
[illegible] као је био и владар и монах, али
у души песник је [illegible] и [illegible] [illegible]
[illegible] на [illegible]. Зар нису и [illegible]
сва [illegible] [illegible] Вијенац и Луча што [illegible]
[illegible] бесмртности и са [illegible] ре-
[illegible] изразу, не [illegible] [illegible]
лепоте и славе!

године 18[illegible]-е априла
месеца, [[illegible]] ~~лет~~ био
је већ у Италији, кашља и лечења ради. Већ
годину дана раније, као [illegible], уз болест

8

237

отпуста, мучио се и огорчена душа,

сатана.
увео у свом облику. Сада је однос био

нарочит; опасан, и један својим сукобом

неостварио бран са Бечом. Српски, босански ~~Из херцеговачких~~

~~Херцеговац~~ Омер-паша, ~~Бошњак се~~ извео је скоро у дело једнако

важну идеју ~~задатак идеју~~ војничку: ~~за~~ организовао ~~ова~~ ре-

гуларну војску у Босни и Херцеговини, и тако

покорио је све аге и наше херцеговачке,
бегове, феудалце капетане,

који се ~~[illegible]~~ сасвим еманциповали од султанове

и централне власти, и онде, ~~кад~~ се отка-

рао и скоро отцепио Босни и Херцеговини

пак, за собом и са добро низамском армијом пред собом

ударити не би буд, и један силни коњ, и

нож вечитим отпору и проклетству. ~~Егер~~ Регуларне

9

238

борска, те уништи своје, прво задужбине хер-
цеговачке власти, нешто када су тако лако
угледан код Турака зато што су Турци,
а код православних зато што је ~~[illegible]~~ много
чиме било подржавао Србију, више него Хер-
цеговци од Турака, био у супротности с
властитим уверењем, а у непријатељству са
султаном. Чак и сам чувени Али-паша
Ризванбеговић звани Сточевић био је чак и
[illegible] [illegible], и мећу њима, само
пјесничке доказује, везе су данас и моји
лаичке и дубоко човечне. Омер-паша, пото-
ренегат ~~[illegible]~~ са својим шизматичким Херцеговину
и Босну, наиме за заробљене је и сав [illegible]

~~Ноћи~~ Ова веза је морала имати ванредан процес. Тако у један мах, они се састали као и увек [illegible] и [illegible], са поверењем, уживањем, подмукивањем. Забележено је како је Стојић, у множини, казао [illegible] Танићу, на питање Павле је спевао први верс:

Ви, Танићу, мушка разговора:
Ми о глави, а они о репу!
Надбијају као [illegible];
А парирају на старе [illegible];
Слично лају, а ~~[illegible]~~ [illegible] кашу!

239

изгнанства. Када саме је био с. Стојан-
[illegible], који је нарочито био [illegible]
под утиском се ли, у разговору с Веснићем.
споменуо ~~[illegible]~~ напоре за ослобођење
потребе власти у овим [illegible], и како
су боље ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ [illegible], све је у [illegible]
[illegible] и [illegible].

Што је, под утиском, [illegible]
лепо Веснићу у Шпанију, и болно ме удари
као израз симпатије и жалости за [illegible]
у приватном животу. Приметио сам да је то
утицало, и добро је мање је Л. Несторовић био
свестан тих душевних страдања Веснићевих
и забележио речи које се [illegible] [illegible]

II

[II 55–56]

штина.] Речи [illegible], као увек, од рече-
ница до речи, стоје као ~~[illegible]~~ резултати на-
[illegible] [illegible] мисли, као издвојене
строфе из [illegible] унутрашњих доживљаја.
Љ. Ненадовић каже да му је владика тужно
тихо и рекао: [illegible]! Ненадовић опет,
[illegible], помисли се и одговори: Ја то не
разумем. На што ће ~~[illegible]~~ владика: А ја
сам разумео! Отац, [illegible] своји [illegible]
[illegible] од Мостара ка Сарајеву. Једном је добио
Али-пашу Сточевића, а помогао му је, кад сасвим
отвори Босну и Крајину, те удари и на [illegible].
[illegible] је [illegible] [illegible] Херцеговина сва
окупана у сузе и крв! Зар се још није

241

насилно богатства и власти, за што ји и народ [illegible]! Не да ни нас ни [illegible] на миру, ни другим. — Е нека са би са и он [illegible] као сви [illegible], да му српско ~~[illegible]~~ зрно разнесе срце, како је било са свима осталим [illegible], а нек да би са не оста[illegible] српско место које је отето, где бише да се на [illegible] сред ~~ср [illegible]~~ Азије са Османлом!

Овај мој рукопис је ~~[illegible]~~, да се не [illegible] да се од речи до речи [illegible] са [illegible] и [illegible], јер би се да су ~~[illegible]~~ [illegible] награда. [illegible], [illegible] (у [illegible]) и [illegible], као [illegible] кад се [illegible] узбуди, а она у овај [illegible]. [illegible] зато

242

тај низ реченица на тужбалицу употребу у свом концентрисаном усклону штуре а класике.

Тужно је овак

Овај стих Шешине је угоде бар, ако не би бо друге врсте, јер је настао на крају тог устанка 1853-ће, за владе Кнеза Данила, у исто време кад је Турке газио и у рату с Турцима.

Сподвалица, власт

Шешинева је сигурно нестала кад обично изобру-кулоза. Власник је ограничавао снагу, снагу слабио, док није донао крај. Сувише говори о свом личном спадању плачем, јер у другој. Тога се и власник сам плаши, и они око њега дуже се мање жалосне и сразмерно одвојени и

243

једна и бескрајнија по [illegible]. Зар [illegible], за-
бележено је у [illegible] I. овај [illegible] био
огроман, ~~[illegible]~~ замишљао [illegible] и [illegible] се у [illegible], јер је
само [illegible] био овде, а сад је [illegible] место
своје, прешао у [illegible] собу, простро се по
[illegible] и опростио се са овим светом.

О Његошу знам
слично: ~~[illegible]~~ Кад човек, па још млад, силом
духа, нарочито, се за моменат [illegible] оста-
[illegible] спава. ~~[illegible]~~ Што Медаковић забележио,
се је, [illegible] болестан, хтео [illegible] се с [illegible]-
ле, и [illegible] [illegible] [illegible] је не [illegible],
али владика [illegible] [illegible] не [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] и рече: Видим, [illegible], са
сам још жив, и [illegible] ме [illegible] [illegible] изненађења-

Исти овај Медаковић сам је добио један сестан, који одговара он је доживео и кроз ~~свој~~ успеха тешког и дугих очекивања своје. Садоје [illegible] добли послови и зато се већ у другу свест и нешто без везе сам са собом разговара. ~~Око~~ Очи око њега се дигнутили да ли није опазио некога и прогутали га у овај свест [illegible]: шта мисли? Ова дуже трају, одлазе од себе, и пробудили сутра свести и [illegible] у-што се малочас с њим били, и ово што се око њега збива, поседе се и раде: „Рачунам, шта би требало пре свега каквог ума ~~каква~~ каквог сам ће сада" ~~малочас беше ово~~: Нешто веће тешко има у овој сцени: Једна велика [illegible], [illegible] у [illegible] али путовао је априла, а одатле нема [illegible] у Атини". Бановић „врло расположен" од 1880 маја

47

245

нарочито која и кад неда, све превазилази, и тежња снага духа по свему мало у једном мизерном моменту суделује бесмислено, без лепоте, па, кад је неко на вишем нивоу, много му се чини: и без смисла.

Не каже се ипак одређено да ли [illegible] Ивановић долази само, или је се показало опадање пре смрти. Ни некад, испустио нешто од савременика неку прилику, по којој се може слутити ово опадање#. ~~[illegible]~~ А потврђује то и [illegible] [illegible] из писања Скерличевих. Али осећа размишљање о смрти једног који зна или бар мало слути, да улази у последњу

Нашао сам телеграфиме 28 маја 1880 [illegible] [illegible] у Беч: [illegible] [illegible] [illegible] расположен здравље дошао је [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] и т.

и наричеаху борбу у којој нема наде, и одлети се мора. У том смислу је занимљиво писмо које је писао владика са Цетиња, Лазару Маринковићу у Котор, са којим се врло ~~добро се~~ био одлично, у ово време. Писмо је доказ да је болест већ била ~~[illegible]~~ прикрашала се [illegible] [illegible]. „Мени је преко мере небесна и природом створена лепота и ја сам одавно овако разумјео: Или је вјечни сан који сам спавао прије рођења, или лако одрешење од овијех у свијет и приближење бесмртном лику, и вјечитом блаженству“.

У исто ово време [20 маја, у Трсту, у Бечу, где се ~~б~~ болестан одмарао] 1850. г. владика пише и Тестамент. У првом реду тестамента, духовном тестаменту пре оног материјалног, [illegible] је ову лепу мисао.

Овакве се мисли са оваквим миром не имају и не изговарају тако лако. Владика свој је он давно зачео, а како је [illegible] ~~[illegible]~~ и Владика црногорски, и Владика Ненадовићев сапутник, знао бијаше и сумњао је сигурно давно да још дуго живети неће – од 1850, ако раније не, сигурно је знао, јер су га, са свог путовања у Италију, и лекари прогласили као болесника који мора да иде смрти својој. Отуда [illegible], у овом делу, и онај [illegible] који није не само књижеван, него високо религиозни предговор. Онај [illegible] глас: „Хвала ти Господи јер си ме на [illegible] ------

Како је Његош, као сваки дубок мислилац, и што сталне самоће у смислу духовном, имао јасних преокупација увек, иако је и ат велика мисао његова, његово ~~[illegible]~~ духовно и философско опредељење његово нарочито морао који преокупирују од освајања да се здраве роде. У песми Своме другу С. Милутиновићу, 1848 [illegible] слободе,

На освитку величанства чувствовање ипак се види
Чрез природу аргументално оком с лакоћом да се сједи-
ња, све зраке задобијене лучавима од облака
И свемогућу треба блеску да се стави близи зрака.
Будуће је зубна тежи . . . —

~~Ст. Кар. [illegible]~~

~~Љ. Ненадовић~~

Шта̂ песник Ненадовић је у Италији имао часове кад је он собом, и ово што је писао, чешевано да у општу целину и славе песма и дух. У заиграма [illegible]

Кад је био, ~~[illegible]~~ уписан од једног девет-

света која је [illegible] записан, и

сад, исковаван, [illegible] [illegible], али поново

и [illegible] тужни — и тужни [illegible], тужи ђаче, тужна

говеда, [illegible] [illegible]!' — па опет је спасао

Србиван. ~~[illegible]~~ Цело од ове Сиџице

сад је. Ее ~~се~~ [illegible] једну [illegible] [illegible] у

присуству владике. Владика је писао [illegible]

4. марта 1851 (? лоше ме сећам) све што

осећаји, и [illegible] [illegible] мир, споразуму

очеву од 115 [illegible], у којој [illegible] [illegible] [illegible]

рефлексија једног [illegible] и сам [illegible]

писмо [illegible], као свету која је ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ Бога

Volé [illegible] [illegible], — дан. не свиће —

~~Жар~~ Његошево владарство

Које ~~биле~~ су вечите увек биле велике. Само велике истине је гледао и видео као ~~владар~~ песник, па и мислио. Ову је тако усвојио потпуно као владар. Као владар, он је хтео да модернизује управу земљом и државну организацију, и ту [illegible] је донео, и сасвим донесе у суштини, са [illegible] које му биле [illegible] ово које је, у народ [illegible], било веће од оног које је он заслужио. [illegible] су во[illegible] штампарску управу земље, што оно значи [illegible] духовни надзор и [illegible], док у земљи самој оно су хтели ситуацију [illegible] ко служи много ко заповеда. Свако је [illegible] који сам себи, [illegible]

255

и организује, одлучује, у часу ~~[illegible]~~ кад остварење има да ~~[illegible]~~ следи. Ово је могућно остварити само у сасвим малом народу, одвојеном од света, где је крвна освета сачињавала [illegible]. Његош патријархално осигурава му доброћудност.

Ц. су организовани да закон — неписан [illegible] — буде ~~[illegible]~~ на далеко од [illegible] свију. Народ, закон њихов се уклапао сасвим тад над једног мистичког предања, и по време не војне, него друге обавезе ~~за~~ свега. Зна туге нигде — ни државе, ни тело политичко, али слобода је чувана у крви свију.

Као владар, Његош је имао високу идеју једне мисије, ослобођење од Турака и осигурање њихове земље. Зато је имао идеју да се установи преко једног модела који је био потпуно сложен и [illegible] донесен из целе духовне [illegible] нашег народа у [illegible] [illegible]. У овом [illegible] човеку, савест и свест [illegible] се ~~[illegible]~~ између себе и око сваког предмета који на [illegible] [illegible] [illegible]. Као мисао [illegible] и дух [illegible] и од народног. Говор, речи и [illegible] [illegible], имао је [illegible] концепцију и о свести и о савести. Са [illegible] да [illegible] до [illegible] [illegible] [illegible] све [illegible] и [illegible] васионска, обухвати брже и потпуније са [illegible] [illegible] целог Српства.

Идеј човечанства [illegible] [illegible]. Његово [illegible] и [illegible], [illegible] је [illegible]. Он је до Бога и вечности се дизао [illegible] са [illegible] човечји [illegible],

[illegible] и звира, али утапавао се у [illegible] човека

и народа разумео широко и створио [illegible] [illegible]

и Косово као политичка држава са свима

[illegible] [illegible]

[illegible] створено више нема. Он је [illegible]

[illegible] и [illegible] земљишта. У почетку његове

владе, кад је [illegible] био још сасвим млад

[illegible] установака [illegible] и [illegible]

[illegible] [illegible], хтео је да се користи

тим међусобним [illegible] завађањима, и

ударао [illegible] на [illegible], али оба

пута је одбијен. Године 1835 [illegible]

су својим [illegible]. [illegible] је [illegible]-

[illegible] [illegible] у [illegible] [illegible], [illegible]

вало у [illegible], као [illegible], само [illegible]

Смаил аге Ченгића. Год. 1847 [illegible] је [illegible] [illegible] аге Ченгића.

[illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] и [illegible] од [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] је [illegible]

5

254

очекао у [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] на [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] и [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] оставили без [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] су [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] на [illegible] се [illegible], где је [illegible] [illegible], Иако се, могао веома [illegible] два [illegible] манастира, [illegible] (задужбину [illegible]), [illegible] (задужбину Саве.)

Невероватни [illegible], [illegible],
[illegible] у [illegible]

Један од нај-крупнијих, бар се сматра опште, Љуба Вла-[illegible], [illegible] [illegible] [illegible], ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] Раде, који је, изгледа, [illegible] I [illegible] [illegible] и [illegible] за наследника, који је био у [illegible] [illegible] и [illegible], а који је [illegible], [illegible] се са [illegible] свој [illegible] [illegible] год., а дуг је [illegible] [illegible] од [illegible] [illegible] [illegible] Раде. Ево овде:

2

ни слављењем из звона, ни паљбом из пушака, нити му указати какву другу почаст. „Ако би Владика уљегао у цркву, да се помоли Богу — пише Рајачић — не сме он ступити у трон владичански, ни остати у средњем делу храма, него има поћи у олтар, и то на мала врата, и у олтару остати до краја св. литургије. За случај да би он желео одслужити св. литургију, парох мора свакако осујетити такву намеру.“ — Но да би ипак дотични парох могао разумети од кога управо ова забрана долази, Владика Рајачић завршује окружницу речима: „У осталом надам се, да ћете Ви употребити „благоразумiе“, да од себе одбијете свако „подозрјенiе.““

На свом проласку Владика Раде зауставио се је у Дубровнику. У цркву није могао свратити, јер се тог дана онамошњи парох *случајно* тешко био разболео.

У Котору Владика је одсео у кући Ломбардића. Ту је био трован и отуд — како которски Поглавар обавешћује Намесника — тешко болестан отпутовао за Црну Гору.

III. ВЛАДИКА РАДЕ И ЂОРЂЕ ПЕТРОВИЋ

То нерасположење једног дела Црногораца противу Владике искоришћује Аустрија, потпирујући раздор. У томе јој иде на руку и сами први рођак Владичин злогласни Ђорђе, о којему морам подробније да говорим тим више, што у ниједној биографији Владике Рада нема ни помена о издајничком раду Ђорђевом противу Црне Горе и противу самога Владике Рада.

По посвећењу своме Владика Раде повео беше са собом из Петрограда за Црну Гору свог рођака, руског официра Ђорђа.

(4)

Ђорђе бејаше немиран дух и незадовољан својом судбином. Он стаде стварати странку за себе, и у народу ширити нерасположење према Владици. Од њега су потицале све оптужбе противу владике на Руски Двор у име народа, али преко друге руке. Приказивао је Владику неспособним за управљање државним пословима, и то због његова малолетства. Надао се је, да ће Владика бити свргнут, па да ће тада он моћи засести на столицу Митрополита Црне Горе. Потајно дакле роварио је противу свога рођака; дочим јавно показивао му се пријатељем, настојећи, да стече његово поверење.

У тој привидној хармонији Владика Раде подузе са Ђорђем пут у Петроград 1836. г. Место да се покаже благодарним своме рођаку на толикој части и поверењу, Ђорђе код Руске Владе стаде пањкати Владику и поткрепљивати оптужбе Црногораца противу њега. — Но ни Влада ни Двор Руски не само што нису узели у обзир оптужбе Ђорђеве него су још одобрили сав рад Владичин и обдарили га великим новчаним свотама.[1] Шта више, оставише они Владици на вољу, да Ђорђа поведе са собом у Црну Гору, или да га остави у Русији.

Владика, осећајући се довољно јаким против сваког нападаја Ђорђева с једне стране, а с друге, да му не би Црногорци пребацили, да је одбацио свог рођака, а притом и у нади, да ће временом истога својим великодушним поступком постидети и можда предобити га за себе, опрости Ђорђу све погрешке, и изјави, да је вољан повести га са собом натраг у Црну Гору. Тада Влада Петроградска нареди Ђорђу, да има помагати Владику у извађању реформа и покоран му бити, јер иначе да ће му обуставити новчану припомоћ.

Но Ђорђе и на повратку из Русије продужио је свој паклени ра̂д противу Владике. Љубомора, завист, мржња пратиле су све његове кораке, те је често долазио чак и у отворен sукоб са Владиком.

У тој борби противу Владике тражио је помоћи од Аустрије, па и на штету угледа и неодвисности Црне Горе. Аустријски капетан Орешковић у Котору јавља Наместнику:

> „Ђорђе Петровић боравио је овде 14 дана и говорио ми противу Владике Рада. Пошто Ђорђе у Црној Гори има за себе велику странку, и пошто се не може предвидети, како ће се свршити његов спор са Владиком и унутарњи раздор, ја сам нашао за уместно, да подржавам његово познанство. Готово сваког дана звао сам га на обед, тако је према мени постајао све интимнији, и називао ме често *Побратимом*. То се је мени из политичких

---

[1] По нашем знању, Његош није 1836—7 био у Русији тако лепо примљен како би по овоме изгледало. *Ур.*

разлога свиђало. Једном рекао ми је: „Ако ми Аустрија даде на расположење и само три до четири компаније војника, ја ћу у Црној Гори увести ред.“ Пред свој полазак за Цетиње препоручи ми, да као Побратим чувам поверену ми тајну, и да ју не приопћујем никоме осим Вашој Преузвишености. Изјави ми још и ово, да је сва Црна Гора готова да ступи под заштиту Аустрије; да је он сигуран за пристанак свију поглавица црногорских, и да је у стању ту промену у целој земљи кроз 24 сата у дело привести. Препоручи ми, да се ово донесе до знања Министру Ун. Дела, али никако пак Државном Канћеьеру, у чијем биро-у налази се један руски тајни агент“.

Ову пријаву капетана Орешковића подноси Намесник до знања Министру Ун. Дела.

Намесник одобрава капетану Орешковићу, што је са Ђорђем у добрим одношајима, али га опомиње, да то не сме бити посве јавно, да се у његовим непријатељима не би породило подозрење. „Морате дати Владици разумети — вели Намесник — да Ви према Ђорђу указујете пријатељство једино из обзира и наклоности према Владици као Ђорђевом рођаку“.

Намесник жели, да се и другим путем обавести о приликама у Црној Гори. Стога он позивље котар. поглавара у Котору, да нареди редовном тајном агенту или ком другом поузданом лицу, али никако не излажући се писмено *(senza però mai esporsi con scritti)*, да овај испита: да ли је незадовољство противу Владике опће, или само тако хоће да прикаже Ђорђе и његови присташе, „пошто — вели Намесник — извидима од стране Русије путем руског Вице-Консула у Дубровнику Гагића напротив проистиче, да је Црногорски Народ задовољан са Владиком“.

Капетан Орешковић, одазивљући се препоруци Намесниковој, настоји одржавати добре везе и са Ђорђем и са Владиком.

IV. ВЛАДИКА РАДЕ И КАПЕТАН ОРЕШКОВИЋ.

У истој тајној архиви има четири писма из 1837 која цртају одношај владике Рада и аустриског капетана Орешковића. Једно је писмо Орешковића Намесништву (8 нов.), два његова писма владици Раду (13 окт. и 7 нов.) и једно писмо владичино Орешковићу (25 окт.). Ја ћу их сва штампати у прилогу, али ћу их и овде укратко извести. Мислим да то могу учинити пошто су писма интересантнија него друга и садржавају и књижевне податке, нарочито о односу владике Рада и Вука Караџића.[1]

У писму Орешковића Намесништву казује се нпр. ово (мој је превод нешто слободнији):

> „Претплатио сам се — вели он — на лист „Српске Народне Новине“, који излази у Пешти, да се Црногорцима покажем љубитељем илирске литературе, да бих тим код њих лакше добио поверење... И ево повољног успеха... Владика отпочео је са мном дописивати се са много више топлине и извесном срдачношћу... На свршетку писма изразује ми *топли илирски пријатељски поздрав (seinen warmen illirischen Freundschafts-Gruss).* — У жељи да задобијем интимно поверење Владичино, па тим и уплив на његов дух, послужио сам се писмом, примљеним од познатог српског писца Караџића, да узмогнем Владици писати, и том пригодом послати му неколико бројева поменутог листа. Владика је сасвим поверљиво одговорио на моје писмо, а ја њему у истоме тону отписао. Прилажем овде моја и његова писма у оригиналу и у верноме преводу немачкоме“.

Орешковић затим приопћује Владици како Караџићу лежи на срцу, да се Владика боље увери о вредности његове књижице о Црној Гори, са којом Владика није сасвим задовољан. Орешковић очекује од Владике утешну реч за Караџића тим пре, што је Караџићу син умро, јер владичино незадовољство са књигом много тишти Караџића.

Владика одговара Орешковићу, називљући га „пријатељем“, „сународњаком“, који с искреношћу љуби свога знанца. Враћа листове, јер и њему долазе из Пеште. Повраћа му и писмо Караџићево. „Можете — вели Владика — уверити слободно г. Караџића, да га ја и сада исто као и пре него што је ону књигу о Црној Гори штампао, љубим и почитујем“. (в. даље у прилогу).

Капетан Орешковић одговара Владици, да нема веће сласти за њега него читати његова писма. Душа његова не може желети боље хране. Даље вели: „Сасвим пријатно било ми је из Вашег писма разумети, да г. Караџић ништа није изгубио од Ваше милости, и радостан сам, што ћу га обеселити овом вести“. (в. даље у прилогу).

---

[1] О овом односу има већ објављених података у Вуковој Преписци VII, 478—481 (Орешковић Вуку) као и VII, 165 (Вук Поповић В. Караџићу). В. и чланак „Вукова Црна Гора“ у збирци „Из књижевности“, III св. од П. Поповића. *Ур.*

Језик Верхарнов

Снага језика долази од узвишености мисли [illegible] и нарочито самог уметничког, дакле класична и јасног реда. Затим, од начина изражавања народа француског, који је особит, доказ да најсублимније идеје налазе се у речнику и облику обичном, само сваки народ не успева да их језиком свесно држи јасне и гладке. У томе су Французи мајстори у свету међу првима. Верхарн је од оног језика, са својом личном снагом, начинио још особан израз веома уметнички. Тако је у њега [illegible] модерну ноту оне душе Боже Карађорђевића свесне несанице: хладну меланхолију, која не бива физичка ни овоземаљска, исто и досади, ~~и~~ и баци у једно тврдо очајање. Очајање, једне од немоћи човека, слабоће, незнања. ~~[illegible]~~ немогућности на ивици Васелене, али очајање људи, ли узрок Бог и истово знак и упропашћавање у вама. Зашто све што каже, каже аутобиографично, са личним, уздахујући које је. Шта не значи у ствар-вине оне описаних, уништи владара и државника, онакав какав може писати само овај који је био рад. Али, све што је рано, вечни, из оног очајања ствара,

266

одређива и одвлачи једнаке неизвесности, ~~од~~ због чега језик даје ~~[illegible]~~ писцу метафизичку. Често је поредак и набацан вешти. Ово значи да песник може бити врло оштар и кад се служи језиком народним, кад су сви савремени народни да су и све граматичке грешке у њему. Што се ослобађа туђим [illegible] тачности и језика. Језик [illegible] [illegible] и [illegible], бла-[illegible], српски ~~[illegible]~~ италијан и друг, а ~~[illegible]~~ у чему веза граматичка грешка [illegible] бурне, и [illegible] од [illegible] [illegible], и [illegible] [illegible] одлазак у [illegible] смисао (словенских језика.

Језик [illegible] је добао је са само лексиком био Евроазијатски.

Није је он био језик лични, него језик спајања европског и космополитског, него језик народни. Није је он био језик просте природе, него језик више духовне атмосфере. Зато што везан није био он просто национални но општи Европски и космополитски дух. Национално је у односу природе. Космополитски је у односу духа. Везан је био национално, али са великом [illegible] са Те [illegible] Космо- општеством и спољашњи [illegible] у космичко и метафизичко. Отуда је

5

262

језик чистог језик најдосетљивији са ~~[illegible]~~ конкретним валерима, и садржан са симболици и значењима. Ову карактеристику, као ни ову, не можемо оспоравати самом Костићу. И она је народна. Звукобојност има једну [illegible] која ~~[illegible]~~ увек долази као украс мисли или ретској опсервацији. Изнад звукобоја, паралелно кад мало хоће да буде сентенциозан, има формално сва три својства, од којих сваки другом ~~[illegible]~~ одговара и мисаоној конвергенци. У Рушковић – Ивановићевом преводу закона (где ознаку пореза значења у Бугарској на оптужбе, Ивановић к-

263

издао „Заклас отечества" / Л. Стојановић]

песма у [illegible] ~~[illegible]~~ говори о „миру и

[illegible] народу". Чудно речи: „народна

општина". Ова формула, нажалост садржана и

увек је ~~[illegible]~~ [illegible] програмима, и

зато, одлуке ~~[illegible]~~ политичких [illegible] [illegible] увек

[illegible] програме. А како се [illegible] из

програмских сфера, или [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] и свеопште ставове и [illegible],

место јединствено [illegible] [illegible] решења.

Једна врло одабране збирка [illegible] ~~[illegible]~~

[illegible] уређења или констатација, то је

нас [illegible].

Колико се је [illegible]

7

једно и исказ нарочито, генијалност синтезе Бог, Истина? Ако свега, све што каже, истина је. А то је тако много и ретко и велико. У такве реченице, које год их чита, и ко био, не може исто да уноси живот. Што у стваралачка вредност генијалних исказова, и особита снага која буде од једног тих исказа. У овом погледу ~~[illegible]~~ и смислу, да асоцијатива слобода у мисли или симболизацији тече свакоме ко он ради на исказу, да [а исказ и једно од права] му да због свој живот. Поштује не због свог живота, у овом смислу исказ нема вредност нигде, а важи се само

265

са Шекспиром може сравнити. Сасвим се, од књиге примера, рецимо, речи Марка Антонија, кад види, и са добро [illegible] [illegible] и да са добро [illegible] [illegible] и [illegible], кад каже:

Кренула је дакле! Несрећо, твој посао,
Узми правац који хоћеш!

~~Може се Данте [illegible]~~ Шта је, у овом, и-стина, истина до дна, истина [illegible], истина људска и васељенска. Зашто, што од те [illegible], одмах осети речи ~~да~~ [illegible] да, где од те речи, те синтаксе, тај ритам, и [illegible] [illegible]. Шекспир је можда још ~~бо~~ јачи да открије ~~[illegible]~~ богатство обичног израза. Свој [illegible] [illegible]

9

човеку, ~~да~~ и између њих, да је свима,

казавши исту мисао о свом, Какво

друга откривај на мислима што свој на-

слеђе. И тада још, мислима дубоко, где

~~је дубина~~ су дубине у древног језик

залог свој ~~[illegible]~~ је он дедовина — језик

2

Језик Светосављев да

сачува [illegible] своје унутрашње снаге и лепоте

снага у великим потопима које свој

искоришћавали други народи: владике Данила

изучио Стефан, најмудрији Теодосије, с ова мудрих

у дневу отварали мисли и слава светога

саме. ~~Које је дубоко [illegible]~~ Најмудрији

језик Светосавља је дубоко у мислима и

10 [Овде се [illegible] ~~[illegible]~~ 267

освајања религиозних, ~~[illegible] [illegible]~~ ~~[illegible] [illegible]~~ дубоко религиозан, али се данас може говорити и о религији, о ду[illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ дикцији.] и [illegible]вичким, [illegible] [illegible] које од данас

bet дале литературу. [illegible] [illegible] велика и [illegible] чињеница. [illegible] [illegible] веровање су [illegible] од [illegible] [illegible], и [illegible] су изнад [illegible] ~~[illegible]~~ свих времена. Друге су [illegible] [illegible] и [illegible], без анализа, [illegible], [illegible], ~~[illegible]~~ [illegible].

За [illegible], свеједно, и фигуративно и естетски изражавано [illegible] је неупоредива [illegible]. Вук каже

ii

268

у својој слици о Дубровнику где у плам-

ком роси и ~~поставља~~ учитава сликама Дубровника

уравнање и бојење, а бојени све остало.

У чему је та сликарска [illegible]? [illegible]

у песничко-фигуралном облику, тако

се одржава - колико питање смисла Ин-

ко питање мудрости, лукавог уздржавања,

прошлице којом се сваки смисли [illegible]

се може бити сакривана [illegible] може сасвим

несвесно и без смисла спасавати. Као и у

сеоске [illegible]: бој се из слика [illegible] [illegible]

[illegible], из [illegible], даље из обрта где се одвију речи

управе и ритање, и слике с ових речи

у вези [illegible] [illegible] много лепе ни [illegible],

нешто и отуд једне опсервације у друге
како се [illegible] [illegible] [illegible] и [illegible]
и [illegible] дана (види у Г. В. [illegible]
о томе. Али ту само [illegible] [illegible]
[illegible] с нешто и литературе човеке [illegible]
опсервације (шуме и [illegible]) и ~~[illegible]~~
прелази на разне стране и туђи ~~[illegible]~~
„Одушевљење“ које се с човеком и игра и
забавља.

Врло често се [illegible].

простор човека
[illegible] Ковачевић човечан и [illegible]. Он је
[illegible]. Он је дао одлике [illegible]
у једном смислу. Као и деца, [illegible]
свако је [illegible] [illegible], и зато тако

и одређују општење у монтадризанку. Велики сам је остао у једној и између свих до краја, у тој самоћи, сродан уистини свему, узимао изузетке од других свете свето и несвето, доносио лично до закључака филозофских који с мора мистичке наукске народе чињенично. У Nazimov сличних у Швајцарској, у својој се који учио на велики проблем сазнање човека и са религиозним и филозофским стварима

Знати, кад треба, добро
Зло велико опак кад не треба,

просто у уметничкој примитивизацији велико простонародна реч:

? ? ?

17

[illegible] вијугаве, обо-

[illegible], [illegible], [illegible], често и [illegible]

зачињене [illegible], а често с оскудном

[illegible], [illegible], [illegible], карактерисане

се релативно врло мало и од [illegible], и личних односа

у [illegible] [illegible] које пао у па-

сања мозгања, ~~[illegible]~~ медитације, науке.

Доња [illegible] [illegible] што су му ~~[illegible]~~ друге не само,

него врло често из најсвакидашњије [illegible]

[illegible]. У душевном нивоу [illegible],

[illegible] тако је мало [illegible] [illegible] [illegible] се

догоди, да се од овде [illegible] у свим

правцима, познаје у [illegible] [illegible]

и [illegible], [illegible] у [illegible] до односа силе и истине своји су симболични. Ево су афоризми [illegible]

[illegible]

Мрак [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
Са све грешком, ал [illegible] [illegible]
([illegible])

За један [illegible] мора се рећи [illegible] [illegible] свима јасно, јасно као конац Аријаднин увек је испливао [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] тајна, [illegible] [illegible], [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] са хазардним [illegible] и [illegible] [illegible], [illegible]

273

ђени клетве, оружје, одело, [illegible], невероватно богатство и разноврсност. Реч у нашем језику. [illegible] пад, весели и женидба Мачванке [illegible] [illegible], невесте [illegible] младожењу (само она може бити)

Од [illegible] или [illegible] [illegible]
А од [illegible] [illegible] [illegible].

Велики део сиг

народа који [illegible] опасници и [illegible] али (у он [illegible] и својим [illegible] могло створени [illegible], чудан, између мисли и речи, духа и његова израза који је — реч-[illegible] и [illegible] опаснији и [illegible] несигурно и ~~[illegible]~~ [illegible]; [illegible]–

— и шту хапаз! — лапаз измеђи идуре који
може имати вишу вредности, и рећи, већ,
не само смешна с пластиком, сувише више
и повраћа за неко доба, туђи зверство,
старом, мења се, испадо тек смешна.

1.

Језик Бергсонов

Бергсон је геније; не у основи романтичан, него сцијентистичан, тако да су његови начини мисли [illegible] ин-[illegible] и то ефектно. Али као песник, осе-ћао је с [illegible] и много [illegible] чулности [illegible] [illegible], тако да се сили израз [illegible] [illegible] бити [illegible] и [illegible] разних смислова. Из овога двога [illegible] и Бергсонова [illegible] реченица. Скоро се ни се у његовим [illegible] има [illegible] [illegible] реда [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] познања. Језик је тај, чудесно, и научно сув и одабран, и једар и сочан. Исти је осећао да се са језиком моје мисли управо одговара при изражају личних истина. Чим промениш смисао само, ово пред друге врсте експресије, ако [illegible] [illegible] ја остављам.

~~Свака велика ствар, лична ствар човечјег ума, не ствара [illegible] балансира изражају своју [illegible]: религиозну, естетичку, науч~~

1.

Религиозност Светосавља

Без сумње је свака светосавска мисао, свака [illegible] [illegible], потекла од религиозног импулса. Али овој примитивној, никаквом науком ~~не~~ заштићеног човека, никаквим техничким знањем ~~[illegible]~~ утврђеног човека, све је у другим [illegible] изгледало загонетно, проблематично, [illegible]. [illegible] [illegible] од је [illegible] све [illegible] самосталност, својим људским [illegible] и себе сам у [illegible] с [illegible] [illegible] увек [illegible] образ, [illegible] су [illegible] [illegible] и [illegible] [illegible] се се мирном религиозношћу која у једном и вазда једном знаку спасу има. Такав, фундаментално религиозни став на свет не може наћи израза у уживању и анализи. А већом је од прве своје аналитичке песме, „Људи у [illegible]“, већ њено ону свеле из Европе схваћену и толико одбацивану штовану религиозничку шему, са еманципацијом политички ду-хове, и са вапајем човека умом над свима бурним гудњима, сам над бићем једини.

Ја умичем лаким крилом
око сунца и планета

Ја над мутним лађом, широм,
огњем злим и загушен.... ..

Имао је вечни [illegible] умног створења, што религији не одговара, јер је њој ум само за славење бога и покоравање сходно њему. Из све [illegible] овог сила црних хаљина, које се [illegible] [illegible] у власт над целим народом, и везе се културне тековине и науке — а све је производ оно што нарави живи, (без [illegible], разуме се) човеку: што да не разликује нагонски добро и зло, да греши, да се искупљује без свезују која ће ~~[illegible]~~ спољашње [illegible] Библију. Црква је сој, народна традиција и песме, заједно са мистиком с ~~[illegible]~~ етиком [illegible], али Библијо. ниште нема, битне везане с [illegible] нигде нема. Свој [illegible] је био један [illegible] свој расних реминисценција, а не коригова-вши свој ~~[illegible]~~ менталитета.

Интензивним упу-штањем живота овог усамљеног човека, и [illegible] схватања који се уклапају с лепотом — био је неверован, у моментима када се у [illegible] здравља [illegible] сумњалачки могући дух који зрачи [illegible] отимање, нашире човека дефинитивно трагичног за земљу. Источни [illegible] [illegible] ни-[illegible] били су одвојени и једин-ствени. Он је као створио живот

(Као владар, [illegible], отац народа), он је фигурирао да освоји оно што је своје стање поштовати. Политичка схватања његовог духа, који онако како је био везан за цркву, као ни за државу, били су пар-товечански решени. Од свега овога, вести је добијао и бумао један чудан утисак. Он је, и ако је добро схватао ствари државне и имао веза српских, остао до свог одај, који се живио са до-мишљањима и угледним сенима, да свој одај не може да уђе. У узнемирено-сти својој он се вероватно бојао једне ствари оне добијеног одбора / сличник

опет да бежим у Америку, или нигде
више, али да дефинитивно бежим). И
остао би се избору или би дефинитивно,
или још избор.. Да би сакао дефини-
тивно предао другим изглед ј. Ту и
свет; изглед овог и оног света, пакао,
изглед избора и неизбора. И ту овом
опредељен је остао неодлучан. Тачи-
описао ловане и срели, тражише
Косова и некој Косовској заранци Цар
Лаз Косова лежи на челу — ако је
било, где неучињених избора, увек
скривена жива мука, која је истина

раскидала, али души истоту активност није окрњила.

Између победа, Његош је, свакако ко осуђен и сужањ, имао спиритуалност и умирања као човек који се лишава света, свагда врло близу свету мистерије и божанских предела. Он је некад морао бити страховати, као, код обичних људи, ужас су случај, али је морало бити и као она велика свесност религиозна на којој људи религиозни вокацију виде са миром сав свој живот, искрен, пламтећ, нужан у смислу живота говорећи, и све то, у задивљењу ~~[illegible]~~ с дивљењем, радо признају да би извршили оно што у чему су блиски надземаљским силама и дивовима.

Замислимо велике људе у самоћи, у вечерњу тишину, откако се угасио дан и изашле оне звезде којима се је увек дивио — знаци дивљења из ослобођених груди, ... искреног, дубоког ... сваке величине на овој земљи. ~~Све се ово~~ Налазимо све у књизи Ренановој о Христу толику симпатију, правду, одушевљење за ове

283

могућ да би један реалистички тип на земљи савршено.... „Ђ тип великих оригиналних оригинално је самоћу на дну засађеном масивима који служио као шестанимне становницима. Ову, вероватно, почао је судбину ову. Они који су ~~[illegible]~~ не сарадници, нису га разумели, осећали су половином.... Севим се студенату галилејског ђ. је веома да се освети, младих девојака које је могао волети, мирног живота који је ~~могао~~ могао водити. И ипак му се суровост његовог живота, више се изразила своја дела, и проклињање оригинално своје опште високо одређење. Много би више би је био

284

просто дерања. Али сада / ди да ти оста(ј),
његови дела опет....

Да ли смо Браве
буква и оловка, и
релативно сличних Банзера Се се узме
Враниће и Лесандра, ~~[illegible]~~ све се
чини већом бити у овом анахронизму
од земље, и облака, и ~~ствар~~ речи које су
изломљене на уште, у овој свом
чистоту сходна здравој овчини, основна
молитва, веру, нашим ~~[illegible]~~ и човечју и дечју од хриш-
ћанства, и могле нашем народу дао
у историји место које Христос заслужује.
Откуде; пак ове мисао? Откуда
~~[illegible]~~ ди

што дело своје вечни није смеао са жаром и заносом; али се често варао да су му Шурмин и Косовић благотв-
од звезде; тако вазда пример снаж-
буди де није ~~[illegible]~~ много марио да сачува много рукописа, није марио како ће се, у којој државној штампа-
ти; прошло од **Луке** што прочитао, а што остави С. Х. С. „Речи о души
што хоће".

Много замучено је о-
стало у овом сенци; много (недовршено, оствари
је остало све до сутра, мирно, на опај свет.

Последњи остаци велике и огромне расе, то је део човечанства који је угушен у блату. Оно је друго о Паризу и огледу. О овима семена, о заоставштини, о механизму и спиралу, ни речи.

Вечита жеђ да зна шта се збива у васелени; једна носталгија бити *тамо* не бити *овде*;

Лажни ветерани

Врло је позната ~~ре~~ чувена реч о одређењу [illegible] традиције: Историју [illegible] одређује њихова Аристократија. [illegible] је давнено од [illegible], сиромашне, ве- заносити се Русијом. Што је била ~~[illegible]~~ основа ~~до~~ ~~[illegible]~~ [illegible]. А одсечена је лежала у сиротињи генија и оригиналности, искрене, свака ~~свака~~ [illegible] свака, они од којих једна ~~[illegible]~~ права у вас стоји, а [illegible], у [illegible] ~~[illegible]~~ друге с [illegible], има све [illegible], ~~[illegible]~~ позитивне и негативне.

[illegible] се [illegible] у народности које би било и одела и акције

287

слободе; али слобода хајдучка, независност

дивља у друштвима који нису били ни ~~ни~~

земља ни државе, ни ~~као~~ ~~држ~~ ~~они~~ јасно границама обележени, ни

законима ~~државни~~ ~~као државе~~ уоквирени. И вера и устав

и закон што свега лежали су у стању

~~и масама~~ духа примитивним, у сујеверју, у

отпору, у страху од неслободе, од по-

ретка, од дисциплине и зависности, од

прописа који би произлазили из разума

а не из самовоље. Дубровник је био

што стечена привилегија, Са 7 је још

арх. Дубр., отпоред с Пуљима, забележио,

са отпусти кад је опадање месеца, и ми-

сле да ветар излази из пећине и затвара је истину. Закон и правду нису признали никакву. Новац је ради за пешке освете, али ово никако није улазило у главу као услов правилног живота ни као друштвена неизбежност. Владика, који ~~[illegible]~~ верованима му је био сујеверан, (игуман је имао наклоности проповедање и изрицање — народу му је било до проповедања! — а био промишљиван, знао је с свим срцем те све патње и приступе ка мудрацу и [illegible], у [illegible] — и дома свога [illegible] и самог народа — у [illegible] — желео ми [illegible], и отварао школе — ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ али већ у [illegible] смислу места одвајајући се одлучи-јући ~~[illegible]~~ био далеко од модерне тен-денције философске мисли да је ~~[illegible]~~ разумно све што је стварно, и стварно оно што је разумно, и одржавао своје [illegible], колико је побуђао доказа, ~~[illegible]~~ одржавао их сам у [illegible] и дивљим ~~[illegible]~~ одговорима. Он [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], али [illegible] [illegible] [illegible] разумео свих [illegible] модерног фран-цуског [illegible], [illegible], слободара свога и [illegible] ширина: ~~[illegible]~~ ... ручао сам [illegible]

и оттуда ми дуну ветрице!

[illegible] су много одузимали свете [illegible]-даре, који сам [illegible] био кадар да [illegible]

(5) 230

из свакодног искуствености и се јасно раставе уједињене функције и уједињене [illegible] у историји и општој ист- народа.

Од увек Јан Батиста Вика, Нова наука, која је [illegible] [illegible] примитивног народа несвесне [illegible], се овај као [illegible] [illegible] испод [illegible] код Зороастраза је било обично, може се рећи, на истовремено тако рећи [illegible] збуњује. ~~[illegible]~~ Није много логично свега наоружане и фразе (с [illegible] и у описивању разјашњавање) више логично ова [illegible] ше јаве. Иначе математиче-

(#) Али Зороастра су имали у себи и [illegible] своју: ~~[illegible]~~ Србије рођени. ~~[illegible]~~ [illegible] је био само [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]. Али [illegible] [illegible] свесну и [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] у Т.Т. [illegible] и су се [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Египат и Македонија [illegible] [illegible] [illegible] и сад се [illegible] на [illegible] интерпретацију историје — наше национал[illegible] [illegible], [illegible] — а има хуманистичке ноте у Караџићу традицији. Код Његош[illegible] је и једно и друго [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] с искуством, и што код народа и воде. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] на [illegible] ([illegible] [illegible] [illegible].) нешто за [illegible]. Владика [illegible] је [illegible] [illegible] код [illegible] говорио до [illegible], а он [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], где [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] има су му се давале [illegible]. С тог [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] су [illegible] [illegible], и [illegible] [illegible]. Иван [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

Копаоник Судбовчанина. Посвећено [illegible] и [illegible] I, и [illegible] II, и [illegible] [illegible].

С друге стране, садржина, ~~[illegible]~~ лични став, однос и мисао стоје на [illegible] [illegible], са, ако не [illegible], а оно [illegible], језик и облик на живом [illegible] [illegible] чисти хуманизам. Све се оцењава о човека, све своди на људском [illegible], све се [illegible] према човеку, а човек ни према чему до према свом односу и достојанству. У [illegible] нар. песми стоји

Ни срамота није за [illegible]
Већ за [illegible] младића јунака

Сав ток мисли је увек од реда моралног. Речи стављају насупрот

× Владика Раде [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] на [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. а [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] на [illegible]. „Само [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] и „[illegible]“, [illegible] своја очи“. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] лова [illegible] [illegible]

8

293

овом свом речју оно што би морало бити, одвећ да је. Исти став који човека чини [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ преко свакидашњег, увек енергично [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Код Његоша се све преображава у мисленост. Он има нужду да мисли, част да мисли, дужност да мисли, право да мисли. Он стварно да мисли [illegible] [illegible] [illegible] кроз мисли. Отуда и као владар више филозоф него владар; као монах више моралист и метафизичар него ~~[illegible]~~ религиозан у [illegible] и [illegible] смислу.

Једна од најтежих мука Његошевих била је мисао. За овога песника се може рећи да му је мисао сметала и да буде довољно артист одвојен, да буде довољно осећајан, страстан, ~~[illegible]~~ он сам, и разуме друге људе у тим енергијама. Вером је католички маријански медитативан. Он је религиозан мистик, наравно, али те свесну што је мисао давао или узвишено дезинтегрисан, завазда решен, или, далеко од човечног, апсолутан знамен божији који је дошао и одјекнуо у векове. Он

~~Све су [illegible]~~

~~За он~~

је [illegible] Божје, [illegible] судије [illegible] и хроничара, [illegible] довољно у вези са ~~[illegible]~~ [illegible]

295

лови мисли.

Све су силе лукаве и пиштаве
Да [illegible] Који право мисли.

Мисленост је узрочна [illegible] и, примитив-ног у основи, и разлога. [illegible], живео је само 38 година, али је он успео да се, при нормалном сазревању човека, особито оног дубоког човека као [illegible], (мислио је он, мислио и [illegible], као Тесла) види заиста [illegible] и свако зрење, напуштање једног ~~[illegible]~~ дуга и одлазак у друго. Код [illegible] се то не може констатовати. Он је могао од најранијих [illegible] [illegible] [illegible] дела мисаону систематизацију [illegible] и израз

који систематизује, који даје кључ за ствар; што се види и у неправилној пе-
ваним песмама од, онда. Од 1833 у
како је био у [illegible] [illegible]
[illegible], певао песму √ Једна Једина не [illegible]
[illegible], и сл. сл., што карактеристично
за све њих,
означава што је мисаоно се ~~[illegible]~~
[illegible] [illegible] [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible]...

Једне душе, заправо, мисли душе.

Сасвим, ко види ствар, већ нема у човека узбуђења, и зна да мисао може бити врло душевна и дар је, што је, обична. Иначе
је ипак свео суд веселе, једне [illegible] човека која душевно
лепо осећају, песми, [illegible] и [illegible], [illegible] [illegible]
А ипак није свршио, [illegible] се
сасвим дефинитивно овековечен и заломљен,
ако није видео, вратили се [illegible] не [illegible],
већ [illegible] [illegible], и тд, некако

297

Као са ~~[illegible]~~ је преводи будући отворен бојам, или као да је преставља тела, или као до је некото судбинско одређење све управило на један ~~[illegible]~~ одређенан и предодређенан циљ, вечити [illegible] [illegible], каденовима, израсан онај који ће остати, и који је, вероватно, време и остати да буде. Акорд ~~20~~-годишњег искуства је онај-какав само ретки песници, прави песници имају.

О ми, битем бесконачни
без почетка и без краја!

И онда, ред по ред, као што кад је у V.
инспирацији религиозно-песничкој, ред по ред
и све афоризам, синтеза, сажето један
резултат иначе него као са дедукцијама

занича ум. Код је финах сав хеленског генија ~~да~~ који је срећан научити бити, и Само му је 58

… ако сврне о сво' мисли,
занесе се у бескрајност,

и угледа песма параболу, која се храни у потенцијалну свесне страсти, ~~за~~ ограничене проналазачког човека кри

но се вазди мора вратити.

И одмах потом, формула религије вечности која ће завада ближњи, потресе се и бла-женому дух

Ти си ума, душе моје.

И одавде ће да оде, кроз све мечту, израз, своје и симболе: ум, бескрај, дух, мисао. Већ ће му, мир сасвим, изразити credo своје, које ће после земље нагризати

– ал се [illegible]

имао са собом дружство имам